

Ministerstvo financií SR

Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti a komparátor verejného sektora (Public sector comparator)

Jún 2009

OBSAH

A.	ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK A POJMOV	4
B.	OBSAH A POŽIADAVKY NA ŠTÚDIU USKUTOČNITELNOSTI.....	12
1	ÚVOD	12
1.1	ZÁVÄZNOŠŤ METODICKÉHO DOKUMENTU	12
1.2	POSTAVENIE ŠTÚDIE USKUTOČNITELNOSTI V PROCESE PRÍPRAVY PROJEKTU	12
1.3	ŠTRUKTÚRA METODIKY	12
2	STRATEGICKÝ KONTEXT	15
2.1	STRATÉGIA ZADÁVATEĽA	15
2.2	ANALÝZA DOSTUPNOSTI.....	17
2.3	ANALÝZA ZÁUJMOVÝCH SKUPÍN	18
2.4	POPIS HLAVNÝCH VÝSTUPOV PROJEKTU	21
3	ANALÝZA VARIANTOV RIEŠENIA	25
3.1	NÁVRH A POPIS VARIANTOV DODANIA SLUŽBY	25
3.2	NÁVRH A POPIS HODNOTIACICH KRITÉRIÍ	27
3.3	HODNOTENIE VARIANTOV	28
3.4	VÝBER PREFEROVANÉHO VARIANTU.....	29
4	ANALÝZA USKUTOČNITELNOSTI PREFEROVANÉHO VARIANTU	33
4.1	PRÁVNA ANALÝZA USKUTOČNITELNOSTI.....	33
4.2	TECHNICKÁ ANALÝZA USKUTOČNITELNOSTI	39
4.3	ANALÝZA DAŇOVÝCH A ÚČTOVNÝCH ASPEKTOV PROJEKTU.....	42
4.4	VPLYV PROJEKTU NA SCHODOK/PREBYTOK ROZPOČTU VEREJNEJ SPRÁVY A DLH VEREJNEJ SPRÁVY	42
4.5	TESTOVANIE TRHU	43
4.6	IDENTIFIKÁCIA RIZÍK PROJEKTU A ICH OCENENIE.....	45
5	ANALÝZA MOŽNOSTÍ REALIZÁCIE PROJEKTU.....	47
5.1	PREDPOKLADY FINANČNÝCH MODELOV.....	47
5.2	VÝSTUPY FINANČNÝCH MODELOV	48
5.3	TEST HODNOTY ZA PENIAZE.....	51
6	PLATOBNÝ MECHANIZMUS.....	57
6.1	VÝBER TYPU PLATOBNÉHO MECHANIZMU A STANOVENIE ZÁKLADNEJ PLATBY	58
6.2	STANOVENIE ZRÁŽOK A PENALIZÁCIE	60
6.3	STANOVENIE BONUSOV	62
7	PRÍPRAVA VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA PROJEKTU	65
7.1	MOŽNÉ POSTUPY VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA PROJEKTU	65
7.2	STANOVENIE INDIKATÍVNEHO HARMONOGRAMU PROJEKTU.....	69
7.3	POŽIADAVKY NA ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE PROJEKTU ZO STRANY ZADÁVATEĽA.....	69
8	ZHRNUTIE ŠTÚDIE USKUTOČNITELNOSTI	70
9	ŠTÚDIA USKUTOČNITELNOSTI - SÚVISIACE OTÁZKY	72
9.1	ZVEREJŇOVANIE ŠTÚDIE USKUTOČNITELNOSTI.....	72
9.2	SCHVAĽOVANIE ŠTÚDIE USKUTOČNITELNOSTI	73
9.3	ZMENY ŠTÚDIE USKUTOČNITELNOSTI A VERIFIKÁCIE JEJ ZÁVEROV.....	74
C.	OBSAH A POŽIADAVKY NA KOMPARÁTOR VEREJNÉHO SEKTORA (PUBLIC SECTOR COMPARATOR)	77
1	ÚVOD	77
1.1	Úvodná charakteristika finančných modelov PSC a PPP	77
2	STANOVENIE HLAVNÝCH PREDPOKLADOV MODELOV PSC A PPP	79
2.1	Časové parametre	79

2.2	<i>Všeobecné predpoklady</i>	80
2.3	<i>Finančné predpoklady</i>	82
2.4	<i>Prevádzkové predpoklady</i>	84
2.5	<i>Ostatné predpoklady</i>	85
3	MODEL HRUBÉHO PSC	87
3.1	<i>Identifikácia výdavkov PSC</i>	87
3.2	<i>Identifikácia príjmov PSC</i>	91
3.3	<i>Zohľadnenie cenovej indexácie</i>	92
3.4	<i>Zostavenie výkazu cash flow</i>	92
3.5	<i>Výpočet NPV hrubého PSC</i>	92
4	MODEL PSC UPRAVENÝ O RIZIKÁ	94
4.1	<i>Identifikácia rizík</i>	94
4.2	<i>Ohodnotenie rizík</i>	95
4.3	<i>Alokácia rizík</i>	105
4.4	<i>Zostavenie matice rizík</i>	106
4.5	<i>Úprava hodnoty rizík o cenovú indexáciu</i>	107
4.6	<i>Zostavenie NPV PSC</i>	107
5	MODEL PPP	110
5.1	<i>Identifikácia typu PPP</i>	111
5.2	<i>Určenie štruktúry projektového financovania</i>	112
5.3	<i>Identifikácia výdavkov modelu PPP</i>	114
5.4	<i>Identifikácia príjmov modelu PPP</i>	115
5.5	<i>Zohľadnenie cenovej indexácie</i>	115
5.6	<i>Zostavenie výkazu ziskov a strát</i>	115
5.7	<i>Zostavenie výkazu cash flow súkromného partnera</i>	117
5.8	<i>Zostavenie peňažnej kaskády</i>	118
5.9	<i>Zostavenie výkazu cash-flow zadávateľa v modeli PPP</i>	119
5.10	<i>Výpočet NPV PPP</i>	120
6	POROVNANIE MODELOV PSC A PPP	121
6.1	<i>Základné kvantitatívne porovnanie variantov PSC a PPP</i>	121
7	POUŽITIE VÝSTUPOV MODELOV PSC A PPP	123
7.1	<i>Analýza citlivosti</i>	123
7.2	<i>Výstupy finančných modelov PSC a PPP</i>	126
7.3	<i>Aktualizácia finančného modelu v priebehu prípravy projektu</i>	126
7.4	<i>Využitie modelu PSC a PPP v procese verejného obstarávania</i>	127
7.5	<i>Zverejnenie výstupov finančného modelu uchádzačom vo verejnom obstarávaní</i>	127
D.	PRÍLOHY	129
1	VPLYV PROJEKTU NA SCHODOK/PREBYTOK ROZPOČTU VEREJNEJ SPRÁVY A DLH VEREJNEJ SPRÁVY	129
1.1	<i>Alokácia rizík medzi zadávateľom a súkromného partnera podľa Eurostatu</i>	129
1.2	<i>Zachytenie PPP projektu v národných účtoch</i>	132
1.3	<i>Vládne financovanie a vplyv poskytnutých záruk na vykazovanie dlhu verejnej správy a schodku/prebytku rozpočtu verejnej správy</i>	133
2	DOTAZNÍKOVÉ PRIESKUMY	135

A. Zoznam použitých skratiek a pojmov

POJEM	VYSVETLENIE
ADSCR	(Annual Debt Service Cover Ratio) vyjadruje schopnosť dlžníka splácať úver z disponibilného ročného peňažného toku a počíta sa ako podiel čistého prevádzkového peňažného toku a dlhovej služby v danom roku.
Alokácia rizík	Priradenie zodpovednosti za riadenie jednotlivých projektových rizík a s tým súvisiacich nákladov buď zadávateľovi projektu alebo súkromnému partnerovi.
Analýza citlivosti	Analýza, ktorá skúma mieru vplyvu zmeny vstupných faktorov finančného modelu na výstupy, resp. závery tohto modelu.
CAPM	(Capital Asset Pricing Model) - Ekonomický model oceňovania kapitálových aktív, založený na stanovení požadovaného výnosu v závislosti od podstupovaného systematického rizika. Model CAPM vychádza z predpokladu, že investori požadujú dodatočný výnos (rizikovú prirážku), ak majú znášať dodatočné riziko.
Diskontná sadzba	Parameter, ktorý sa používa na prepočet budúcej hodnoty peňažných tokov na hodnotu súčasnú. Diskontná sadzba zohľadňuje faktor času v hodnote peňazí, t.j., že hodnota peňazí dnes je vyššia ako ich hodnota v budúcnosti.
Dolná hranica nadmerného sklonu k optimizmu	Najnižšie možné ohodnotenie rizík daného typu projektu (pri použití metódy hodnotenia rizík „Nadmerný sklon optimizmu“), ktoré je možné dosiahnuť, pokiaľ budú uplatnené vhodné stratégie riadenia rizík pre všetky kritické oblasti projektu. V dolnej hranici nadmerného sklonu k optimizmu nie sú zahrnuté výdavky na samotnú aplikáciu stratégie riadenia rizík.
DSCR	(Debt Service Cover Ratio) predstavuje pomer čistého prevádzkového peňažného toku a celkovej dlhovej služby za dané časové obdobie. Tento ukazovateľ sledujú veritelia/banky a je vyžadovaný obvykle vo výške minimálne 1,2, čo znamená, že čisté prevádzkové peňažné toky projektu v plnej miere pokrývajú splátky úveru a navyše vytvárajú 20 % rezervu.
DSRA	Rezervný účet dlhovej služby (Debt Service Reserve Account) – finančná čiastka, ktorá je kumulovaná na tomto účte musí dosahovať výšku potrebnú na úhradu záväzkov dlhovej služby (t. j. splátka istiny a úroku).
Due diligence	Hĺbková analýza všetkých významných aspektov konkrétnej oblasti projektu.
EBRD	Európska banka pre obnovu a rozvoj.
EIB	Európska investičná banka.
Extrapolácia príjmov a výdavkov	V procese tvorby modelu PSC a PPP predstavuje očakávané hodnoty príjmov/výdavkov v jednotlivých rokoch modelovania v rámci danej príjmovej/výdavkovej kategórie. Extrapolácia vychádza z hodnôt príjmov a výdavkov platných v období vypracovania štúdie uskutočniteľnosti.

Extrapolácia rizík	V procese tvorby modelu PSC a PPP predstavuje modelovanie výdavkov súvisiacich s výskytom identifikovaných rizík v jednotlivých rokoch modelovania počas obdobia životnosti projektu.
Faktor Beta	Ukazovateľ systematického rizika (aktíva / projektu), ktorý vyjadruje mieru zmeny výnosovosti (aktíva/projektu) pri zmene výnosovosti trhu ako celku.
Finančná dostupnosť	Projekt je finančne dostupný, pokiaľ rozpočet zadávateľa dovoľuje realizovanie daného projektu, resp. pokiaľ rozpočet zadávateľa dokáže pokryť výdavky projektu počas celého času jeho trvania pri zohľadnení úhrady všetkých ďalších záväzkov zadávateľa.
Finančný model	Základný nástroj finančného modelovania, ktorý sa zaoberá predpovedaním budúceho vývoja projektu. Využíva na to zaužívané vzťahy medzi investičnými, prevádzkovými a finančnými parametrami projektu. Obvykle má formu zobrazenia matematických vzťahov týchto parametrov v tabuľkovom procesore (napr. Microsoft Excel).
Finančný dopad (rizika)	Finančné výdavky vyvolané daným rizikom v prípade, že skutočne dôjde k rizikovej udalosti.
Horná hranica nadmerného sklonu k optimizmu	Maximálne ohodnotenie rizík daného typu projektu (pri použití metódy hodnotenia rizík Nadmerný sklon k optimizmu). Je to východiskové ohodnotenie rizík, pri ktorom sa predpokladá, že nebudú uplatnené žiadne stratégie riadenia rizík.
Hrubý PSC	Číselná hodnota získaná ako výstup modelu PSC bez úpravy o neutralitu porovnania a bez zahrnutia rizík, predstavujúca súčasnú hodnotu finančného toku zadávateľa pri realizácii projektu tradičným spôsobom.
Inflácia	Ekonomický jav, ktorý označuje všeobecný a trvalý rast cenovej hladiny a ktorého následkom dochádza k zníženiu kúpnej sily peňazí v čase.
Infraštruktúra	V kontexte tejto metodiky sa infraštruktúrou rozumie nehnuteľnosť slúžiaca na poskytovanie verejných služieb skôr než vybavenie pozemku inžinierskymi sieťami, produktovodmi a. i.
IRR Vnútorne výnosové percento	(Internal Rate of Return). Hodnota diskontnej miery, pri ktorej je súčasná hodnota (NPV) čistých peňažných tokov rovná nule, tzn. že projekt nebude stratový, pokiaľ bude stanovená diskontná miera nižšia alebo rovná IRR.
IRS Úrokový swap	(Interest rate swap). Nástroj na eliminovanie kurzového rizika (bežne ponúkaný komerčnými bankami) predstavuje dohodu o výmene úrokových platieb za peňažné toky iného subjektu.
Jednoduchá metóda ocenenia rizík (Risk by risk)	Metóda ohodnocovania rizík na základe bodového odhadu dopadov a pravdepodobností rizík. Používa sa v kombinácii so stanovením pravdepodobných scenárov dopadov rizík.
Kapitálové výdavky	Výdavky vynaložené na vybudovanie alebo zhodnotenie majetkovej podstaty nevyhnutnej pre poskytovanie služieb (nákup pozemku, budov a vybavenia).

Konečný užívateľ	Znamená akúkoľvek osobu, ktorej je poskytovaná dohodnutá služba (pacient v nemocnici, dôchodca v domove dôchodcov, stravník vo verejnej jedálni a pod.).
Kvalitatívne faktory	Faktory projektu (resp. formy realizácie projektu), ktorých finančnú hodnotu nie je možné, alebo len veľmi ťažko vyjadriť, a preto sa s nimi matematicky (pri kvantitatívnom posúdení) nepočíta (napr. dopad na verejnú mienku).
Kvalitatívne ohodnotenie	Posúdenie kvalitatívnych faktorov danej možnosti realizácie projektu.
Kvalitatívne porovnanie	Porovnanie oboch možností realizácie projektu (tradičným spôsobom alebo formou PPP) na základe kvalitatívneho ohodnotenia oboch variantov.
Kvantitatívne ohodnotenie(ocenenie)	Posúdenie kvantitatívnych faktorov danej možnosti realizácie projektu. Na tento účel slúžia modely komparátora verejného sektora (PSC) a referenčného PPP projektu a na ich základe kalkulované ukazovatele čistej súčasnej hodnoty NPV PSC a NPV PPP.
Kvantitatívne faktory	Faktory projektu (resp. formy realizácie projektu), ktorých finančnú hodnotu je možné s určitou mierou presnosti číselne vyjadriť.
Kvantitatívne porovnanie	Porovnanie oboch možností realizácie projektu (tradičným spôsobom alebo formou PPP) na základe kvantitatívneho ohodnotenia (ocenenia) oboch variantov.
LCC Náklady životného cyklu	(Life Cycle Costs) Náklady na zabezpečenie prevádzkyschopnosti aktíva za celý čas jeho životného cyklu .
Limit finančnej dostupnosti	Verejným zadávateľom stanovené obmedzenie ročných rozpočtových výdavkov na projekt.
LLCR	(Loan Life Cover Ratio) Pomer čistej súčasnej hodnoty peňažných tokov disponibilných pre splácanie úverov a zostávajúcej nesplatennej istiny úverov a úrokov z úverov.
Matica rizík	Zoznam všetkých identifikovaných rizík (formou matice), obsahujúci informácie o dopadoch, kategorizáciách, pravdepodobnostiach výskytu, ocenení a alokácii jednotlivých rizík.
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky.
Model PPP	Nástroj - finančný model, ktorého výstupom je NPV PPP.
Model PSC	Nástroj - finančný model, ktorého výstupom je NPV PSC.
MRA	(Maintenance Reserve Account) Účet, ktorý sa tvorí a ktorý slúži na úhradu výdavkov súvisiacich s obnovou majetku. MRA sa používa v prípade, že projekt vyžaduje periodické opravy majetku.
Nadmerný sklon k optimizmu	Metóda ocenenia rizík projektu založená na empiricky pozorovanej a štatisticky dokumentovanej tendencii subjektov verejnej správy

	podhodnocovať výdavky na projekt (resp. nadhodnocovať príjmy).
Nepriame výdavky	Výdavky, ktoré nie je možné priamo priradiť ku konkrétnej finálnej službe konečnému užívateľovi.
Neutralita porovnania	Princíp, na ktorého základe sa na účely objektívneho porovnania odlišných možností realizácie projektu odstraňujú akékoľvek konkurenčné výhody, ktoré plynú subjektom verejnej správy z podstaty verejného vlastníctva a odlišných podmienok legislatívnej regulácie ich aktivít v porovnaní so súkromným sektorom.
Nominálna diskontná sadzba	Diskontná sadzba zohľadňujúca mieru inflácie.
NPV Čistá súčasná hodnota	(Net Present Value) Vyjadruje sumu všetkých peňažných tokov súvisiacich s investíciou diskontovaných k súčasnosti hodnotou diskontnej sadzby. Čistá súčasná hodnota zohľadňuje časovú hodnotu peňazí.
NPV PPP	Číselná hodnota, vyjadrujúca komplexnú nákladovosť (v čistej súčasnej hodnote peňažných tokov) realizácie projektu formou PPP pre verejného zadávateľa. Je hlavným výstupom modelu PPP.
NPV PSC	Číselná hodnota, vyjadrujúca komplexnú nákladovosť (v čistej súčasnej hodnote peňažných tokov) realizácie projektu tradičným spôsobom pre zadávateľa. Je hlavným výstupom modelu PSC.
Ocenenie rizika	Celková cena rizika, ktorá vyjadruje pravdepodobné výdavky, ktoré v projekte nastanú v súvislosti s týmto rizikom.
Outsourcing	Proces, pri ktorom sa delegujú činnosti na externý subjekt (subdodávateľa), ktorý sa špecializuje na vykonávanie týchto činností.
Peňažná kaskáda	Postup, ktorý sa používa pri finančnom modelovaní k alokácii časti peňažného toku do jednotlivých čiastkových platieb podľa ich priorít. Napr. ak má spoločnosť v danom roku k dispozícii určitý objem peňažných prostriedkov, pomocou peňažnej kaskády sú zobrazené povinné úhrady podľa ich dôležitosti (napr. splátka úrokov z dlhu, následne zo zostávajúcej časti toku daň z príjmu, zo zostávajúcej časti úmor dlhu, zo zostávajúcej časti sa vytvoria povinné rezervné účty atď.)
Peňažný tok	Množstvo peňazí prijatých a vydaných v priebehu určitého časového obdobia.
Platba za dostupnosť	Platby zadávateľa súkromnému partnerovi (dodávateľovi/súkromnému partnerovi) za to, že je infraštruktúra a služba dostupná v požadovanej kvalite a kvantite.
Podriadený dlh	Dlh, ktorého majiteľ si môže uplatňovať jeho splatenie až potom, ako boli uspokojené nároky iných veriteľov.
Poradca	Poradca je pre účely tejto metodiky právnická osoba (poradenské konzorcium), ktoré vykonáva všetky poradenské činnosti v etape vypracovania štúdie uskutočniteľnosti.

PPP (Public Private Partnership)	PPP je všeobecný pojem pre spoluprácu verejného a súkromného sektora, ktorá vzniká s cieľom využitia zdrojov a schopností súkromného sektora pri zabezpečení verejnej infraštruktúry alebo verejných služieb. Základom PPP projektu je dlhodobý zmluvný vzťah, v ktorom verejný a súkromný sektor vzájomne zdieľajú úžitky a riziká vyplývajúce zo zabezpečenia verejnej infraštruktúry alebo verejných služieb.
PPP zmluva	Pre účely tejto metodiky sa PPP zmluvou rozumie nepomenovaná zmluva (§ 269 odsek 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov) uzatvorená medzi zadávateľom PPP projektu (či ním určenou osobou) a vybraným súkromným partnerom, ktorá špecifikuje podmienky dodania verejného statku/služby formou verejno-súkromného partnerstva. PPP zmluvou sa označuje taktiež zmluva spĺňajúca náležitosti koncesnej zmluvy, resp. koncesia v súlade s ustanovením §15 Zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. PPP zmluva musí mať písomnú formu.
Pravdepodobnostné rozdelenie	Funkcia, ktorá popisuje relatívnu pravdepodobnosť, že skúmaná veličina nadobudne určitú hodnotu.
Prevádzkové výdavky	Výdavky spojené s prevádzkou potrebnej infraštruktúry a vlastným poskytovaním služby.
Priame výdavky	Výdavky, ktoré je možné priamo priradiť ku konkrétnej finálnej službe konečnému užívateľovi.
Príslušný orgán	Taký orgán, ktorý schvaľuje štúdiu uskutočniteľnosti, (vláda zastupiteľstvo a pod.).
Projekt so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti	Projekt vychádzajúci zo záverov štúdie uskutočniteľnosti, ktorý slúži ako podklad schvaľovacieho procesu. Obsahuje zhrnutie výstupov analýz, ktoré preverujú ekonomickú, technickú a právnu uskutočniteľnosť projektu formou PPP a dôsledky realizácie projektu formou PPP pre zadávateľa.
PSC Komparátor verejného sektora	(Public Sector Comparator) Komplexný finančný model, ktorý analyzuje peňažné toky projektu za predpokladu jeho najefektívnejšej realizácie tradičným spôsobom. Tento model zohľadňuje ocenenie podstupovaných rizík verejným sektorom. Je spracovaný v rovnakom členení a v rovnakom rozsahu ako „Referenčný PPP projekt“ tak, aby bola zabezpečená plná vzájomná porovnateľnosť.
Realizácia projektu tradičným spôsobom	Realizácia projektu na základe série verejných zákaziek, v ktorých nedochádza k prenosu rizík na súkromného partnera.
Reálna diskontná sadzba	Diskontná sadzba bez zohľadnenia (abstrahujúca od) vplyvu inflácie.
Referenčný PPP projekt	Komplexný finančný model vychádzajúci zo záverov a odporúčenej štruktúry štúdie uskutočniteľnosti, ktorý analyzuje peňažné toky projektu za predpokladu jeho realizácie formou PPP a výstupnú hodnotu tohto modelu – NPV PPP. Model PPP započítava ocenenie podstupovaných rizík rozdelených medzi zmluvné strany. Je spracovaný v rovnakom členení a v rovnakom rozsahu ako model PSC tak, aby bola zabezpečená úplná vzájomná porovnateľnosť.

Režijné náklady (nepriame)	Administratívne náklady vynaložené na zabezpečenie prevádzky projektu, ktoré nie sú spojené s priamym poskytovaním služby.
Riadenie rizík	Aplikácia vhodnej stratégie odstránenia dopadu rizikovej udalosti, prípadne prevencie jej vzniku.
Riziká prevoditeľné	Skupina rizík, ktorých riadenie sa presunie (z dôvodu ekonomickej efektivity) na súkromného partnera.
Riziká zadržané	Skupina rizík, ktorých riadenie zostane (z dôvodov ekonomickej efektivity) na zadávateľovi PPP projektu.
Scenár	Jedna z možných situácií, ktorá popisuje dopad rizík. V prípade, že nastane riziková udalosť, môžu byť jej finančné dopady rôzne závažné (podľa konkrétnych okolností). Pre väčšinu rizík je možné identifikovať niekoľko rôznych scenárov.
Seniorný úver	Úver, ktorý je splatný prioritne pred všetkými ostatnými úvermi dlžníka.
SLA	(Service Level Agreement) – dohoda o úrovni služieb, ktorá popisuje v akej kvalite a akom čase má byť služba poskytovaná.
Spider graf	Špecifický spôsob grafickej interpretácie analýzy citlivosti, vyjadrený druhom grafu v aplikácii MS Excel, ktorý prehľadným spôsobom zohľadňuje jednotlivé faktory analýzy citlivosti.
Spracovateľ	Subjekt, ktorý vypracováva štúdiu uskutočniteľnosti alebo niektorú jej časť.
SPV	(Special Purpose Vehicle) Účelovo založená spoločnosť ako forma partnerstva niekoľkých firiem spojených v záujme uskutočnenia konkrétneho, spravidla komplexného a dlhodobého projektu.
Subdodávatelia	Predstavujú osoby, ktoré súkromný partner angažuje, aby prostredníctvom nich plnil svoje záväzky podľa PPP zmluvy. Patria sem aj subdodávatelia týchto osôb, a to na akejkoľvek úrovni subdodávok.
Subjekt územnej samosprávy	Vyšší územný celok, obec a nimi zriadené príspevkové a rozpočtové organizácie
Súkromný partner	Zmluvná strana zadávateľa v PPP projekte, s ktorou bola podpísaná PPP zmluva. Ide výhradne o súkromnú spoločnosť.
Súťažný dialóg	Postup vo verejnom obstarávaní, ktorého cieľom je nájsť a definovať najvhodnejší spôsob na uspokojenie potrieb zadávateľa. Počas dialógu môže zadávateľ s vybranými uchádzačmi prerokovať všetky hľadiská projektu. V kontexte PPP projektov je pojem súťažný dialóg nahradzovaný pojmom koncesný dialóg.
Systematické riziko	Riziko vyplývajúce z celkového ekonomického vývoja postihujúce všetky subjekty. Opakom systematického rizika je nesystematické riziko, ktoré postihuje len určité subjekty.
Špecifikácia výstupu (projektu)	Definícia požadovaného výsledku projektu v zmysle požiadaviek zadávateľa na funkčnosť a previazanosť jednotlivých sekcií infraštruktúry,

	ako aj v zmysle určenia vecného spektra a kvantitatívnych a kvalitatívnych parametrov služieb.
Štruktúra projektového financovania	Štruktúrou projektového financovania sa rozumie štruktúra (pôvod) zdrojov financovania projektu. Zdroje projektového financovania majú alebo charakter vlastných zdrojov alebo charakter cudzích zdrojov. Štruktúra projektového financovania zároveň vyjadruje vzťahy a finančné toky medzi jednotlivými subjektmi, ktoré figurujú v danom projekte (bankové inštitúcie, vlastníci atď.)
Štúdia uskutočniteľnosti	Štúdia uskutočniteľnosti projektu je interný analytický dokument zadávateľa, ktorý slúži na posúdenie celkovej uskutočniteľnosti projektu, ako aj jeho finančných aspektov a je zároveň nástrojom samotného projektového riadenia.
Tretia strana	Ktorákoľvek osoba iná ako súkromný partner, konečný užívateľ alebo verejný partner / zadávateľ.
Úroková sadzba - Fixná	Pevná úroková sadzba, ktorej výška je nemenná pre obdobie platnosti úrokovej sadzby.
Úroková sadzba - Float	Pohyblivá úroková sadzba, ktorá je stanovovaná ako súčet výšky referenčnej sadzby a dohodnutej marže banky.
Úroková sadzba – Referenčná	Predstavuje východiskovú oficiálne zverejňovanú medzibankovú úrokovú sadzbu (napr. EURIBOR – „Euro Interbank Offered Rate“, LIBOR, atď.) a vyjadruje priemernú hodnotu úrokových sadzieb, za ktorú si banky navzájom požičiavajú prostriedky na medzibankovom trhu na stanovené časové obdobie.
Verejný partner	
VfM Hodnota za peniaze	(Value for Money) Optimálna kombinácia celoživotných nákladov projektu a kvality v rámci ponuky (alebo vhodnosti pre daný účel) uspokojujúca potrebu užívateľov. Hodnota za peniaze znamená, že verejný sektor získava najvyššiu možnú a súčasne využiteľnú hodnotu za vydané verejné prostriedky.
Vhodnosť	Kvalitatívny faktor rozhodovania o možnosti realizácie projektu. Pre dosiahnutie vhodnosti musí verejný sektor zabezpečiť, aby PPP forma realizácie projektu prinášala dostatočné prínosy, ktoré vyvážia očakávanú vyššiu cenu kapitálu a potenciálnu vyššiu cenu služieb spojených s PPP.
Vlastný kapitál/Equity	Vyjadruje hodnotu zdrojov získaných od vlastníkov spoločnosti.
VÚC, ÚC	Vyšší územný celok, územný celok.
Výdavky na údržbu	Výdavky určené na udržiavanie fyzickej infraštruktúry v stave potrebnom na poskytovanie špecifikovaných výstupov, resp. služieb konečným užívateľom.
Zadávateľ	Subjekt verejnej správy, ktorý zabezpečuje alebo zodpovedá za dodávku verejnej služby alebo verejnej infraštruktúry, napr. príslušné ministerstvo alebo iný ústredný orgán štátnej správy, samosprávny kraj, mesto, obec a pod. . Zadávateľ je zodpovedný za prípravu a realizáciu PPP projektu,

	iniciuje PPP projekt a riadi ho vo všetkých jeho fázach a vždy zostáva garantom verejnej služby napriek tomu, že túto službu zabezpečuje súkromný partner.
Zákon o verejnom obstarávaní	(tiež ZVO) Zákon č. 25/2006 o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
Zostatková hodnota	Predstavuje hodnotu aktíva po odpočítaní kumulovaných odpisov.
Životaschopnosť	Kvalitatívny faktor rozhodovania o možnosti realizácie projektu. Pre dosiahnutie životaschopnosti musí verejný sektor zabezpečiť, aby realizovaný projekt bol prevádzkovateľný a dostatočne flexibilný, a aby bolo možné prekonať všetky strategické problémy a problémy dané reguláciou, ktoré majú dopad na verejný sektor.
Životný cyklus projektu (Životnosť)	Celkové obdobie trvania projektu.

B. Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti

1 Úvod

Metodický dokument „Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti“ je praktickou príručkou, ktorá v rukách zadávateľov predstavuje užitočnú pomôcku pre zhodnotenie možnosti realizácie projektov verejného sektora formou PPP. Použitie tohto metodického dokumentu je predpokladom spracovania kvalitnej a komplexnej štúdie umožňujúcej voľbu optimálneho variantu realizácie projektu, minimalizácie výdavkov a získanie najväčšej hodnoty za peniaze (Value for Money – VfM) - parametra, ktorý identifikuje optimálnu formu realizácie projektu.

Zrozumiteľné koncipovanie a prehľadné štruktúrovanie metodického dokumentu spolu s použitím praktických príkladov aplikácie vytvára predpoklad jeho širokého uplatnenia v ústredných orgánoch štátnej správy a taktiež na úrovni územnej samosprávy.

1.1 Záväznosť metodického dokumentu

Postupy uvedené v metodickom dokumente sú záväzné:

- pre všetky ústredné orgány štátnej správy a
- subjekty verejnej správy (subjekt ústrednej správy alebo subjekt územnej samosprávy podľa §3 ods. 2 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), ktoré majú záujem získať alebo získavajú konzultačnú a finančnú podporu zo schémy technickej pomoci pre verejno-súkromné partnerstvá (PPP) (ďalej len „Schéma technickej pomoci“) riadenej MF SR.

Pre ostatných zadávateľov PPP projektov je obsah tejto metodiky **odporúčajúci**.

1.2 Postavenie štúdie uskutočniteľnosti v procese prípravy projektu

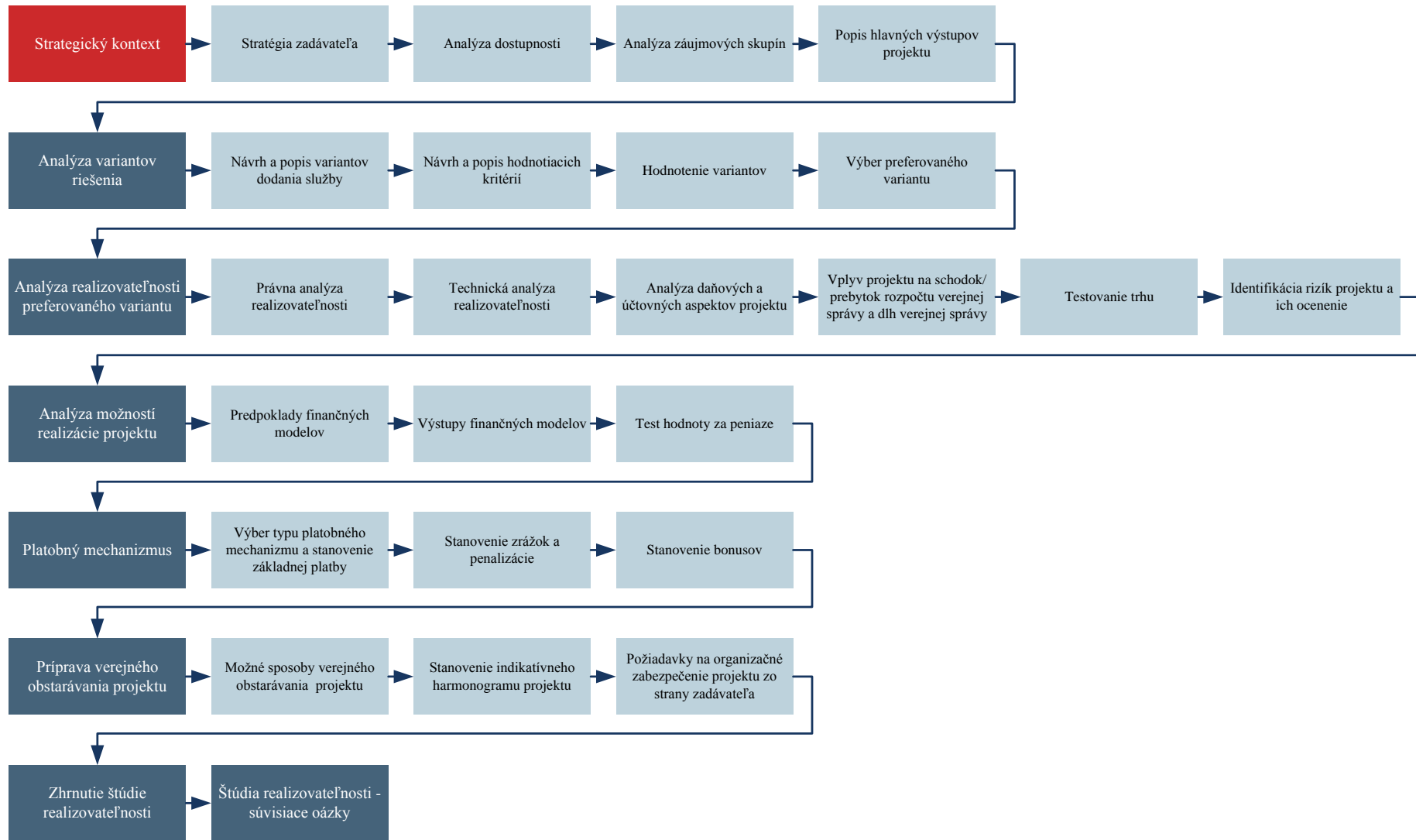
Štúdia uskutočniteľnosti predstavuje kľúčový metodický dokument v procese prípravy projektu koncipovaný s cieľom posúdenia uskutočniteľnosti a identifikácie optimálneho variantu realizácie projektu. Vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti je jednou z etáp procesu prípravy a realizácie projektu verejno-súkromného partnerstva (ďalej len „PPP projekt“). Priebeh jednotlivých etáp procesu prípravy a realizácie PPP projektu a špecifikáciu krokov kontrolného a schvaľovacieho procesu upravuje metodický dokument „Postup pri príprave a realizácii PPP projektu a kontrolný proces“.

1.3 Štruktúra metodiky

Metodický dokument je štruktúrovaný tak, aby názvy jednotlivých kapitol zodpovedali názvom kapitol, ktoré v štúdiu uskutočniteľnosti použije spracovateľ. Pod názvom každej kapitoly je popísaný cieľ, ktorý má spracovateľ pri tvorbe štúdie uskutočniteľnosti v danej kapitole dosiahnuť, ako aj hlavný výstup danej kapitoly. Pre lepšie pochopenie metodiky sú postupy tvorby štúdie uskutočniteľnosti demonštrované na praktickom príklade projektu Letiskového expresu. Príklady sú uvedené v boxoch v rámci jednotlivých častí kapitol. Príklady nie sú vyčerpávajúce ale zjednodušené, majú ilustratívny charakter a v porovnaní s uvádzanými príkladmi sa od zadávateľa vyžaduje väčšia miera rozpracovania danej problematiky.

Postupnosť krokov, ktoré musí dodržať spracovateľ pri tvorbe Štúdie uskutočniteľnosti PPP projektu, je uvedená na nasledujúcej strane. Schéma postupnosti krokov je zároveň uvedená pred každou kapitolou, tak aby sa spracovateľ mohol lepšie orientovať v postupe vypracovania štúdie uskutočniteľnosti.

Schéma: Postupnosť krokov pri tvorbe Štúdie uskutočniteľnosti PPP projektu

2 Strategický kontext

Cieľom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je odpovedať na otázku, či má zmysel zaoberať sa prípravou a realizáciou projektu, resp. či pre projekt existuje reálna potreba.

Hlavným výstupom tejto kapitoly je špecifikácia a popis hlavných výstupov projektu

Príprava a realizácia PPP projektu je zložitá nielen po stránke procesnej, ale vzhľadom na jeho dlhodobosť a značné výdavky (obidva tieto rysy sú pre PPP projekty typické) tiež po stránke politickej – ľahko sa stáva terčom protichodných politických záujmov. Z tohto dôvodu musí byť projekt založený na reálnej potrebe zadávateľa, ktorá by mala vychádzať zo strategických dokumentov zadávateľa, a nielen z politickej deklarácie v rámci predvolebných sľubov, či politického záujmu.

V tejto kapitole spracovateľ zdôvodní potrebu realizácie projektu, pričom popíše nasledujúce aspekty projektu:

1. **Stratégiu zadávateľa** – Ako projekt súvisí so stratégiou zadávateľa a aké hlavné strategické ciele projekt naplní?
2. **Analýzu dostupnosti** – Z akých zdrojov môže zadávateľ realizáciu projektu financovať?
3. **Analýzu záujmových skupín** – Aké záujmové skupiny projekt ovplyvní a kto má na realizáciu projektu vplyv?
4. **Popis hlavných výstupov projektu** – Ako budú na základe zistených informácií definované výstupy projektu?

2.1 Stratégia zadávateľa

Väčšina subjektov verejnej správy nemá vytvorenú ucelenú stratégiu a pri popisovaní strategických cieľov preto musí spracovateľ štúdie uskutočniteľnosti vychádzať z viacerých dokumentov ako aj voľne dostupných informácií. Pri popisovaní toho, ako projekt súvisí so stratégiou zadávateľa a aké hlavné ciele má naplniť, postupuje spracovateľ podľa nasledujúcich krokov:

Krok 1:

Spracovateľ uvedie hlavné strategické priority zadávateľa, ktorými sa rozumejú jeho vízie a poslanie, strategické ciele, a kroky, ktoré chce pre naplnenie stratégie vo väzbe na projekt v budúcnosti podniknúť (viď Príklad: Hlavné strategické priority zadávateľa).

▪ **Príklad: Hlavné strategické priority zadávateľa**

Už v roku 2005 bol vládou ako pilotný projekt, schválený projekt Airport Express (ďalej len „AE“). Strategické priority, na ktorých je založený vychádzajú z dokumentu Dopravná politika štátu pre roky 2005 – 2013, v ktorom sú definované jednotlivé priority a ciele v oblasti dopravy. V dokumente je jednoznačne akceptovaná požiadavka na ekologickosť budúcich dopravných riešení (teda obmedzovanie vplyvov dopravy na životné prostredie a verejné zdravie v súlade s princípmi udržateľného rozvoja). Ďalej je tu zmienený dôraz na bezpečnosť cestovania a zvyšovania štandardov verejnej dopravy, podpora rozvoja dopravy v regiónoch s nadväznosťou na integrovanú dopravnú sieť miest. V oblasti financovania rozvoja dopravnej infraštruktúry sa hovorí o hľadaní nových foriem financovania, ako napríklad PPP. AE je projekt modernizácie železničnej trate Centrum – Letisko v úseku od zastávky Periféria až po zastávku Pole, s výstavbou novej trate napájajúcej sa na pôvodnú trať v železničnej zastávke Pole vedúcej na novovybudovanú zastávku Letisko, vrátane prevádzky a údržby. Projekt odľahčí automobilovú a autobusovú dopravu z letiska do centra mesta, zlepší dopravnú situáciu, zvýši štandardy cestovania a priblíži ju k európskej úrovni a podporí rozvoj integrovanej vlakovej dopravy.

Úpravou pôvodného projektu železničného spojenia (predĺženie tunelových úsekov a posilnenie protihlukových úprav, vloženie novej zastávky a pod.) bola postupne dosiahnutá zhoda účastníkov na základných princípoch výstavby a modernizácie dráhy. Zainteresovaní predstavitelia verejnej správy a územnej samosprávy podpísali dňa 29. apríla 2008 deklaráciu, v ktorej vyjadrili spoločnú vôľu a pripravenosť podporiť rýchlu, efektívnu a šetrnú prípravu a výstavbu modernizovanej železničnej trate z Centra do Susedného mesta A s prepojením na Letisko.

Krok 2:

Spracovateľ stručne popíše súčasný stav zabezpečovanej služby:

- Aká je kvalitatívna úroveň existujúcej služby?
- Aké je organizačné zabezpečenie poskytovania služby?
- Aké sú existujúce výdavky/príjmy súvisiace s poskytovaním služby?
- Aké všetky aktíva so službou súvisia?
- Aké sú hlavné výhody a nevýhody súčasného stavu zabezpečovanej služby?
- Aký je dopyt po službe?

Krok 3:

Spracovateľ stručne popíše ostatné parametre služby, ako:

- Trendy v konkrétnej oblasti
- Zákonné a trhové štandardy (normy) pre danú oblasť

Krok 4:

Spracovateľ zdefinuje ciele, ktoré majú byť realizáciou projektu dosiahnuté (viď Príklad: Hlavné ciele realizácie projektu) – pričom sa odporúča definovať ciele v štruktúre korešpondujúcej s popisom súčasného stavu, teda ciele v oblastiach:

- Kvality služby
- Organizačného zabezpečenia služby / parametre služby
- Predpokladaného rozpočtu, návrh spôsobu jeho pokrytia
- Hlavných výhod spojených s poskytovaním služby
- Požiadaviek občanov (napr. cena za poskytovanú službu)

▪ Príklad: Hlavné ciele realizácie projektu

Riešenie by malo napĺňať ciele definované v nasledujúcej tabuľke:

Parameter	Popis / požadovaná hodnota
Služba	Doprava letiskovým expresom medzi Letiskom a Centrom mesta
Kvalita	Doprava na západoeurópskej úrovni (obdoba ICE)
Čas cesty	max. 25 min. do centra mesta
Interval odchodu / príchodu	4 x za hodinu
Spoľahlivosť	Riešenie by malo byť maximálne spoľahlivé (podmienka pre užívanie existujúcej železničnej stanice v centre mesta)
Ekologickosť riešenia	Riešenie by malo byť v súlade so stratégiou rozvoja dopravnej infraštruktúry a malo by byť čo najekologickejšie
Platba za službu	Cestovné by malo pokryť výdavky prevádzkovej dopravy vrátane odpisov vlakových súprav Investíciu do koľajovej cesty nemožno podľa predbežných výpočtov pokryť z príjmov z cestovného
Cena cestovného	Základná cena cestovného by sa mala pohybovať okolo 5 EUR

Krok 5:

Spracovateľ popíše ako ciele projektu definované v kroku 4 napĺňajú strategické priority zadávateľa identifikované v kroku 1 a či zodpovedajú parametrom služby, ktoré sú uvedené v kroku 3. Kľúčovou podmienkou realizácie projektu je, aby ciele a výstupy projektu boli v súlade, resp. napĺňali stratégiu zadávateľa. Rovnako je dôležité, aby služba, ktorá sa má realizáciou projektu poskytovať, zodpovedala trendom, štandardom a normám v danej oblasti.

2.2 Analýza dostupnosti

Nevyhnutným predpokladom naplnenia strategických cieľov zadávateľa je dostupnosť všetkých kľúčových zdrojov potrebných pre realizáciu projektu (čas, finančné zdroje a ľudské zdroje).

Dostupnosť týchto zdrojov je určujúca preto, aby zadávateľ vedel, či a za akých podmienok je možné, resp. potrebné projekt zrealizovať. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné zanalyzovať požiadavky na jednotlivé zdroje a ich dostupnosť. Pri analýze dostupnosti postupuje spracovateľ podľa nižšie uvedených krokov.

Krok 1:

Čas – Spracovateľ zostaví hrubý projektový harmonogram, z ktorého bude zrejmé, kedy sa má služba začať poskytovať, kedy musia začať prípravné a realizačné práce a aká je očakávaná dĺžka trvania projektu

Krok 2:

Finančné zdroje – Spracovateľ popíše a zdokumentuje finančné možnosti zadávateľa v čase, a to nasledujúcim spôsobom (vid' Príklad: Finančná dostupnosť projektu v mil. EUR (investičná fáza)):

- Spracovateľ zostaví tabuľku hrubého rozpočtového výhľadu zadávateľa na celé obdobie životnosti projektu.
- Spracovateľ identifikuje cudzie zdroje, ktoré je možné využiť pre financovanie realizácie projektu a zaznamená ich do tabuľky v čase (napríklad Fondy EÚ, mimoriadne dotácie od zriaďovateľa či nadriadeného orgánu, existujúce úverové linky)
- Spracovateľ definuje celkové finančné zdroje, ktoré je možné použiť pre realizáciu projektu

▪ **Príklad: Finančná dostupnosť projektu v mil. EUR (investičná fáza)**

Zdrojová položka	2009	2010	2011
Disponibilné zdroje rozpočtu zadávateľa	28	28	28
Zdroje z Operačného programu Doprava	18	18	18
Úver od EIB	10	10,3	10
Prostriedky z iných Operačných programov EU	9,9	7,9	8
Celkové finančné zdroje	65,9	64,2	64

Krok 3:

Ľudské zdroje – Spracovateľ identifikuje ľudské zdroje, ktoré sú na strane zadávateľa k dispozícii a ktoré budú pre jeho prípravu potrebné, predovšetkým členov riadiaceho výboru, projektového manažéra a členov projektového tímu, pričom uvedie pri každej osobe:

- Úlohu člena tímu v projekte
- Meno inštitúcie, za ktorú je člen tímu nominovaný
- Popis povinností a kompetencií člena tímu

Pri identifikácii dostupných ľudských zdrojov na strane zadávateľa spracovateľ zanalyzuje dostupnosť takej štruktúry výkonných a riadiacich orgánov, ktorá je definovaná v metodickom dokumente „Kódex riadenia prípravy a realizácie PPP projektu“.

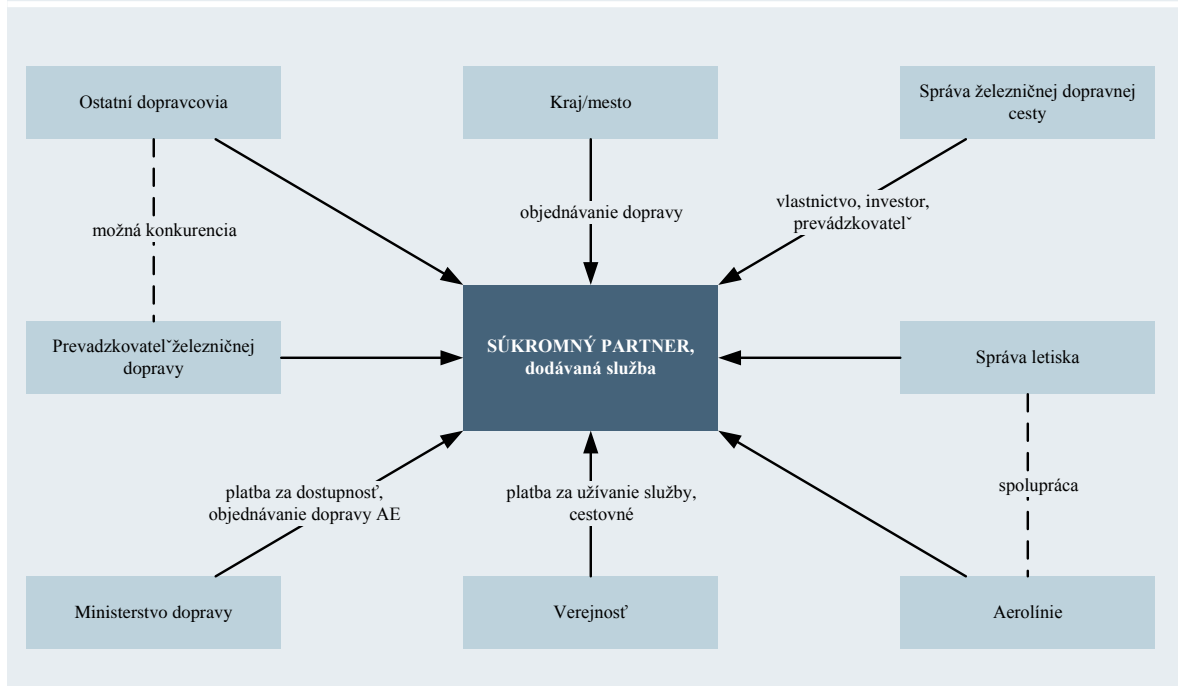
2.3 Analýza záujmových skupín

Uskutočniteľnosť každého projektu je ovplyvnená predstavami a požiadavkami rôznych záujmových skupín (viď Príklad: Schéma hlavných záujmových skupín). Aby bol projekt uskutočniteľný, mal by zohľadňovať požiadavky všetkých kľúčových záujmových skupín. Na to, aby zadávateľ poznal požiadavky záujmových skupín, musí vykonať tzv. analýzu záujmových skupín.

Pre zadávateľa a spracovateľa sú dôležité hlavne záujmové skupiny so stredne silným až vysokým vplyvom na projekt. Ich analýza je dôležitá najmä preto, že:

1. Pomáha stanoviť optimálny spôsob a obsah komunikácie, ktorý reflektuje všetky zásadné poznatky získané v rámci analýzy záujmových skupín
2. Požiadavky kľúčových záujmových skupín na projekt sú dobrým východiskom pre stanovenie hodnotiacich kritérií variantov realizácie (viď kapitola: „Analýza variantov riešenia“)

▪ **Príklad: Schéma hlavných záujmových skupín**

Pri analýze záujmových skupín postupuje spracovateľ podľa nasledovných krokov:

Krok 1:

Spracovateľ identifikuje všetky záujmové skupiny, a to najmä:

- Zmluvných strán na strane verejného sektora (platí v prípade ak zadávateľ nebude zmluvnou stranou na strane verejného sektora)
- Schvaľovateľov (napr. orgány vydávajúce povolenia a súhlasy)
- Regulátorov (subjekty regulujúce oblasti pôsobnosti projektu)
- Verejnosť
- Zamestnancov zadávateľa
- Odbory
- Ostatné subjekty verejnej správy (vláda, jednotlivé ministerstvá, ..)
- Subjekty súkromného sektora, ktoré sa môžu na projekte podieľať (stavebné firmy, prevádzkovatelia, banky, ..)
- Ekologických aktivistov
- Záujmové združenia a profesijné spolky

Krok 2:

Spracovateľ popíše aké sú záujmy záujmových skupín vo vzťahu k projektu, pričom poskytne odpovede na nasledujúce otázky:

- Čo od projektu očakávajú?
- Čo vnímajú ako hlavné pozitíva projektu?
- Čo vnímajú ako hlavné negatíva projektu?
- Napĺňa alebo ohrozuje projekt ich záujmy?

Krok 3:

Spracovateľ popíše v maximálnom možnom rozsahu, aký je vzťah záujmových skupín k navrhovanému projektu:

- Kladný – podporujú realizáciu projektu
- Neutrálny – nemajú nič zásadné proti projektu, nevidia na projekte ani žiadne pozitíva ani výrazné negatíva
- Záporný – s realizáciou projektu v navrhovanej podobe nesúhlasia

Krok 4:

Spracovateľ popíše, aké sú požiadavky záujmových skupín na projekt, pričom uvedie či:

- Požadujú nejakú konkrétnu modifikáciu
- Existuje parameter, ktorého zmena by znamenala výraznú zmenu ich vzťahu k projektu

Krok 5:

Spracovateľ popíše aký veľký je vplyv záujmových skupín na realizáciu / nerealizáciu projektu, t. j. či je vplyv:

- Malý – majú na projekt názor, projekt sa ich priamo dotýka, viac-menej nemajú možnosť ho priamo ovplyvniť
- Stredný – ich názor môže mať vplyv hlavne na čiastkové zmeny projektu, nemožno predpokladať, že môžu realizáciu projektu zastaviť
- Veľký – ich kladný/záporný názor je pre realizáciu projektu rozhodujúci

▪ **Príklad: Analýza záujmovej skupiny**

Zájmová skupina	Mesto
Záujmy skupiny k projektu	Je jednou z obsluhovaných oblastí, objednáva dopravu. Od projektu očakáva: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zlepšenie dopravnej obslužnosti. ▪ Posilnenie postavenia mesta v konkurencii podobných európskych veľkomiest (dôstojná vstupná brána pre leteckých cestujúcich).
Vzťah k projektu	Kladný V prípade, že projekt zabezpečí požiadavky mesta na mestskú integrovanú dopravu a nebude zabezpečovať iba prevádzku letiskového expresu
Konkrétne požiadavky na projekt	Realizácia projektu musí umožniť okrem prevádzky letiskového expresu aj prevádzku mestskej integrovanej dopravy s nasledujúcimi parametrami: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvalita: štandardný vlak mestskej integrovanej dopravy ▪ Doba jazdy: 30 minút ▪ Interval odjazdu/príjazdu: 8 x za hodinu ▪ Kapacita: 2 x 220 miest na sedenie ▪ Cena cestovného: cestovné mestskej integrovanej dopravy
Vplyv na realizáciu / nerealizáciu projektu a možnosť/spôsob ovplyvnenia projektu	Vysoký <ul style="list-style-type: none"> ▪ Objednávka mestských zastávkových vlakov sa môže na trati s obmedzenou kapacitou dostať do rozporu s objednávkou letiskového expresu zo strany ministerstva dopravy, čo môže skomplikovať realizáciu projektu ▪ Mesto presadzuje myšlienku dobudovania metra na letisko, ktoré môže čiastočným spôsobom ovplyvniť efektívnosť realizácie projektu (substitúcia voči mestským zastávkovým vlakom)

Požiadavky zájmových skupín s vysokým vplyvom na projekt spracovateľ zohľadní pri stanovení hodnotiacich kritérií variantov riešenia (viď kapitola „Analýza variantov riešenia“).

V prípade, že je projekt v rozpore s kľúčovými záujmami skupín s vysokým vplyvom na projekt, spracovateľ:

- stanoví vhodnú stratégiu pre zmenu postoja kľúčových zájmových skupín,
- navrhne takú modifikáciu projektu, ktorá zmení negatívny postoj kľúčových zájmových skupín.

2.4 Popis hlavných výstupov projektu

Aby spracovateľ dokázal naplniť projektom svoje strategické ciele, musí jasne definovať požiadavky na hlavné výstupy projektu. Týmto hlavnými výstupmi sa rozumie najmä služba alebo infraštruktúra, ktorá ma byť realizáciou projektu poskytnutá / vybudovaná, jej minimálny štandard a socioekonomické vplyvy realizácie projektu na okolie.

Pri popise hlavných výstupov projektu spracovateľ vychádza z doteraz spracovaných analýz (Stratégia zadávateľa, Analýza dostupnosti, Analýza záujmových skupín), pričom postupuje podľa nasledujúcich krokov:

Krok 1: Popíše verejnú službu alebo infraštruktúru, ktorá má byť prostredníctvom projektu dodaná, špecifikuje (merateľným spôsobom) konkrétne výstupy projektu

Krok 2: Definuje minimálne štandardy poskytovanej (plánovanej) služby

Krok 3: Popíše socioekonomické vplyvy realizácie projektu na okolie

Krok 4: Popíše kľúčové ukazovatele výkonnosti projektu, prostredníctvom ktorých bude meraná výkonnosť a kvalita požadovanej služby

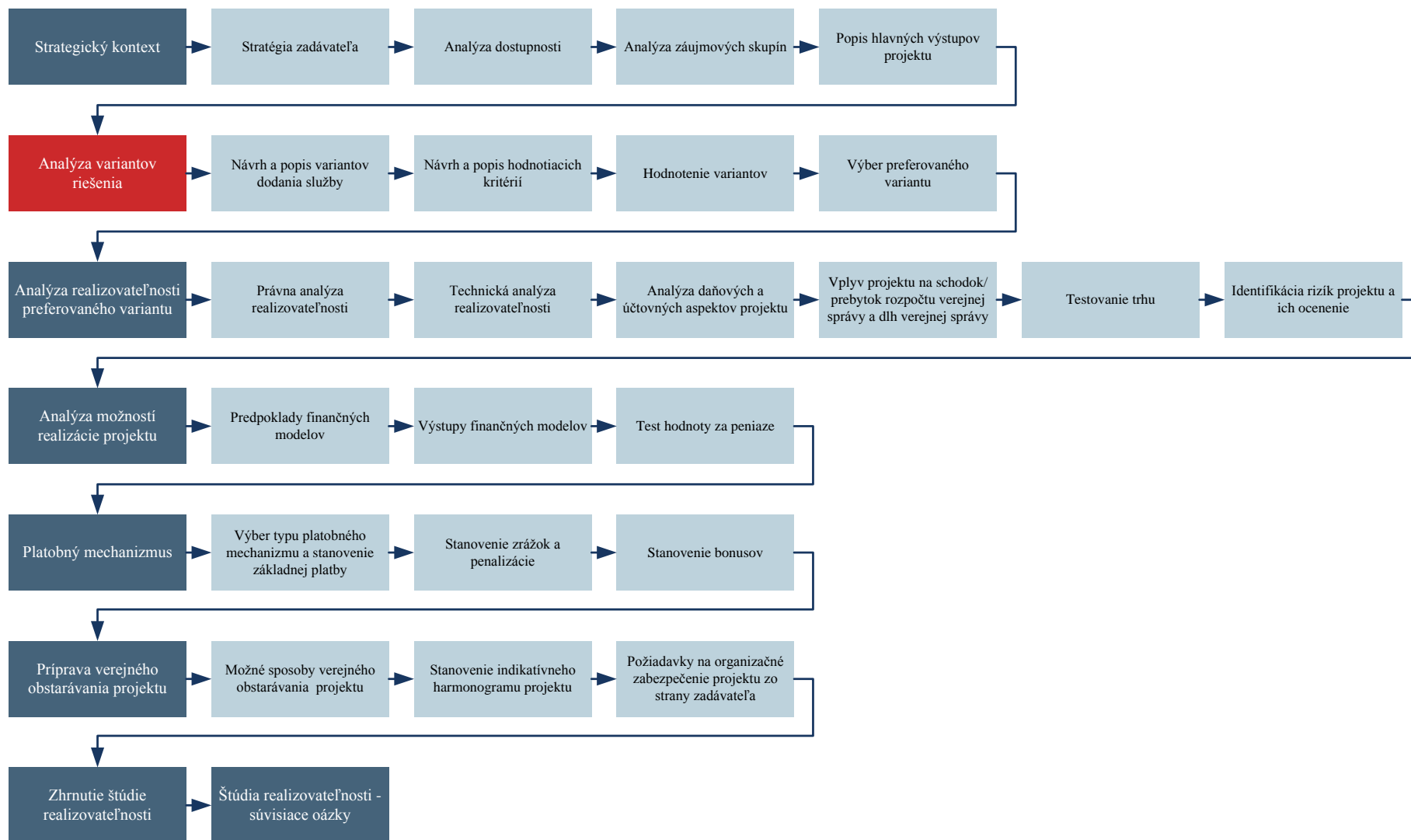
Spracovateľ sa ubezpečí, že ním popísané výstupy projektu sú dostatočne flexibilné pre naplnenie potrieb zadávateľa počas celého času životnosti projektu.

▪ **Príklad: Hlavné výstupy projektu**

Parameter	Požadovaná hodnota
Popis služby, infraštruktúry a výstupov projektu	<p>Služba:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zabezpečenie dopravy medzi stanicami Centrum – Pole – Letisko. <p>Infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> Modernizácia a výstavba trate (2 koľajová) v celkovej dĺžke 17 km, modernizovaná trať povedie v dĺžke 12 km, medzi zastávkou Pole a Letisko bude vybudovaná nová trať v dĺžke 5 km a 2 nové stanice. <p>Výstupy projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizácia projektu sa predpokladá v rokoch 2010 až 2013. Z dôvodu obmedzenej priepustnosti je možné prevádzkovať maximálne 12 párov vlakov za hodinu, z toho 2 páry vlakov po trase Centrum – Susedné mesto. Medzi stanicami Letisko a Periféria je možné na trasu vložiť ďalšie 2 páry vlakov. Expresný vlak – bude mať k dispozícii jednoposchodové vlakové súpravy. Jedna vlaková súprava bude mať 160 miestami na sedenie. Pri spustení prevádzky bude v prevádzke len jedna vlaková súprava. V prípade nutnosti bude pripojená druhá. Celkový počet sedadiel potom bude 320 miest.
Minimálny štandard	<ul style="list-style-type: none"> Doprava na západoeurópskej úrovni (obdoba ICE). Spôľahlivosť v súlade so štandardami EU. Riešenie by malo zodpovedať stratégii rozvoja dopravnej infraštruktúry a malo by byť čo najekologickejšie. Cestujúcim bude k dispozícii - check-in už na železničnej stanici, on-line informačné služby pre cestu na letisko, off-line i on-line informačné služby pre cestu do mesta, wifi pripojenie, klimatizácia, ponuka novin a časopisov.
Socioekonomické vplyvy na okolie	<p>Vplyv na dopravnú situáciu</p> <ul style="list-style-type: none"> Dôjde ku zníženiu automobilovej dopravy o 10-15% na trase centrum mesta – letisko, teda ku zlepšeniu dopravnej situácie v hlavnom meste. <p>Vplyv na občanov</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekt umožní zavedenie vlakovej integrovanej dopravy, čo zlepší obsluhu miest pozdĺž trate. Výstavba zastávok umožní prevádzku kioskov a drobných služieb, ktoré zlepšia štandard cestovania. <p>Vplyv na ekonomiku</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizácia projektu umožní vznik nových pracovných miest (cca 150 – 200 v prevádzkovej fáze projektu), realizácia investície prispeje k oživeniu ekonomiky, skvalitneniu dopravy medzi letiskom a centrom mesta.
Kľúčové ukazovatele výkonnosti	<ul style="list-style-type: none"> Interval: 4 x za hodinu. Doba jazdy: max. 25 min. Kapacita: 160 miest na sedenie na súpravu Povolené oneskorenie na cieľovej zastávke: max. 30 sekúnd Pokrytie lokalít: Centrum, Periféria, Pole, Letisko

Takáto definícia hlavných výstupov projektu umožňuje spracovateľovi zhodnotiť varianty realizácie projektu a následne zhodnotiť ekonomickú výhodosť spôsobu jeho realizácie.

Schéma: Postupnosť krokov pri tvorbe Štúdie uskutočniteľnosti PPP projektu

3 Analýza variantov riešenia

Cieľom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je identifikácia najlepšieho z variantov dosiahnutia požadovaných cieľov a dodania požadovaných výstupov služby.

Hlavným výstupom tejto kapitoly je identifikovaný preferovaný variant.

Pri väčšine projektov existuje viacero možností ich realizácie resp. zabezpečenia hlavných výstupov projektu. Cieľom každého zadávateľa musí byť nájdenie toho najlepšieho spôsobu – variantu realizácie projektu. K tomu je potrebné vykonať analýzu relevantných variantov riešenia.

Pri výbere preferovaného variantu postupuje spracovateľ podľa nasledujúcich krokov:

Krok 1: Návrh a popis variantov dodania služby

Krok 2: Návrh a popis hodnotiacich kritérií

Krok 3: Hodnotenie variantov

Krok 4: Výber preferovaného variantu

3.1 Návrh a popis variantov dodania služby

Prvým krokom je vytvorenie zoznamu všetkých relevantných možností dodania služby. Zoznam by mal pokrývať všetky potenciálne uskutočniteľné varianty, pomocou ktorých je možné dosiahnuť ciele projektu (ich počet je vhodné limitovať na 5 – 6, tzn. pokiaľ existuje viac ako 6 variantov, spracovateľ vyberie iba tie, ktoré sú najrelevantnejšie).

Jedným z analyzovaných variantov by mal byť vždy variant nerobiť nič (AS – IS), teda možnosť nerealizácie projektu a jeho dôsledkov. Z porovnania všetkých relevantných variantov s týmto tzv. „nulovým variantom“ musí byť zrejmé, či je realizácia projektu potrebná a akým spôsobom, resp. že potrebná nie je. Návrh a popis variantov dodania služby spracovateľ vypracuje podľa nižšie uvedeného postupu.

Spracovateľ stručne popíše jednotlivé varianty (viď Príklad: Popis realizácie projektu formou variantu „všetky vlaky na centrum“) **a to na úrovni:**

- 1. Stručného popisu variantu**, t. j. definovanie spôsobu dosiahnutia hlavných výstupov projektu a hrubý popis technického riešenia
- 2. Súladu/nesúladu so stratégiou zadávateľa a požiadavkami záujmových skupín**, t. j. či napĺňa navrhovaný variant stratégiu a ciele, ktoré si zadávateľ definoval v strategickom kontexte
- 3. Najvýznamnejších rizík spojených s variantom**, t. j. ktoré hlavné riziká so sebou navrhovaný variant prináša a ktoré je preto nevyhnutné pri jeho príprave/realizácii zohľadniť, najmä legislatívne, stavebno-technické a trhové
- 4. Možných socioekonomických dopadov variantu v strednodobom /dlhodobom výhľade**, t. j. aké externality (pozitívne a negatívne) variant prináša

5. **Očakávaného cash-flow pri realizácii variantu (príjmy, výdavky)**, t. j. ako približne budú vyzerat' finančné toky pri realizácii variantu na úrovni investícií, prevádzky a životného cyklu projektu.
6. **Financovateľnosť a dostupnosť**, t. j. či má zadávateľ dostatok zdrojov na realizáciu projektu v zmysle zistení v kapitole „Analýza dostupnosti“, resp. či má popisovaný variant riešenia predpoklady financovateľnosti z cudzích zdrojov.

Popis jednotlivých variantov realizácie projektu (vrátane variantu AS-IS) by mal obsahovať dostatočné množstvo informácií a byť štruktúrovaný takým spôsobom, aby bolo z neho zrejmé, ako jednotlivé varianty napĺňajú stanovené hodnotiace kritériá (podrobnejšie sa problematikou stanovenia hodnotiacich kritérií zaoberá kapitola „Návrh a popis hodnotiacich kritérií“). Jednotlivé varianty budú v konečnom dôsledku hodnotené na základe stanovených hodnotiacich kritérií (viď kapitola „Výber preferovaného variantu“). Nasledovný príklad ilustruje popis realizácie projektu jedným z možných variantov.

▪ **Príklad: Popis realizácie projektu formou variantu „všetky vlaky na centrum“**

Stručný popis variantu

- Variant modernizácie trate a prevádzka všetkých vlakov na zastávku Centrum
- Rekonštrukcia a dostavba trate s cieľom zvýšenia kapacity trate oproti súčasnému stavu
- Všetky vlaky zo stanice Letisko budú končiť až na stanici Centrum
- AE – interval 15 minút – Letisko – Centrum

Súlad/nesúlad so stratégiou zadávateľa a požiadavkami záujmových skupín

- Takto navrhnutý variant je v súlade so stratégiou zadávateľa, okrem toho vyhovuje aj prioritám záujmových skupín (ministerstvo dopravy, kraj, mesto); všetky predpokladané objednávky vlakov sú realizované

Najvýznamnejšie riziká spojené s variantom

- Riziko nízkeho dopytu po AE vďaka vyššej miere konkurenčného vzťahu medzi AE a osobnými vlakmi mestskej integrovanej dopravy
- Riziko kvality prevádzky vďaka vysokej zložitosti prevádzkovej technológie

Možné socioekonomické dopady variantu v strednodobom / dlhodobom výhľade

- Najviac odľahčí hlavnú dopravnú tepnu z letiska od automobilovej a autobusovej dopravy, vrátane záťaže na životné prostredie v tejto lokalite
- Vytvorí optimálne podmienky pre prepravu jednotlivých skupín cestujúcich (leteckí cestujúci, zamestnanci letiskového areálu, obyvatelia mesta i prímestských oblastí)

Očakávaný cash-flow pri realizácii variantu

- Vysoké príjmy od tretích strán vďaka poplatku za použitie dopravnej cesty
- Očakávané príjmy – cca 550 mil. EUR
- Očakávané výdavky – cca 700 mil. EUR

Financovateľnosť a dostupnosť

- Nie je financovateľný z vlastných zdrojov
- Existuje potenciál pre využitie cudzích zdrojov
- Z hľadiska časových požiadaviek je projekt uskutočniteľný
- Na strane zadávateľa existujú dostatočné ľudské zdroje pre riadiace a výkonné orgány potrebné pre prípravu a realizáciu PPP projektu.

3.2 Návrh a popis hodnotiacich kritérií

Jednotlivé varianty, ktoré identifikoval spracovateľ musia byť predmetom vzájomného porovnania tak, aby spracovateľ dokázal vybrať preferovaný variant. Odporúča sa, aby porovnanie jednotlivých variantov bolo vykonané prostredníctvom tzv. hodnotiacich kritérií.

Spracovateľ stanoví hodnotiace kritériá tak, aby najlepšie vystihovali ciele zadávateľa a zároveň reflektovali požiadavky tých záujmových skupín, ktoré majú stredný a vysoký vplyv na realizáciu projektu. Pri stanovení hodnotiacich kritérií sa odporúča vychádzať zo štruktúry použitej v návrhu a popise variantov dodania služby.

Jednotlivé hodnotiace kritériá sa samozrejme budú projekt od projektu líšiť. Napriek tomu by sa mal spracovateľ ubezpečiť, že nie sú stanovené jednostranne a subjektívne. Spracovateľ by mal zhodnotiť najmä:

1. **Naplnenie cieľov a výstupov projektu** - Pokiaľ preferovaný variant nenaplní základné ciele a výstupy projektu, opäť platí, že nie je vhodný. Spracovateľ preto zhodnotí, ktorý z variantov sa požadovaným cieľom a výstupom najviac približuje.
2. **Naplnenie stratégie zadávateľa** - Spracovateľ zhodnotí, ktorý z navrhovaných variantov je s ohľadom na dlhodobé ciele a stratégiu zadávateľa najlepší. Ide o základné kritérium, ktorého nenaplnenie u preferovaného variantu môže takmer automaticky znamenať návrh na zastavenie prípravy a realizácie projektu, hlavne zo strany oponentov projektu.
3. **Hlavné požiadavky záujmových skupín** - Ten z variantov, ktorý najmenej naplní požiadavky záujmových skupín, sa bude ťažko presadzovať. Spracovateľ preto zhodnotí, ktorý z variantov sa požiadavkám záujmových skupín približuje najviac.
4. **Dodržanie predpísaných noriem (národné normy, EÚ normy)** - Spracovateľ zhodnotí, ktorý z variantov najlepšie spĺňa normy, ktoré sa k realizácii projektu vzťahujú.
5. **Záujem súkromného sektora o realizáciu projektu** - Spracovateľ vyhodnotí, o ktorý z variantov má súkromný sektor najväčší záujem.
6. **Dopad na zamestnanosť** - Spracovateľ vyhodnotí, ktorý z variantov v najväčšej miere zvyšuje dlhodobú zamestnanosť, resp. vytvorí najväčší počet nových pracovných miest.
7. **Dopad na životné prostredie** - Pokiaľ požiadavky na priaznivý (prípadne neutrálny, alebo aspoň minimálny) dopad na životné prostredie nie sú súčasťou požiadaviek záujmových skupín a ani súčasťou cieľov zadávateľa, je ich možné hodnotiť samostatne. Spracovateľ zhodnotí, ktorý z variantov je najohľadupľnejší k životnému prostrediu.
8. **Dopad na cash-flow zadávateľa** - Spracovateľ zhodnotí, ktorý z variantov najmenej zaťažuje cash-flow (rozpočet) zadávateľa počas celej životnosti projektu.
9. **Celkové výdavky na životný cyklus (v čistej súčasnej hodnote)** - Spracovateľ zhodnotí, ktorý z variantov má najmenej negatívny dopad na cash flow zadávateľa vyjadrený v čistej súčasnej hodnote.
10. **Finančná dostupnosť** - Spracovateľ zhodnotí, ktorý z variantov je pre zadávateľa najľahšie uskutočniteľný s ohľadom na disponibilné finančné zdroje.
11. **Časová dostupnosť** - Spracovateľ zhodnotí, ktorý z variantov sa najviac približuje požiadavkám harmonogramu realizácie projektu.

Príklad: Popis hodnotiaceho kritéria „Časová dostupnosť“

Žiaducim cieľom všetkých zúčastnených subjektov je fungovanie infraštruktúry v čo najkratšom možnom čase, samozrejme pri dodržaní všetkých legislatívnych, technologických a skúšobných lehôt. V opačnom prípade môže dochádzať k predraženiu projektu. Toto hodnotiace kritérium vyjadruje ako sa časová náročnosť realizácie daného variantu približuje požiadavkám zadávateľa na harmonogram realizácie projektu. Časová náročnosť realizácie zahŕňa celkovú dobu výstavby a sprevádzkovania jednotlivých úsekov trate.

3.3 Hodnotenie variantov

Potom ako spracovateľ popíše varianty a stanoví hodnotiace kritériá, je potrebné varianty medzi sebou porovnať a vybrať ten najlepší.

Pre porovnanie jednotlivých variantov na základe stanovených kvalitatívno-quantitatívnych kritérií sa bežne používajú nasledujúce metódy:

- 1. Porovnávací metóda** - Pre voľbu vhodného variantu stačí zistiť klady a zápory jednotlivých variantov a potom prijať ten najvhodnejší. V prípade viacerých hodnotiacich kritérií (čo sa predpokladá u väčšiny projektov), však nie je možné túto metódu využiť.
- 2. Metóda bodového hodnotenia** - Využíva sa v zložitejších prípadoch. Spracovateľ stanoví bodovú stupnicu pre prípady od nevyhovujúcich s hodnotením „0“ až po plne vyhovujúce s hodnotením najvyšším napr. „10“. Súčet bodov jednotlivých variantov poskytuje určité usmernenie, ktoré vyjadruje, že variant s najväčším bodovým ohodnotením obsahuje najvýhodnejšie podmienky k dosiahnutiu stanoveného cieľa. Bodové hodnotenie variantov nemožno považovať za absolútne smerodajný podklad pre výber preferovaného variantu. Dáva však informáciu o pozitívach a negatívach jednotlivých variantov a v podmienkach neurčitosti prináša určité usmernenie.
- 3. Metóda váhového hodnotenia** - Kombinuje bodovanie jednotlivých hodnotiacich kritérií s priradením váhy jednotlivým kritériám. Hodnotením variantu je súčet súčinov bodov a váhy konkrétneho kritéria. Vzhľadom na to, že metóda váhového hodnotenia je najobjektívnejšia bude spracovateľ postupovať podľa tejto metódy pri výbere preferovaného variantu (viď nasledujúce kapitoly - Priradenie váh, Bodovanie variantov a Výber preferovaného variantu).

3.3.1 Priradenie váh

Metóda váhového hodnotenia predstavuje najsofistikovanejší spôsob hodnotenia variantov, pomocou ktorého možno dosiahnuť najobjektívnejší výsledok porovnania variantov. K zabezpečeniu spoľahlivosti tejto metódy je dôležité určiť optimálnu váhu pre jednotlivé kritériá. Odporúča sa, aby boli váhy priradené nasledujúcim spôsobom (viď Príklad: Priradenie váh):

- Krok 1:** Spracovateľovi sa odporúča, aby zostavil tím expertov na danú problematiku (ideálne 5-10 expertov).
- Krok 2:** Na základe konsenzu stanoví tím expertov hodnotiace kritériá a zoradí ich od najvýznamnejšieho po najmenej významné.
- Krok 3:** Spracovateľ pridelí každému kritériu rovnakú váhu a to tak, že vydelí číslo 100 počtom hodnotiacich kritérií a každému kritériu priradí rovnakú váhu. Celkový súčet váh musí vždy predstavovať 100 %.

Krok 4: Tím expertov upraví váhy podľa poradia kritérií tak, aby postupne zodpovedali ich relatívnym váham (významnosti resp. dôležitosťi podľa poradia, v ktorom sú hodnotiace kritéria zoradené), tak aby bol celkový súčet váh rovný 100%.

▪ **Príklad: Priradovanie váh**

Hodnotiace kritériá	Váha kritéria
Zabezpečenie expresného spojenia letiska s centrom mesta	30 %
Celkové náklady na životný cyklus (čistá súčasná hodnota) projektu	20 %
Časová dostupnosť projektu	15 %
Atraktivita projektu pre potenciálneho súkromného partnera	15 %
Zníženie záťaže neekologických zariadení na životné prostredie	10 %
Frekvencia spojenia a dostatočná kapacita	10 %
Celkom	100 %

3.3.2 Bodovanie variantov

Každý z hodnotených variantov môže jednotlivé kritéria naplňať rozdielnou mierou. Pre ideálne naplnenie kritéria spracovateľ použije najvyššiu hodnotiacu známku, pre najhoršie naplnenie kritéria naopak najnižšiu hodnotiacu známku.

Pre priradovanie bodov spracovateľ využije jeden z nasledujúcich spôsobov známkovania:

- **Russian-scholl-scoring**, teda „objektívne“ známkovanie, 5 najlepšia, 1 najhoršia,
- **One-eye-king**, kedy najlepšia známka zodpovedá počtu hodnotených variantov (ak spracovateľ hodnotí tri varianty, potom je najlepšia známka 3, ak hodnotí 5 variantov, potom je najlepšia známka 5 atď.), pričom najhoršia známka je 1. Spracovateľ tak pridelí najvyššiu známku najlepšiemu z hodnotených variantov, a to aj napriek tomu, že objektívne nemusí hodnotený faktor naplňať na celých 100 %. Hodnotenie teda nepredstavuje v tomto prípade objektívne porovnanie s cieľmi zadávateľa, ale relatívne porovnanie hodnotených variantov.

Body priradia jednotliví experti zvlášť, nezávisle na sebe tak, aby sa nemohli vzájomne ovplyvňovať. Výsledné bodovanie spracovateľ založí buď na aritmetickom priemere bodov priradených jednotlivými expertmi, alebo na konsenze, pokiaľ sú toho experti schopní.

3.4 Výber preferovaného variantu

Pri výbere preferovaného variantu (viď Príklad: Výber preferovaného variantu) spracovateľ postupuje nasledujúcim spôsobom:

Krok 1: Spracovateľ vynásobí pri každom variante váhu kritéria výsledným bodovým hodnotením.

Krok 2: Spracovateľ spočíta súčiny bodov a váh za každý variant.

Krok 3: Spracovateľ identifikuje variant s najvyšším dosiahnutým súčtom Tento variant je preferovaný variant.

Matematicky je možné výber preferovaného variantu vyjadriť nasledujúcim vzorcom:

$$V_v = \sum_{n=1}^{\infty} C_n \cdot xB_n$$

kde platí:

V_v - výsledné skóre variantu – súčin váh a bodov,

C - váha hodnotiaceho kritéria,

B - bodové hodnotenie konkrétneho kritéria pri konkrétnom variante,

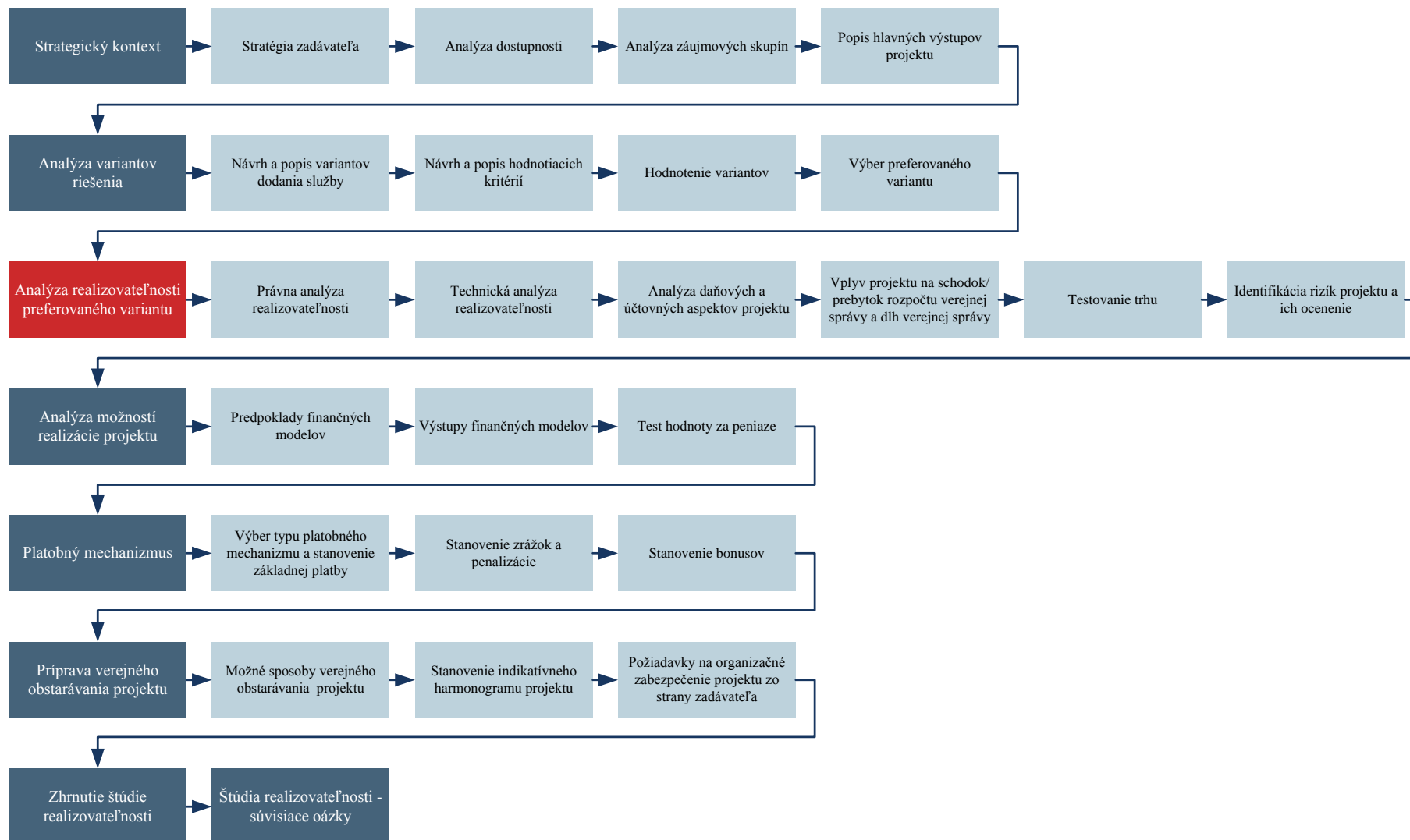
N - počet hodnotiacich kritérií.

▪ **Príklad: Výber preferovaného variantu**

Z vykonaného scoringu variantov vyšiel so 440 bodmi ako najvýhodnejší variant „modernizácia trať a prevádzka všetkých vlakov na zastávku Centrum“. Tento variant je v súlade s prioritami Ministerstva dopravy, strategickým rámcom projektu a hlavne s požiadavkami kľúčových záujmových skupín. Pre ďalšie riešenie teda bol projektovým tímom vybraný tento variant.

Hľadiská posúdenia	Váha kritéria	Nulový variant		Variant všetky vlaky do Centra		Variant zvýšenej intenzity vlakov na Perifériu		Variant zvýšenej intenzity vlakov na Pole	
		známka	celkom	známka	celkom	známka	celkom	známka	celkom
Zabezpečenie expresného spojenia letiska s centrom metropoly	30%	1	30	4	120	4	120	4	120
Celkové náklady na životný cyklus (NPV) projektu	20%	5	100	4	80	3	60	5	100
Časová dostupnosť projektu	20%	1	20	4	80	3	60	2	40
Frekvencia spojenia a dostatočná kapacita	15%	1	15	4	60	3	45	2	30
Zníženie záťaže na životné prostredie a neekologických zariadení	15%	1	15	4	60	3	45	2	30
Atraktivita projektu pre súkromného partnera	20%	1	20	2	40	3	60	4	80

Schéma: Postupnosť krokov pri tvorbe Štúdie uskutočniteľnosti PPP projektu

4 Analýza uskutočniteľnosti preferovaného variantu

Cieľom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je odpovedať zadávateľovi na to, či je preferovaný variant z právneho, technického, ekonomického a trhového pohľadu uskutočniteľný.

Hlavným výstupom tejto kapitoly je matica rizík, ktorá sumarizuje hlavné riziká vyplývajúce z analýz právnej, technickej a ekonomickej uskutočniteľnosti ako aj z analýz trhu a navrhuje spôsob ich ošetrenia tak, aby bolo možné službu dodať a projekt zrealizovať.

V rámci analýzy uskutočniteľnosti preferovaného variantu spracovateľ vykoná nasledujúce kroky:

Krok 1: Spracuje právnu analýzu uskutočniteľnosti (právnu due-diligence) – posúdi právnu uskutočniteľnosť projektu.

Krok 2: Spracuje technickú analýzu uskutočniteľnosti (technickú due-diligence) – posúdi technickú uskutočniteľnosť projektu.

Krok 3: Posúdi daňové a účtovné aspekty projektu.

Krok 4: Posúdi vplyv projektu na schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy a dlh verejnej správy

Krok 5: Uskutoční testovanie trhu.

Krok 6: Zostaví maticu rizík.

4.1 Právna analýza uskutočniteľnosti

Účelom právneho posúdenia projektu (právnej due diligence) je identifikácia faktorov, ktoré môžu z právneho hľadiska ovplyvniť, komplikovať, či limitovať realizáciu projektu. Vďaka tomu sa zadávateľ bude môcť vyhnúť „slepým uličkám“ v podobe riešení, ktoré v sebe zahŕňajú právne komplikácie brániace uskutočneniu projektu v zamýšľanej podobe, alebo negatívne ovplyvňujú výhodnosť riešenia oproti pôvodným predpokladom zadávateľa.

Dôležitá poznámka

Je potrebné zdôrazniť, že posúdenie právnych faktorov ovplyvňujúcich uskutočniteľnosť projektu neprebíha len v jednej izolovanej fáze spracovania projektu, ale je aktuálne už pri analýze variantov riešenia popísanej v kapitole „Analýza variantov riešenia“ tejto metodiky tak, aby pri porovnávaní jednotlivých variantov boli komplexne posúdené ich silné a slabé stránky. Najmä pri zložitých projektoch sa odporúča, aby spracovateľ štúdie vykonával právnu analýzu uskutočniteľnosti súbežne s analýzou variantov riešenia.

Okruh skutočností, ktoré môžu mať vplyv na realizáciu projektu, nie je možné vymedziť pre všetky PPP projekty univerzálne. Zameranie a rozsah právnej due diligence bude určené hlavne povahou projektu, ale napr. tiež špecifikami danej lokality. Môže ísť napr. o lokalitu, ktorá zahŕňa desiatky pozemkov s množstvom budov vo vlastníctve rôznych subjektov. Rozsah a zložitosť skúmania majetkovoprávných vzťahov bude v tomto prípade samozrejme podstatne väčšie než v prípade, keď zadávateľ zamýšľa realizovať projekt na vlastných nezastavaných pozemkoch (pri tomto projekte ale

môžu naopak vzniknúť iné otázky, ako napr. nutnosť zmeniť územný plán, resp. zabezpečiť dopravné napojenie alebo zmenu vedenia inžinierskych sietí).

Otázky bližšie popísané v kapitolách Revízia existujúcich majetkovoprávných vzťahov až Štátna pomoc je možné označiť do istej miery za všeobecné. Tieto otázky bude spracovateľ skúmať spravidla pri akomkoľvek type projektu (s tým, že pokiaľ ide o problematiku prechodu zamestnancov, táto otázka bude aktuálna tam, kde sa predpokladá, že súkromný partner prevezme na základe zmluvy určitú činnosť, ktorú doposiaľ zabezpečoval zadávateľ). Popri týchto všeobecných právnych otázkach bude v rámci štúdie uskutočniteľnosti v konkrétnych prípadoch potrebné posúdiť aj dopad osobitných právnych predpisov upravujúcich niektoré špecifické činnosti.

Výstupom právnej due diligence by mal byť:

- 1. Popis a vysvetlenie identifikovaných právnych problémov projektu a ich dopadu v jednotlivých analyzovaných právnych oblastiach.**
- 2. Zhodnotenie závažnosti rizík vyplývajúcich z identifikovaných právnych problémov.**
- 3. Navrhnutie možných riešení pre vylúčenie alebo zmiernenie rizika.**

Jednotlivé oblasti právnej due diligence spracuje spracovateľ v nadväznosti na vyššie uvedené výstupy.

4.1.1 Revízia existujúcich majetkovoprávných vzťahov

U PPP projektov zahŕňajúcich vybudovanie nových zariadení či infraštruktúry alebo u projektov, pre ktoré je kľúčové užívanie určitej už existujúcej infraštruktúry, spracovateľ posúdi z pohľadu vplyvu na uskutočniteľnosť projektu existujúce právne vzťahy k majetku, ktorý bude dotknutý realizáciou daného zámeru.

Význam dôkladnej revízie majetkovoprávných pomerov spočíva aj v tom, že uchádzači môžu v priebehu súťažného dialógu vyžadovať, aby zadávateľ garantoval informácie týkajúce sa právnych vzťahov k majetku vyčlenenému na realizáciu projektu a v prípade ich nesprávnosti, či neúplnosti uchádzačom kompenzoval vzniknuté straty.

Ako už bolo uvedené vyššie, majetkovoprávne aspekty bude potrebné skúmať už vo fáze posudzovania jednotlivých variantov realizácie projektu (viď kapitola „Návrh a popis hodnotiacich kritérií“), napríklad preto, že realizácia variantu v určitej lokalite môže byť vzhľadom na majetkovoprávne problémy veľmi komplikovaná vzťahujúcim sa k danému územiu, napriek tomu, že sa v iných ohľadoch sa javí variant ako ideálny.

Pri revízii existujúcich majetkovoprávných vzťahov bude spracovateľ postupovať podľa nasledujúcich krokov:

Krok 1: Vymedzenie územia určeného pre realizáciu projektu

Spracovateľ predovšetkým presne (t. j. prostredníctvom parcelných čísel pozemkov) vymedzí územie, v ktorom má byť projekt realizovaný a identifikuje nehnuteľnosti (tzn. pozemky a budovy), ktoré sa v tomto území nachádzajú a ktoré budú (či môžu byť) realizáciou projektu dotknuté.

Krok 2: Zmapovanie vlastníckej štruktúry a posúdenie možností získania majetku tretích osôb

Spracovateľ ďalej **zmapuje vlastnícku štruktúru** v danom území, tak aby získal prehľad o tom, ktoré z nehnuteľností sú v jeho vlastníctve a ktoré vo vlastníctve tretích osôb.

U nehnuteľností vo vlastníctve tretích osôb je ich získanie pre realizáciu projektu na zadávateľovi a nie je spravidla reálne tuto úlohu prenášať na súkromného partnera. Možné riešenia zahŕňajú dohodu o odkúpení príslušnej nehnuteľnosti¹, ich zámenu za inú nehnuteľnosť vo vlastníctve zadávateľa, zabezpečenie dlhodobého prenájmu či zriadenie vecného bremena v prospech zadávateľa alebo prípadne súkromného partnera (nájom či vecné bremeno však neposkytujú takú mieru právnej istoty ako vlastnícke právo, pretože ich trvanie môže byť v niektorých situáciách, ako napríklad pri úpadku alebo exekúcii vlastníka, ohrozené). V prípade neúspešných rokovanií o odkúpení je možné podľa okolností zvažovať i otázku vyvlastnenia pre účely projektu. **Idie však o výnimočný inštitút, ktorý predpokladá splnenie množstva podmienok a je navyše spojený s veľmi náročným a zdĺhavým procesom.**

Krok 3: Zistenie existencie vecných bremien, záložných práv či iných práv tretích osôb a zhodnotenie ich dopadu na realizáciu projektu

Spracovateľ ďalej v priebehu revízie majetkovoprávných vzťahov overí, či na niektorej z nehnuteľností neviazne vecné bremeno, ktorého existencia by nebola zlučiteľná s realizáciou projektu. V prípade, že bude identifikované **vecné bremeno** kolidujúce s realizáciou projektu, bude túto situáciu spravidla potrebné riešiť dohodou so subjektom oprávneným z daného vecného bremena.

Možnosť využitia majetku pre účely projektu môžu limitovať aj existujúce **nájomné či podnájomné vzťahy**, na základe ktorých bol majetok (hlavne budovy či pozemky) prenechaný do užívania tretej osoby, pretože v tomto prípade bude potrebné mať na zreteli práva nájomcov. Spracovateľ v tejto súvislosti posúdi najmä, v akom časovom horizonte, za akých podmienok a s akými výdavkami je možné prípadné nájomné vzťahy ukončiť. Problematické však môžu byť v tomto smere napríklad situácie, keď je na prenajatom pozemku postavená budova vo vlastníctve tretej osoby. Aj v prípade, že zadávateľ ukončí nájomnú zmluvu na pozemok, bude potrebné riešiť vzťah k budove vlastnenej treťou osobou.

Problematické z pohľadu realizácie projektu môžu byť aj záložné práva viaznuce na majetku určenom k realizácii projektu. V dôsledku existencie záložného práva môžu byť do určitej miery obmedzené dispozície vlastníka so založenou vecou. Záložná zmluva môže stanoviť obmedzenie dispozície so zálohom, napr. obmedzenie týkajúce sa prevodu. Aj v prípadoch, keď bude možné založenie nehnuteľnosti bez obmedzenia previesť, môže sa záložné právo v ďalšom priebehu realizácie projektu ukázať ako problematické, lebo bude i po prevode viaznuť na nehnuteľnosti a v prípade, že nebude uspokojená zaistená pohľadávka, môže dôjsť k realizácii zálohu, prípadne sa môže založená nehnuteľnosť stať súčasťou konkurznej podstaty dlžníka, ktorého záväzok zaisťuje. Pre vlastníka založenej nehnuteľnosti vyplýva podľa § 151i ods. 1 občianskeho zákonníka z existencie záložného práva tiež povinnosť zdržať sa všetkého, čím sa okrem bežného opotrebovania hodnota zálohu znižuje. Nie je teda napríklad možné odstrániť budovu, ktorá je založená, bez toho, aby boli vyriešené či kompenzované nároky záložného veriteľa.

Krok 4: Overenie nadobúdacích titulov a identifikácia prípadných nejasností vo vlastníckych právach

Spracovateľ zabezpečí revíziu nadobúdacích titulov, tzn. dokumentov osvedčujúcich vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam. Spracovateľ overí, na základe akého právneho dôvodu získal každý z vlastníkov vlastnícke právo a predovšetkým identifikuje problémy a nejasnosti ohľadne vlastníckeho práva týchto osôb.

¹ Odkúpenie či získanie iného práva k nehnuteľnosti však môžu komplikovať určité okolnosti na strane vlastníkov – tretích osôb, v dôsledku ktorých tieto osoby nemôžu s daným majetkom disponovať, poprípade sú v dispozícii s týmto majetkom určitým spôsobom limitovaní (napr. vlastníci zriadili ku svojim nehnuteľnostiam v prospech tretích osôb prenájom, záložné právo, vecné bremeno, sú v úpadku alebo či nie je voči nim vedená exekúcia, popr. nehnuteľnosť v ich vlastníctve je predmetom súdneho sporu. I na tieto možné okolnosti (pokiaľ je možné ich zistiť z dostupných zdrojov) by sa mala právna due diligence zamerať.

Prípadné spory či súdne konanie týkajúce sa spochybnenia vlastníckeho práva by mohli mať v budúcnosti veľmi negatívny dopad na realizáciu projektu. V prípade vlastníckeho práva zadávateľa je potrebné zaoberať sa tiež tým, či boli splnené podmienky nadobudnutia vlastníctva stanovené osobitnými predpismi (napr. podľa zákona č. 138/1991 Z. z. o majetku obcí, ktorý okrem iného upravuje aj prechod vlastníctva majetku štátu na obce), resp. či je zadávateľ oprávnený vykonávať správu majetku štátu.

Krok 5: Identifikácia prípadných súdnych sporov a iných konaní

Okrem sporov týkajúcich sa vlastníctva môžu byť výrazným limitom pre využitie určitej nehnuteľnosti tiež iné súdne či správne konania týkajúce sa danej nehnuteľnosti. Môže ísť napríklad o konkurzné či reštrukturalizačné konanie, exekúcie, spory z nájomných zmlúv, reštitučné spory alebo aj správne konania týkajúce sa nehnuteľnosti (napr. konanie o odstránení stavby podľa stavebného zákona). Spracovateľ v maximálnej možnej miere takéto konania identifikuje a bude analyzovať ich dopady. Iba niektoré z týchto konaní je však možné zistiť z verejne dostupných zdrojov (konkurz, výkon rozhodnutia predajom nehnuteľnosti či začatie vyvlastňovacieho konania).

Dôležitá poznámka

Proces identifikácie prípadných súdnych sporov a iných konaní je v mnohých prípadoch veľmi časovo a finančne náročný. Z uvedeného dôvodu sa odporúča, aby zadávateľ v prípadoch, ak je spracovateľom štúdie uskutočniteľnosti externý poradca, zväzil zadanie spracovania tejto časti špecializovanému subjektu, resp. identifikoval prípadné súdne spory a iné konania vlastnými kapacitami.

Krok 6: Posúdenie právnych vzťahov k hnutel'ným veciam

Môže sa tiež stať, že pre realizáciu projektu bude potrebné využiť i určitý hnutel'ný majetok. V takom prípade musí spracovateľ skúmať, kto je vlastníkom tohto majetku, a v prípade, keď tento hnutel'ný majetok nie je vo vlastníctve zadávateľa, bude potrebné získať k danej veci práva umožňujúce jej využitie v rámci projektu (vlastnícke právo, nájom, výpožička).

4.1.2 Zmluvné nastavenie majetkovoprávných vzťahov, zákonné predpoklady pre nakladanie s majetkom štátu a samosprávnych celkov

V tejto časti štúdie uskutočniteľnosti spracovateľ určí základné princípy usporiadania právnych vzťahov zmluvných strán k majetku, ktorý je určený k realizácii projektu. **Pôjde predovšetkým o otázku, kto bude vlastníkom projektového majetku a akým spôsobom bude riešené právo na jeho užívanie.**

Spracovateľ zväzi, kto bude vlastníkom majetku slúžiaceho k realizácii projektu. S výnimkou prípadov, kedy to vylučuje osobitný právny predpis (viď nižšie), je možné projekt štruktúrovať tak, že vlastníkom bude zadávateľ (t. j. súkromný partner buduje príslušnú infraštruktúru priamo do vlastníctva zadávateľa) alebo tak, že počas trvania zmluvy bude majetok vo vlastníctve súkromného partnera, ktorý ho po skončení zmluvy prevedie na zadávateľa. Jedným z kľúčových hľadísk pri posudzovaní otázky ponechania majetku vo vlastníctve súkromného partnera (ktoré môže byť v niektorých ohľadoch optimálne z daňového hľadiska) alebo zadávateľa sú dôsledky prípadného úpadku súkromného partnera a riziko, že sa majetok vlastnený súkromným partnerom, ktorý je súčasťou projektu, stane súčasťou konkurznej podstaty a zadávateľ nad ním stratí kontrolu. Tomuto riziku nie je možné podľa súčasných právnych predpisov úplne zabrániť.

Vo vzťahu k úprave majetkovoprávných vzťahov bude v rámci právnej due diligence potrebné venovať pozornosť predovšetkým predpisom upravujúcim nakladanie s majetkom štátu a územných celkov. Spracovateľ sa zameria na podmienky týkajúce sa prevodu majetku štátu alebo územnej samosprávy, alebo poskytnutia tohto majetku do užívania tretím osobám, za predpokladov, že sa

takýto majetok dá využiť pri projekte. Spracovateľ vždy overí, či je navrhovaný model usporiadania majetkovoprávných vzťahov (napr. spôsob, rozsah a dĺžka poskytnutia vybudovanej infraštruktúry do užívania súkromnému partnerovi) v súlade s týmito predpismi.

Usporiadanie majetkovoprávných vzťahov môžu tiež do značnej miery predurčovať niektoré sektorové predpisy, preto v prípade ich relevancie bude spracovateľ skúmať či a akým spôsobom ovplyvnia usporiadanie majetkovoprávných vzťahov.

V prípade, že z interných predpisov, alebo dokumentov upravujúcich činnosti niektorých zadávateľov (napr. zriaďovacie listiny príspevkových organizácií) budú vyplývať niektoré obmedzenia alebo povinnosti (môže ísť napr. o súhlas zriaďovateľa k niektorým dispozíciám s majetkom), spracovateľ posúdi, akým spôsobom tieto dokumenty ovplyvnia jeho postup pri realizácii projektu.

4.1.3 Stavebno-právne aspekty

V prípadoch, keď realizácia projektu zahŕňa vybudovanie alebo rekonštrukciu infraštruktúry, sa spracovateľ v rámci právnej due diligence zameria tiež na právne aspekty vyplývajúce zo všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa výstavby.

Spracovateľ zabezpečí najmä:

- **Overenie súladu s územným plánom**

Spracovateľ posúdi zámer z pohľadu súladu so záväzným vymedzením funkčného využívania územia podľa **platného územného plánu** pre dané územie. Pokiaľ je v rámci posudzovania variantov realizácie projektu uvažované jeho umiestnenie v rôznych lokalitách, je potrebné sa touto otázkou zaoberať už vo fáze postupu popísaného v kapitole „Návrh a popis hodnotiacich kritérií“, tejto metodiky.

- **Posúdenie možnosti prístupu k územiu**

Spracovateľ (či už v rámci posudzovania majetkovoprávných vzťahov alebo pri skúmaní faktorov ovplyvňujúcich možnosti výstavby) musí tiež overiť, či je možné v plnej miere zabezpečiť **prístup k územiu** vymedzenému pre realizáciu projektu v jeho zamýšľanej podobe. Je možné, že zadávateľ bude musieť za týmto účelom získať majetok tretích osôb alebo práva k tomuto majetku (napr. vecné bremeno). Aj táto otázka by mala byť riešená už vo fáze posudzovania jednotlivých variantov podľa kapitoly „Návrh a popis hodnotiacich kritérií“ (pokiaľ sú posudzované varianty realizované v rôznych lokalitách).

- **Posúdenie stavebno-technického stavu existujúcej infraštruktúry a prípadne podmienok jej odstránenia**

V prípade, ak by mala byť pre účely projektu využitá časť existujúcej infraštruktúry, zadávateľ posúdi jej **stavebno-technický stav**, tzn. či vyhovuje platným stavebno-technickým predpisom a zároveň, či sú všetky stavby riadne skolaudované a sú užívané v súlade s vydanými kolaudačnými rozhodnutiami. Naopak v prípade, že bude pre účely realizácie projektu potrebné vykonať odstránenie súčasnej infraštruktúry alebo súčasných budov na území určenom pre realizáciu projektu, spracovateľ sa bude v rámci právneho posúdenia uskutočniteľnosti zaoberať aj podmienkami stavebného zákona pre ich demoláciu.

- **Posúdenie vplyvu účastníkov územného a stavebného konania**

Pri mapovaní a posudzovaní majetkovoprávných vzťahov na predmetnom území je potrebné brať do úvahy práva tretích osôb odlišných od zadávateľa tiež z pohľadu ich možného postavenia **účastníkov územného a stavebného konania**. Pred realizáciou projektu preto spracovateľ identifikuje vlastníkov susedných nehnuteľností alebo iné osoby (napríklad

občianske združenia či mimovládne organizácie podporujúce ochranu životného prostredia), ktoré by mohli svojimi námietkami zasiahnuť do územného alebo stavebného konania alebo inak ovplyvniť realizáciu projektu.

- **Posúdenie ďalších aspektov ovplyvňujúcich výstavbu**

Spracovateľ posúdi aj ďalšie právne hľadiská, ktoré môžu byť relevantné pre možnosť výstavby, najmä:

- **vplyv realizácie projektu na životné prostredie** a s tým súvisiace prípadné konania podľa osobitných právnych predpisov (hlavne zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov),
- otázky týkajúce sa **pamiatkovej ochrany** určitých objektov,
- otázky **ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu** (pokiaľ by v rámci projektu dochádzalo k vyňatiu pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu, bolo by potrebné dodržať postup podľa zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

4.1.4 Otázky týkajúce sa prechodu zamestnancov

V prípade, že pri PPP projekte dôjde k tomu, že súkromný partner prevezme zodpovednosť za zabezpečenie činností, ktoré boli doteraz zabezpečené pomocou určitého personálu zadávateľa, spracovateľ štúdie uskutočniteľnosti posúdi právne dôsledky prechodu zamestnancov zadávateľa k súkromnému partnerovi². K tomuto prevodu môže dôjsť na základe §28 ods. 1 Zákonníka práce, podľa ktorého platí, že ak sa prevádza úloha alebo činnosť zamestnávateľa alebo ich časť k inému zamestnávateľovi, prechádzajú práva a povinnosti z pracovnoprávných vzťahov voči prevedeným zamestnancom na preberajúceho zamestnávateľa.

Spracovateľ vymedzí okruh zamestnancov, ktorých sa má tento prechod týkať, pretože pôjde o jeden z aspektov, ktorý budú nepochybne zvažovať uchádzači v rámci verejného obstarávania.

4.1.5 Štátna pomoc

V rámci právnej due diligence spracovateľ posúdi, či v dôsledku nastavenia parametrov projektu nedôjde k porušeniu pravidiel pre poskytovanie štátnej pomoci v zmysle čl. 87 až 89 Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev. Ako poskytnutie štátnej pomoci môže byť za určitých okolností hodnotené aj poskytnutie garancie zo strany štátu alebo iného verejného orgánu. To, či ide o poskytnutie štátnej pomoci a či ide o pomoc zakázanú, je potrebné hodnotiť s ohľadom na špecifiká konkrétneho projektu.

Vzhľadom na to, že je štátna pomoc v zásade zakázaná, respektíve jej poskytnutie môže zásadným spôsobom predĺžiť uskutočniteľnosť projektu je potrebné projekt koncipovať takým spôsobom, aby nedošlo k poskytnutiu štátnej pomoci.

² Ako príklad je možné uviesť situáciu, keď v rámci PPP projektu na rekonštrukciu a modernizáciu zdravotníckeho zariadenia súkromný partner preberá okrem iného zodpovednosť za zabezpečenie niektorých činností, ktoré doposiaľ realizoval vo vlastnej réžii zadávateľ (napr. zabezpečenie prevádzky práčovne v rámci daného zdravotníckeho zariadenia). V súvislosti s prevzatím danej činnosti súkromným partnerom môže dôjsť k prechodu zamestnancov, ktorí doposiaľ zabezpečovali túto činnosť, na súkromného partnera.

4.1.6 Špecifické podmienky dané povahou projektu

Tam, kde je to relevantné, sa bude spracovateľ zaoberať vplyvom osobitných právnych predpisov, ktoré môžu regulovať poskytovanie služieb, ktoré sú predmetom daného projektu (napr. predpisy regulujúce poskytovanie zdravotnej či sociálnej starostlivosti alebo predpisy regulujúce prevádzku ústavov na výkon trestu odňatia slobody). V rámci analýzy špecifických právnych predpisov spracovateľ zanalyzuje, tam kde je to potrebné, pravidlá stanovené internými predpismi regulujúcimi činnosť zadávateľa.

4.2 Technická analýza uskutočniteľnosti

Technická analýza nemusí byť štandardnou súčasťou každej štúdie uskutočniteľnosti. Vypracováva sa len v prípade, ak ide o projekt, ktorého súčasťou je okrem dodávky služieb taktiež technická infraštruktúra (napr. projekty novej výstavby, rekonštrukcie a pod.) a kde je potrebné oceniť výdavky projektu, ktoré sú spojené s obstaraním a údržbou tejto infraštruktúry (aktív) a zároveň zhodnotiť technickú uskutočniteľnosť projektu a požiadavky na štandardy. Požiadavky na technickú analýzu sa budú meniť v závislosti od typu projektu, technická analýza by však mala obsahovať aspoň základné štandardy uvedené v tejto kapitole.

Hlavnými dôvodmi pre spracovanie technickej analýzy uskutočniteľnosti (technickej due-diligence) projektu sú:

1. Navrhnuť za akých podmienok je realizácia projektu technicky uskutočniteľná a definovať štandardy technického riešenia.
2. Identifikovať výdavky (investičné, prevádzkové), ktoré priamo súvisia s realizáciou projektu.

Z ekonomického hľadiska je pre PPP projekt vždy výhodné ponechať súkromnému partnerovi čo najviac priestoru pre využitie jeho schopností inovácie a uplatňovania efektívnych riešení. Spracovateľ by teda mal navrhnuť iba základné štandardy a nezáväzovať projekt striktnými obmedzeniami, napr. v oblasti návrhu technického riešenia.

Pokiaľ je súčasťou projektu aj výstavba infraštruktúry, musí spracovateľ bez ohľadu na špecifickosť projektu rozpracovať minimálne nasledovné oblasti:

- Požiadavky na návrh stavby
- Požiadavky na lokalitu
- Požiadavky na realizáciu stavby
- Vplyv stavby na životné prostredie

4.2.1 Požiadavky na návrh stavby

V súlade s odporúčaním vyhnúť sa príliš striktnému zadaniu, spracovateľ zdefiniuje také požiadavky na návrh stavby, na základe ktorých bude možné zabezpečiť aby:

1. stavba bola začlenená do územia v súlade s urbanistickými, architektonickými a environmentálnymi zásadami a požiadavkami ochrany prírody a krajiny a pamiatkovej starostlivosti tak, aby sa vylúčili negatívne účinky stavby na okolie z hľadiska ochrany zdravia a životného prostredia, prípadne aby sa obmedzili na prípustnú mieru,
2. stavba bola prístupná z cesty, miestnej komunikácie alebo z účelovej komunikácie,

3. stavba stavebnotechnickým vybavením zodpovedala účelu a spôsobu užívania, a ak ide o stavbu, ktorá je určená len na užívanie osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, alebo o stavbu, ktorá je prístupná širokej verejnosti, aby spĺňala aj osobitné požiadavky na užívanie stavby osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, najmä požiadavku bezbariérovosti,
4. stavba bola napojená na verejný vodovod a verejnú kanalizáciu, ak je v okolí stavby verejný vodovod a verejná kanalizácia s dostatočnou kapacitou,
5. energetické vybavenie stavby bolo čo najhospodárnejšie a čo najbezpečnejšie vzhľadom na klimatické podmienky miesta stavby a na účel a spôsob užívania stavby,
6. odvádzanie odpadových vôd vypúšťaných do verejnej kanalizácie bolo v súlade s požiadavkami osobitných predpisov a v súlade s kanalizačným poriadkom,
7. každá prípojka stavby na verejné technické vybavenie územia bola samostatne uzatvárateľná alebo odpojiteľná a aby miesta uzáverov, odpojení a meracích zariadení boli ľahko prístupné a trvale označené,
8. bol zabezpečený odvoz alebo iný spôsob zneškodnenia odpadu z užívania stavby,
9. dispozičné a prevádzkové riešenie stavby čo najviac zohľadňovalo klimatické podmienky miesta stavby a možnosti pozemku tak, aby sa čo najlepšie využilo slnečné žiarenie a denné svetlo,
10. bola zabezpečená čo najväčšia ochrana stavby pred vetrom, dažďom, hlukom, vibráciami, otrasmami, ionizačným žiarením z geologického podložia, vplyvom geopatogénnych zón, bludných prúdov a podzemných a povrchových vôd,
11. sa emisie látok znečisťujúcich ovzdušie, svetelné, tepelné a ostatné elektromagnetické žiarenie a podmienky ich odvádzania do vonkajšieho prostredia pri realizácii stavby, prevádzke stavby a súvisiacich činnostiach riešili v súlade s požiadavkami osobitných predpisov, ak takéto požiadavky nie sú ustanovené, aby sa riešili podľa aktuálneho stavu techniky v čase navrhovania konkrétnej stavby.

4.2.2 Požiadavky na lokalitu

Spracovateľ sa v tejto časti štúdie uskutočniteľnosti zameria na zmapovanie stavu a požiadaviek na lokalitu, kde má byť infraštruktúra / stavba umiestnená. Z hľadiska pripravenosti lokality je pre realizáciu projektu nevyhnutné poznať jej stav predovšetkým s ohľadom na:

1. geologické podložie,
2. archeologické pamiatky potenciálne sa nachádzajúce v danej lokalite,
3. stav inžinierskych sietí v danej lokalite (elektrina, plyn, vodovodné a odpadové siete),
4. nevybuchnutú muníciu, nebezpečné materiály a kontamináciu pôdy .

4.2.3 Požiadavky na realizáciu stavby

Z hľadiska samotnej realizácie stavby musia byť spracovateľom zadané štandardy:

1. mechanickej odolnosti a stability stavby,

2. požiarnej bezpečnosti stavby,
3. hygieny a ochrany zdravia a životného prostredia,
4. bezpečnosti stavby pri jej užívaní,
5. ochrany pred hlukom a vibráciami,
6. energetickej úspornosti a ochrany tepla stavby.

Z vyššie uvedených požiadaviek na návrh a realizáciu stavby vyplýva investičný a prevádzkový rozpočet, ktorý je kľúčovým podkladom pre finančný model celého projektu.

4.2.4 Vplyv stavby na životné prostredie

V technickej due-diligence musí spracovateľ zanalyzovať nielen samotnú prípravu realizácie stavby, ale tiež zabezpečiť, že vyššie uvedené požiadavky na stavbu budú v súlade s požiadavkami na životné prostredie.

V súlade so slovenskou legislatívou je nevyhnutné zvážiť hodnotenie vplyvu realizácie projektu na životné prostredie v dvoch úrovniach:

- **SEA – posúdenie vplyvov strategických dokumentov³ na životné prostredie** (SEA – Strategic Environmental Assessment) vyplýva zo zákona č. 24/2006 Z. z..
- **EIA – posudzovanie vplyvu na životné prostredie** navrhovaných činností pred rozhodnutím o ich umiestnení alebo pred ich povolením podľa osobitných predpisov (EIA – Environmental Impact Assessment) vyplýva opäť zo zákona č. 24/2006 Z. z..

Pretože hodnotenie SEA sa bude štúdie uskutočniteľnosti týkať len v tom prípade, ak bude zároveň strategickým dokumentom v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. (čo nie je pravdepodobné), je pre spracovateľa podstatné porozumieť najmä hodnoteniu EIA.

Hodnotenie EIA je samostatný proces, detailne opísaný v dokumente „Posudzovanie vplyvov na životné prostredie v Slovenskej republike“, vydané Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky. Pre zadávateľa má hlavne dvojaký význam:

- Záruku, že s ohľadom na životné prostredie je možné projekt realizovať a že nebude z týchto dôvodov v priebehu príprav pozastavený.
- Podklady pre možné financujúce inštitúcie – hlavne v prípade veľkých infraštruktúrnych projektov, kde je výhodné využiť napríklad financovanie EBRD či EIB. Inštitúcie ako je EBRD a EIB (ale tiež mnohé komerčné banky) si kladú realizáciu EIA (prípadne zodpovedajúceho porovnateľného posúdenia vplyvu na životné prostredie) ako jednu zo základných podmienok pre úverový prísľub.

³ Strategický dokument podľa zákona je návrh politiky, rozvojovej koncepcie, plánu a programu vrátane strategických dokumentov, na ktorých financovaní sa podieľa Európska únia, ako aj ich modifikácie, ktoré sú predmetom prípravy a schvaľovania na štátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, alebo ktoré sú pripravované na schválenie prostredníctvom parlamentného alebo vládneho postupu a ktoré vyžadujú predpisy, ktoré by mohli mať vplyv na životné prostredie vrátane vplyvu na územia chránené podľa osobitných predpisov okrem materiálov legislatívnej povahy.

Dôležitá poznámka

Dokumenty o riadení EIA nie sú súčasťou štúdie uskutočniteľnosti, avšak spracovateľovi sa odporúča ich uvádzať v jej prílohe a citovať ich výsledok v rámci technickej due-diligence.

4.3 Analýza daňových a účtovných aspektov projektu

V tejto časti spracovateľ overí či a ako platné účtovné predpisy a platné daňové predpisy ovplyvňujú uskutočniteľnosť projektu. Pri analýze daňových aspektov projektu je nevyhnutné, aby spracovateľ venoval osobitnú pozornosť predpisom upravujúcim:

- 1. Daň z pridanej hodnoty**
- 2. Miestne dane a poplatky**
- 3. Daň z príjmov**

Pri analýze účtovných aspektov projektu je nevyhnutné, aby sa spracovateľ zamerlal najmä na predpisy upravujúce oblasť:

- 1. Odpisov** – t. j. kto a akým spôsobom si bude môcť uplatňovať ako náklad, resp. daňovo uznateľný výdavok.
- 2. Nákladových úrokov** – či a v akej výške si bude môcť súkromný partner uplatniť úroky z prijatých úverov ako daňovo uznateľný výdavok.

Spracovateľ zároveň uvedie akým spôsobom vplyvajú vyššie uvedené právne predpisy na uskutočniteľnosť projektu a poskytne odporúčanie najvhodnejšieho postupu tak, aby bol projekt čo najlepšie uskutočniteľný.

Všetky relevantné poznatky zistene v rámci analýzy daňových a účtovných aspektov projektu musia byť premietnuté do tvorby finančného modelu.

4.4 Vplyv projektu na schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy a dlh verejnej správy

Významnou súčasťou posúdenia uskutočniteľnosti projektu realizovaného formou PPP je jeho vplyv na schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy a na dlh verejnej správy. Toto posúdenie je zásadné najmä pri projektoch, pri ktorých sa má vybudovať infraštruktúra pre poskytovanie verejnej služby. Je preto dôležité, aby spracovateľ jasne zanalyzoval, aké vplyvy bude mať projekt na verejné financie ako aj v akom časovom slede tieto vplyvy nastanú. Výsledky analýzy vplyvov projektu na schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy a dlh verejnej správy musí spracovateľ konfrontovať s požiadavkami zadávateľa resp. s obmedzeniami rozpočtových pravidiel, ktoré musí zadávateľ rešpektovať. V prípade, že zadávateľ požaduje, aby projekt nemal jednorazové vplyvy na schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy a na dlh verejnej správy, musí spracovateľ definovať podmienky, za ktorých je možné naplniť túto požiadavku zadávateľa.

Uvedené vplyvy spracovateľ posúdi a vyhodnotí najmä na základe analýzy:

- 1. Alokácie rizík medzi zadávateľa a súkromného partnera podľa Eurostatu**
- 2. Zachytenie PPP projektu v národných účtoch**
- 3. Vplyvu navrhovaného poskytnutia záruk v projekte na vykazovanie dlhu verejnej správy a schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy**

Kľúčové informácie a poznatky potrebné k analýze sú uvedené v časti D. Prílohy kapitoly „Alokácia rizík medzi zadávateľom a súkromného partnera podľa Eurostatu“, „Zachytenie PPP projektu v národných účtoch“ a „Vládne financovanie a vplyv poskytnutých záruk na vykazovanie dlhu verejnej správy a schodku/prebytku rozpočtu verejnej správy“.

4.5 Testovanie trhu

Nevyhnutným predpokladom uskutočniteľnosti každého PPP projektu je záujem súkromného sektora o partnerstvo, resp. účasť na PPP projekte. Preto je potrebné, aby spracovateľ overil záujem súkromného sektora o posudzovaný projekt, resp. podmienky za ktorých je súkromný sektor ochotný do projektu vstúpiť. Overovanie záujmu sa v praxi uskutočňuje tzv. testovaním trhu.

Testovanie záujmu trhu o projekt zároveň umožňuje zadávateľovi vyhodnotiť potenciál projektu z pohľadu súkromného sektora. Toto testovanie sa spracovateľovi odporúča vykonať formou dotazníkového dopytovania, prípadne formou následných neformálnych rokovaní s potenciálnymi členmi dodávateľských inštitúcií pri dodržaní maximálnej transparentnosti. Testovanie trhu uskutoční spracovateľ nasledovným spôsobom:

Krok 1: Spracovateľ zostaví predbežné informačné memorandum.

Krok 2: Spracovateľ pripraví dotazník (optimálne v elektronickej podobe, v tabuľkovom procesore, viď časť D. Prílohy, kapitola „Dotazníkové prieskumy“).

Krok 3: Spracovateľ uskutoční testovanie trhu.

Krok 4: Spracovateľ popíše testovanie trhu a jeho výstupy do štúdie uskutočniteľnosti.

4.5.1 Predbežné informačné memorandum

Prvým krokom je vytvorenie tzv. Predbežného informačného memoranda (ďalej len „PIM“), ktoré by malo obsahovať najmä nasledujúce informácie:

- Názov projektu.
- Informácie o zadávateľovi – kto je zadávateľom, bude zadávateľ zároveň zmluvnou stranou, má zadávateľ zakladateľa / zriaďovateľa, ak ano kto ním je ?
- Základné informácie o projekte – aké sú základné parametre dopytovanej služby? Aké sú požadované výstupy?
- Pripravenosť projektu – v akej fáze sa projekt nachádza?
- Ciele projektu – čo je hlavným cieľom projektu?
- Stratégia zadávateľa – aká je širšia stratégia zadávateľa a ako do nej zapadajú ciele projektu?
- Hlavné výstupy projektu – čo konkrétne očakáva zadávateľ od súkromného partnera a aké sú hlavné definované štandardy služby?
- Dĺžka projektu – aká je celková životnosť projektu?
- Rozdelenie rizík – hrubý návrh alokácie hlavných rizík projektu.
- Spôsob financovania – predpokladaný pomer medzi cudzími a vlastnými zdrojmi (platí pre prípady, v ktorých je súkromný partner zodpovedný za financovanie projektu).
- Platobný mechanizmus – hrubý návrh platobného mechanizmu, periodicita platieb, zrážky a sankcie.

- Finančné charakteristiky projektu – aké sú predpokladané výdavky a príjmy súvisiace s projektom.
- Harmonogram projektu – kedy začne verejné obstarávanie, kedy chce zadávateľ podpísať PPP zmluvu, čo a kedy sa začne stavať / prevádzkovať?
- Kontaktné údaje zadávateľa.

Zadávateľ by mal byť schopný potenciálnym záujemcom o projekt poskytnúť dostatočné informácie, na základe ktorých získa od nich vstupy potrebné pre ďalšie spracovanie štúdie uskutočniteľnosti (najmä pre finančný model, maticu rizík a návrh ďalšieho postupu), každému záujemcovi musí poskytnúť rovnaké informácie tak, aby žiaden zo záujemcov nebol pri verejnom obstarávaní projektu zvýhodnený.

Dôležitá poznámka:

Predbežné informačné memorandum nie je súčasťou štúdie uskutočniteľnosti. Slúži len ako pomôcka pre účely testovania trhu.

4.5.2 Dotazníkové prieskumy

Cieľom dotazníkových prieskumov je otestovať, či sú predpoklady použité pri tvorbe štúdie uskutočniteľnosti realistické a či má súkromný sektor o projekt záujem. Vzhľadom na charakter konkrétneho projektu je potrebné osloviť tých partnerov, ktorí sa budú podieľať na projekte. Všeobecne by mal spracovateľ predovšetkým osloviť nasledovné subjekty, od ktorých by mal získať informácie z dotazníkov, ktoré sú uvedené v časti D. Prílohy, kapitola „Dotazníkové prieskumy“.

- stavebné spoločnosti,
- facility management spoločnosti / prevádzkovatelia služieb,
- financujúce inštitúcie (banky, fondy).

Otázky v dotazníkoch uvedených v časti D. Prílohy predstavujú minimálny rámec, na ktorý by sa mal každý spracovateľ pýtať.

Dôležitá poznámka:

Z praktického hľadiska sa odporúča vykonávať prieskum osobne - nie poslať dotazník a čakať na jeho vyplnenie, ale absolvovať všetky otázky a odpovede s dopytovaným subjektom. Spracovateľ tak bude schopný detailnejšie zistiť pohľad dopytovaných subjektov na projekt.

4.5.3 Popis testovania trhu v štúdiu uskutočniteľnosti

Nakoľko ani predbežné informačné memorandum ani vyplnené dotazníky použité pre testovanie trhu nie sú súčasťou štúdie uskutočniteľnosti, avšak majú pre zadávateľa obrovský význam, je dôležité, aby súčasťou každej štúdie uskutočniteľnosti boli všetky dôležité informácie získané pri testovaní trhu.

Odporúča sa sumarizovať výstupy dotazníkového prieskumu do samostatnej kapitoly, pričom spracovateľ bude pri sumarizácii postupovať podľa nasledovných krokov:

- Krok 1: Spracovateľ popíše, aké subjekty sa testovania zúčastnili. a aké boli dôvody pre voľbu práve týchto subjektov.** Spracovateľ uvedie mená subjektov, veľkosť subjektov, skúsenosti s obdobnými projektmi a stručne ich stratégiu v oblasti PPP.

Krok 2: Spracovateľ uvedie otázky použité pri testovaní trhu. Spracovateľ uvedie otázky, ktoré kládol jednotlivým subjektom pri testovaní, prípadne v prílohe štúdie uskutočniteľnosti uvedie celé vzory dotazníkov.

Krok 3: Spracovateľ stručne popíše priebeh dopytovania. Spracovateľ uvedie, či uskutočnil testovanie trhu na základe osobného alebo písomného kontaktu a s akou osobou. Odporúča sa stručne uviesť pozíciu konkrétnej osoby (na strane dotazovaného subjektu), a jej vplyv na rozhodovanie dotazovaného subjektu o projekte.

Krok 4: V kapitolách, do ktorých výsledky dopytovania vstupujú (matica rizík, finančný model), spracovateľ uvedie dopytovanie ako zdroj týchto dát. Pri uvedení konkrétnych hodnôt či princípov financovania a riadenia rizík sa odporúča spracovateľovi odkazovať na konkrétnu skupinu dotazovaných subjektov.

Krok 5: Spracovateľ uvedie závery a výstupy dotazníkového prieskumu a ich vplyv na projekt. Spracovateľ stručne zhrnie kľúčové zistenia testovania trhu a popíše akým spôsobom ovplyvňujú realizáciu projektu, resp. čo je z pohľadu uskutočniteľnosti potrebné v projekte zmeniť.

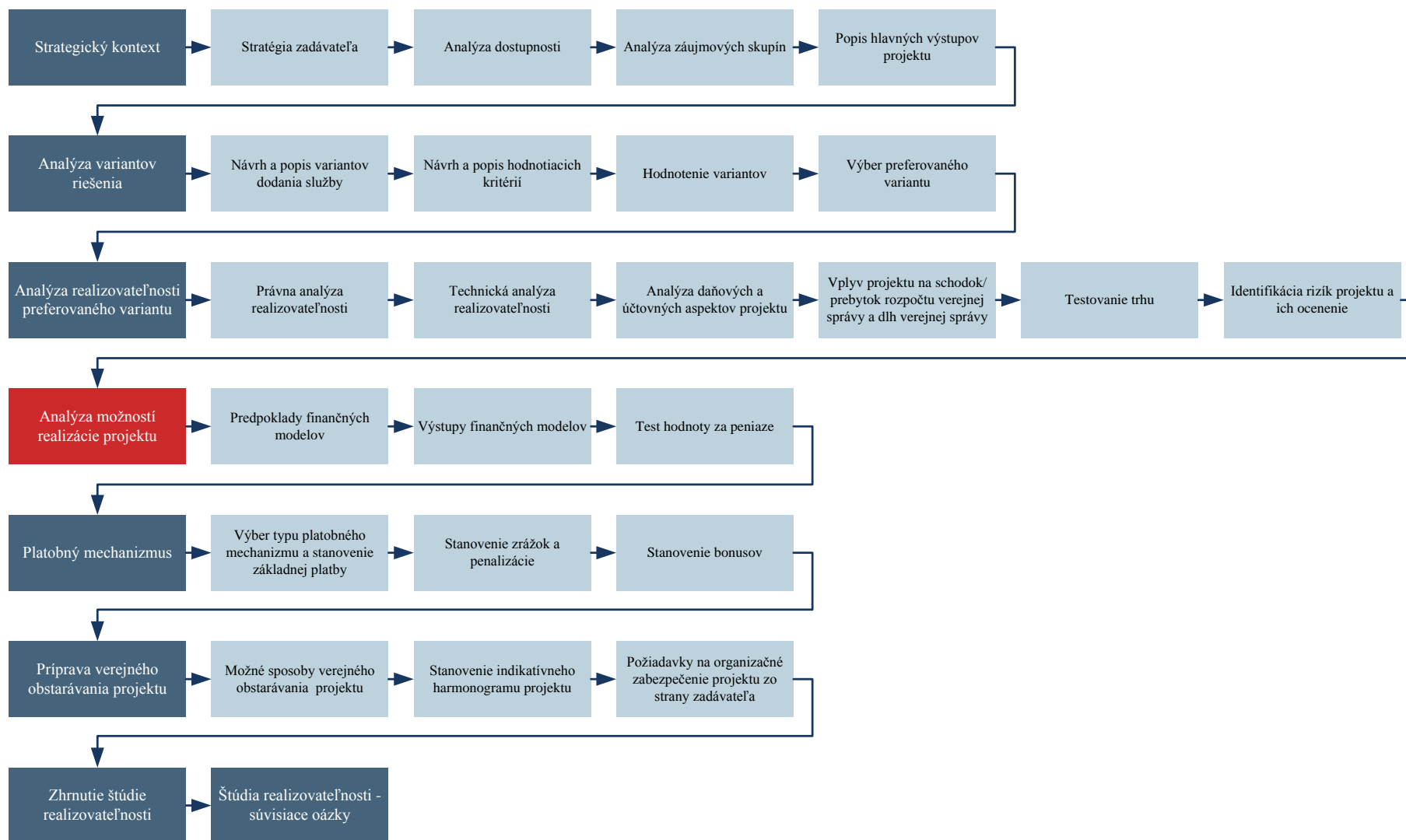
4.6 Identifikácia rizík projektu a ich ocenenie

Riziká majú vplyv nielen na PPP zmluvu (vo forme dohôd o alokácii rizík medzi súkromného partnera a zadávateľom), ale ovplyvňujú takisto finančný model. Detailne sa rizikami PPP projektov zaoberá metodický dokument MF SR „Prístup k riadeniu rizík v PPP projektoch“.

Všetky spracované analýzy, ktoré boli vypracované v rámci kapitoly „Analýza uskutočniteľnosti preferovaného variantu“, by mali viesť predovšetkým k identifikácii všetkých rizík spojených s projektom. Návrh riadenia (ošetrenia) rizík je okrem detailne zadefinovaného dopytu/služby ďalším z hlavných predmetov zmluvy medzi zadávateľom a súkromným partnerom (viď kapitola „Popis hlavných výstupov projektu“). Od spôsobu riadenia a alokácie rizík sa odvíja nielen platobný mechanizmus projektu, ale taktiež celková dosiahnutá hodnota za peniaze.

Aby bolo možné riziká projektu riadiť, je potrebné ich najprv identifikovať, oceniť ich, navrhnúť vhodnú stranu, ktorá je schopná riziká projektu najlepšie riadiť (zadávateľ alebo súkromný partner), navrhnúť vhodný spôsob ošetrenia rizík a následne vytvoriť tzv. maticu rizík projektu, ktorá predstavuje prehľadnú tabuľku, v ktorej sú všetky tieto aspekty riadenia rizík zhrnuté. Všetky uvedené kroky musí spracovateľ uskutočniť v súlade s postupmi, ktoré sú popísané v časti C, v kapitole 4 – „Model PSC upravený o riziká“.

Schéma: Postupnosť krokov pri tvorbe Štúdie uskutočniteľnosti PPP projektu

5 Analýza možností realizácie projektu

Cieľom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je identifikovať taký spôsob realizácie (tradičný spôsob, alebo forma PPP) projektu / služby, ktorý prinesie zadávateľovi vyššiu hodnotu za peniaze.

Hlavným výstupom tejto kapitoly je porovnanie oboch variantov realizácie a test hodnoty za peniaze.

V predchádzajúcej kapitole boli identifikované a analyzované hlavné faktory uskutočniteľnosti preferovaného variantu. Úlohou spracovateľa v tejto časti metodiky je vyhodnotiť, ktorý zo spôsobov realizácie projektu (tradičný spôsob alebo forma PPP) je pre projekt vhodnejší.

Pri analýze možností realizácie projektu spracovateľ postupuje podľa nasledujúcich krokov:

- Krok 1:** Predpoklady finančných modelov - spracovateľ identifikuje vstupné dáta pre finančné modely oboch spôsobov realizácie projektu
- Krok 2:** Výstupy finančných modelov - spracovateľ spracuje finančné modely oboch spôsobov realizácie projektu
- Krok 3:** Test hodnoty za peniaze - spracovateľ otestuje, ktorý spôsob realizácie prináša väčšiu hodnotu za peniaze

Postup pri krokoch 1 a 2 je detailne popísaný v samostatnej časti C. „Obsah a požiadavky na komparátor verejného sektora (Public Sector Comparator)“. Z tohto dôvodu sa táto kapitola v prvom a druhom kroku detailne nezaobrá procesom tvorby predpokladov a porovnávaní oboch finančných modelov, ale iba uvádza, ktoré vstupy a výstupy finančných modelov a ich porovnaní (a v akej štruktúre) musí spracovateľ v štúdiu uskutočniteľnosti uviesť.

5.1 Predpoklady finančných modelov

Hlavnými predpokladmi v modeli PSC a modeli PPP bývajú hodnoty miery inflácie, relevantné indexy, diskontná sadzba zadávateľa, odhad požadovanej výnosnosti vlastného kapitálu súkromného partnera, odpisov a daňových dopadov. Nemenej dôležitými sú tiež parametre súvisiace s načasovaním jednotlivých krokov realizácie projektu, ako aj východiskové predpoklady prevádzky projektu.

Spracovateľ v tejto časti štúdie uskutočniteľnosti zhrnie tieto predpoklady. Odporúča sa dodržať štruktúru, uvedenú v nižšie uvedenom príklade:

▪ **Príklad: Stanovenie hlavných predpokladov finančného modelu AE**

Všeobecné parametre	Hodnota
Ročný nárast cien trakčnej energie	3,00 %
Ročný nárast mzdových výdavkov	4,00 %
Inflácia počas životnosti projektu	3,00 %
Diskontná sadzba	5,10 %

Časové parametre	Hodnota
Začiatok modelovania	1.1.2009
Začiatok realizácie projektu	1.1.2010
Ukončenie realizácie projektu	31.12.2043
Začiatok projektových prác	1.1.2010
Ukončenie výstavby	31.12.2013
Zahájenie prevádzky	1.1.2014
Obdobie trvania prevádzky	30
Obdobie trvania projektu (PPP zmluvy)	34

Prevádzkové parametre	Hodnota
Počet nasadených súprav AE	5
Celkový počet jász AE vlakov za deň v oboch smeroch Letisko - Centrum	120
Dĺžka trasy Pole - Letisko v km	6 km
Dĺžka trasy Centrum - Pole v km	12 km

Pozn.: Predpokladá sa, že celkový počet jász AE vlakov (za deň v oboch smeroch) sa nebude v celom ý období trvania projektu meniť.

5.2 Výstupy finančných modelov

Hlavnými výstupmi finančných modelov sú výkazy cash-flow zadávateľa, a to pre obidva varianty realizácie projektu. Nemenej dôležitý je však výkaz ziskov a strát, ktorý zachytáva napr. hospodársky výsledok a z neho vyplývajúcu povinnosť platby dane z príjmu ako aj základ pre výplatu dividend, ktoré sa spätne premietajú do cash-flow projektu.

V štúdií uskutočniteľnosti preto spracovateľ uvedie nasledujúce výstupy finančných modelov (viď Príklad: Výstupy finančných modelov):

- Výkaz ziskov a strát súkromného partnera pri PPP variante
- Cash-flow súkromného partnera pri PPP variante
- Cash-flow zadávateľa pri PSC variante

▪ **Príklad: Výstupy finančných modelov**

Cash-flow súkromného partnera pri PPP variante (v EUR)

Výkaz CF PPP	Celkom	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prevádzkové peňažné toky (CFO)							
Príjmy od tretích strán	574 282 150	0	0	0	0	12 050 481	12 413 144
Príjmy z platieb za dostupnosť	243 664 414	0	0	0	0	6 006 309	6 126 435
Osobné výdavky	-37 581 659	0	0	0	0	-789 939	-813 637
Energie	-102 430 872	0	0	0	0	-2 151 672	-2 216 222
Opravy a údržba	-77 189 464	0	0	0	0	-1 901 890	-1 939 927
Daň z príjmu (DPPO)	-47 596 843	-78 872	-24 425	-19 035	0	0	0
<i>Prevádzkové peňažné toky celkom</i>	553 147 726	-78 872	-24 425	-19 035	0	13 213 289	13 569 793
Investičné peňažné toky (CFI)							
<i>Investičné peňažné toky celkom</i>	-198 898 966	-34 792 200	-70 492 302	-35 163 127	-58 451 337	0	0
Finančné peňažné toky (CFF)							
Emisia akcií	20 347 419	20 347 419	0	0	0	0	0
Čerpanie seniorného úveru	218 763 663	33 974 583	71 723 572	43 321 137	69 744 370	0	0
Platba úrokov zo seniorného úveru	-284 609 320	0	0	0	0	-16 407 275	-16 185 783
Platba úmoru zo seniorného úveru	-218 763 663	0	0	0	0	-2 953 225	-3 174 716
Platba poplatkov zo seniorného úveru	-457 523	-88 282	-158 608	-79 117	-131 516	0	0
Prijaté úroky	969 859	503 398	287 162	179 299	0	0	0
<i>Finančné peňažné toky celkom</i>	-263 749 564	54 737 118	71 852 127	43 421 319	69 612 855	-19 360 499	-19 360 499
Peňažné toky celkom		19 866 046	1 335 400	8 239 158	11 161 518	-6 147 210	-5 790 707
Výplata dividend	-89 529 336	0	0	0	0	-2 984 311	-2 984 311
Peňažné toky celkom po výplate dividendy		19 866 046	1 335 400	8 239 158	11 161 518	-9 131 521	-8 775 018
Diskontovaný peňažný tok	25 674 782	18 909 238	1 209 864	7 105 107	9 161 650	-4 802 762	-4 306 329
NPV PPP	25 674 782						

Výkaz ziskov a strát súkromného partnera v PPP variante (v EUR)

Výkaz ziskov a strát	2010	2011	2012	2013	2014	2015	...
Výkony	0	0	0	0	18 056 790	18 539 579	...
Tržby za predaj vlastných výrobkov a služieb	0	0	0	0	12 050 481	12 413 144	...
Platba za dostupnosť	0	0	0	0	6 006 309	6 126 435	...
Výrobná spotreba	0	0	0	0	-4 053 562	-4 156 150	...
Spotreba materiálu a energie	0	0	0	0	-2 151 672	-2 216 222	...
Služby							...
Náklady vynaložené na výstavbu							...
Náklady životného cyklu projektu	0	0	0	0	-1 901 890	-1 939 927	...
Pridaná hodnota	0	0	0	0	14 003 228	14 383 429	...
Osobné náklady	0	0	0	0	-789 939	-813 637	...
Dane a poplatky							...
Odpisy dlhodobého hmotného a nehmotného majetku	0	0	0	0	-11 352 110	-11 352 110	...
Zmena stavu rezerv a opr. pol. v prevádzkovej obl. a kompl. nákl. min. obd.							...
Ostatné prevádzkové výnosy							...
Ostatné prevádzkové náklady							...
Výsledok hospodárenia z prevádzkovej činnosti	0	0	0	0	1 861 179	2 217 683	...
Výnosové úroky	503 398	287 162	179 299	0	0	0	...
Nákladové úroky	0	0	0	0	-16 407 275	-16 185 783	...
Ostatné finančné výnosy							...
Ostatné finančné náklady	-88 282	-158 608	-79 117	-131 516	0	0	...
Výsledok hospodárenia z finančnej činnosti	415 115	128 555	100 182	-131 516	-16 407 275	-16 185 783	...
Daň z príjmu z bežnej činnosti	-78 872	-24 425	-19 035	0	0	0	...
Výsledok hospodárenia z bežnej činnosti	336 243	104 129	81 148	-131 516	-14 546 095	-13 968 100	...
Výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti	0	0	0	0	0	0	...
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie	336 243	104 129	81 148	-131 516	-14 546 095	-13 968 100	...

Cash-flow zadávateľa v PSC variante (v PPP variante je reprezentovaný platbami súkromnému partnerovi) (v EUR)

Výkaz CF PSC	Celkom	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prijmy od tretích strán	533 179 424	0	0	0	0	11 184 689	11 521 521
Osobné výdavky	-46 977 073	0	0	0	0	-987 423	-1 017 046
Energie	-102 430 872	0	0	0	0	-2 151 672	-2 216 222
Opravy a údržba	-88 767 884	0	0	0	0	-2 187 173	-2 230 916
<i>Prevádzkové peňažné toky celkom</i>	295 003 595	0	0	0	0	5 858 420	6 057 336
<i>Investičné peňažné toky celkom</i>	-234 457 273	-41 750 640	-84 590 762	-42 195 752	-65 920 119	0	0
Emisie	234 457 273	41 750 640	84 590 762	42 195 752	65 920 119	0	0
Kupóny	-151 614 279	0	-2 171 033	-6 569 753	-8 763 932	-12 191 778	-12 191 778
Platba istiny	-234 457 273	0	0	0	0	0	0
Poplatky za emisie	-586 143	-104 377	-211 477	-105 489	-164 800	0	0
<i>Finančné peňažné toky celkom</i>	-152 200 422	41 646 263	82 208 252	35 520 510	56 991 386	-12 191 778	-12 191 778
Peňažné toky celkom		-104 377	-2 382 510	-6 675 242	-8 928 732	-6 333 358	-6 134 442
Diskontovaný peňažný tok	-100 653 153	-99 350	-2 158 539	-5 756 451	-7 328 924	-4 948 198	-4 561 952
NPV PSC	-100 653 153						

5.3 Test hodnoty za peniaze

Na to, aby zadávateľ zistil, ktorá z foriem realizácie projektu je pre neho výhodnejšia je potrebné uskutočniť tzv. test hodnoty za peniaze. Hodnota za peniaze znamená, že verejný sektor získava najvyššiu možnú a súčasne využiteľnú hodnotu za vydané verejné prostriedky.

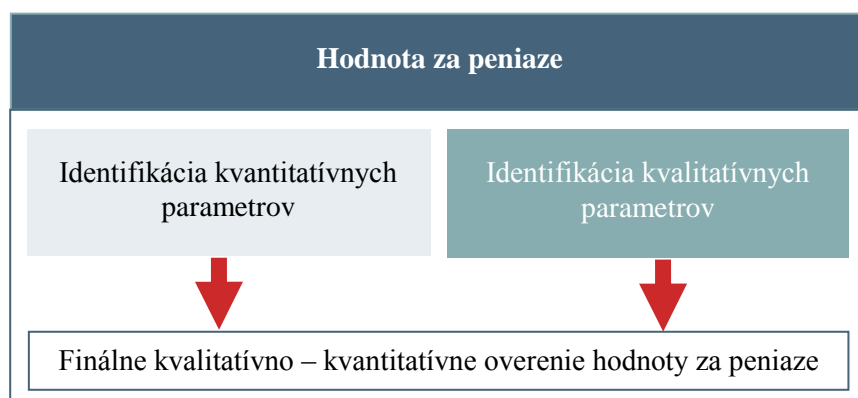
Test hodnoty za peniaze je vyjadrený porovnaním všetkých kvantitatívnych a kvalitatívnych parametrov oboch variantov realizácie projektu.

Zadávateľ ako aj spracovateľ musia mať vždy na pamäti, že realizácia projektu formou PPP má zmysel iba vtedy, pokiaľ prináša zadávateľovi vyššiu hodnotu za peniaze ako realizácia tradičným spôsobom.

V praxi nemusí platiť, že výhodnejší je ten variant, s ktorým sú spojené nižšie celoživotné výdavky projektu. Výhodnejší je ten variant, ktorý zadávateľovi zabezpečí najlepší pomer medzi vynaloženými prostriedkami a prínosmi projektu v celom období jeho životného cyklu.

Pri finálnom testovaní hodnoty za peniaze musí spracovateľ zvážiť tak kvantitatívne, ako aj kvalitatívne faktory a až na základe finálneho testovania hodnoty za peniaze je spracovateľ / zadávateľ schopný identifikovať, ktorý zo spôsobov realizácie projektu je vhodný.

Celý proces porovnania hodnoty za peniaze je popísaný v nasledujúcej schéme:

Pri vzájomnom porovnaní oboch variantov realizácie projektu postupuje spracovateľ podľa nasledujúcich krokov:

Krok 1: Zadefinovanie kvantitatívnych faktorov hodnoty za peniaze

Krok 2: Zadefinovanie kvalitatívnych faktorov hodnoty za peniaze

Krok 3: Overenie hodnoty za peniaze

Proces kvantitatívneho overenia hodnoty za peniaze je bližšie popísaný v časti C. Obsah a požiadavky na komparátor verejného sektora (Public Sector Comparator) a preto je v nasledujúcich častiach popísaný iba proces kvalitatívneho overenia hodnoty za peniaze a následne proces celkového overenia hodnoty za peniaze.

5.1.1 Zadefinovanie kvalitatívnych faktorov hodnoty za peniaze

Kvalitatívne faktory hodnoty za peniaze sú také, u ktorých nie je možné presne alebo vôbec kvantifikovať ich dopad na zadávateľa, prípadne na relevantne záujmové skupiny. Tieto faktory musí spracovateľ v spolupráci so zadávateľom a projektovým tímom najprv zadefinovať a následne ich stručne popísať.

Významnú rolu pri definovaní kvalitatívnych faktorov projektu hrajú tie faktory, ktoré motivujú súkromného partnera k ich dosahovaniu. Túto motiváciu musí spracovateľ premietnuť do platobného mechanizmu (vid kapitola „Platobný mechanizmus“).

Príklady jednotlivých kvalitatívnych faktorov a ich popis sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Faktory	Popis
Kvalita hlavných výstupov projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Štandard prevádzky a údržby infraštruktúry ▪ Štandard bezpečnosti infraštruktúry a poskytovania služby
Dostupnosť hlavných výstupov projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prevádzková flexibilita dodávateľa služby ▪ Reakčný čas na odstránenie nefunkčnej služby ▪ Uspokojenie definovaného dopytu za predpokladu minimalizácie negatívnych vplyvov na užívateľov služby

Faktory	Popis
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Čas potrebný na zabezpečenie hlavných výstupov projektu ▪ Dostupnosť služby a infraštruktúry v požadovanej kvalite po celú dĺžku životného cyklu projektu
Nekvantifikovateľné socioekonomické vplyvy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nekvantifikovateľné vplyvy na životné prostredie ▪ Nekvantifikovateľné vplyvy na užívateľov a záujmové skupiny ▪ Zvýšenie ekonomickej atraktivity regiónu ▪ Nekvantifikovateľné vplyvy na ekonomickú aktivitu a znižovanie regionálnych rozdielov ▪ Nekvantifikovateľné vplyvy na dostupnosť zdrojov pre iné priority zadávateľa

5.1.2 Overenie hodnoty za peniaze

Overenie hodnoty za peniaze znamená porovnanie oboch variantov realizácie projektu z hľadiska kvalitatívnych aj kvantitatívnych faktorov. Pre rôznych zadávateľov môžu mať jednotlivé faktory rozdielny význam, a to najmä v závislosti na časovej dostupnosti zdrojov a definícii hlavných výstupov projektu.

Bez ohľadu na význam kvalitatívnych faktorov projektu pre zadávateľa musia pri overení hodnoty za peniaze zohrávať kľúčovú úlohu kvantitatívne faktory. Významnosť kvantitatívnych faktorov nesmie byť nižšia ako 85 % (s investičnou veľkosťou projektu by sa malo toto percento ešte zvyšovať).

Výsledku kvantitatívneho porovnania, ktoré je vyjadrením kvantitatívnych faktorov prideli spracovateľ len jednu váhu (minimálne spomenutých 85 %). Zvyšný rozdiel priradí spracovateľ jednotlivým kvalitatívnym faktorom v zmysle vyššie uvedeného príkladu.

Celkové hodnotenie je kombináciou porovnania kvalitatívnych i kvantitatívnych faktorov.

Dôležitá poznámka:

Potenciálnym problémom kvantitatívno - kvalitatívneho porovnania môže byť subjektívizácia hodnotiacich kritérií, ktorá môže viesť teoreticky k presadeniu konkrétnych záujmov zadávateľa a nespravodlivému zvýhodneniu jedného z hodnotených variantov realizácie projektu. Preto je vhodné, aby závery overenia hodnoty za peniaze boli podrobené revízii zo strany nezávislého experta.

Pri overení hodnoty za peniaze jednotlivých foriem realizácie projektu bude spracovateľ postupovať podľa nasledovných krokov:

- Krok 1:** Spracovateľ zostaví tím expertov na danú problematiku (ideálne 5-10 expertov), ktorý overí hodnotu za peniaze oboch alternatív realizácie projektu
- Krok 2:** Na základe konsenzu priradí tím expertov váhu kvantitatívnym faktorom porovnania, tak aby dodržal podmienku jej minimálnej hodnoty 85 %
- Krok 3:** Na základe konsenzu stanoví tím expertov hodnotiace kritéria pre kvalitatívne faktory overenia hodnoty za peniaze a zoradí ich podľa významnosti od najvýznamnejšieho po najmenej významné.

Krok 4: Celkový súčet váh kvalitatívnych faktorov musí predstavovať rozdiel medzi 100 % a váhou kvantitatívnych faktorov. Celkový súčet váh kvalitatívnych faktorov tím expertov vydelí počtom hodnotiacich kritérií, a priradí tak každému kritériu rovnakú váhu.

Krok 5: Tím expertov upraví váhy kvalitatívnych faktorov podľa poradia kritérií tak, aby postupne zodpovedali ich významnosti a overí, že celkový súčet váh kvalitatívnych faktorov je stále rovný rozdielu medzi 100 % a váhou kvantitatívnych faktorov.

Krok 6: Pri každom hodnotiacom kritériu kvalitatívnych faktorov pridelí tím expertov porovnáwanej alternatíve realizácie projektu percentuálnu mieru (od 0 do 100 %) v akej spĺňa resp. napĺňa požiadavky na toto kritérium.

Krok 7: Tomu variantu realizácie projektu, ktorý je z kvantitatívneho hľadiska výhodnejší, priradí tím expertov pri hodnotiacom kritériu kvantitatívnych faktorov hodnotu 100 %. Variantu realizácie projektu, ktorý je z kvantitatívneho hľadiska nevýhodnejší pridelí tím expertov hodnotu určenú podľa nasledujúceho vzorca:

$$PH_{NV} = 100\% - \frac{NV - VV}{NV}$$

kde platí:

PH_{NV} - percentuálna hodnota nevýhodnejšieho variantu

NV - celková kvantitatívna hodnota nevýhodnejšieho variantu

VV - celková kvantitatívna hodnota výhodnejšieho variantu

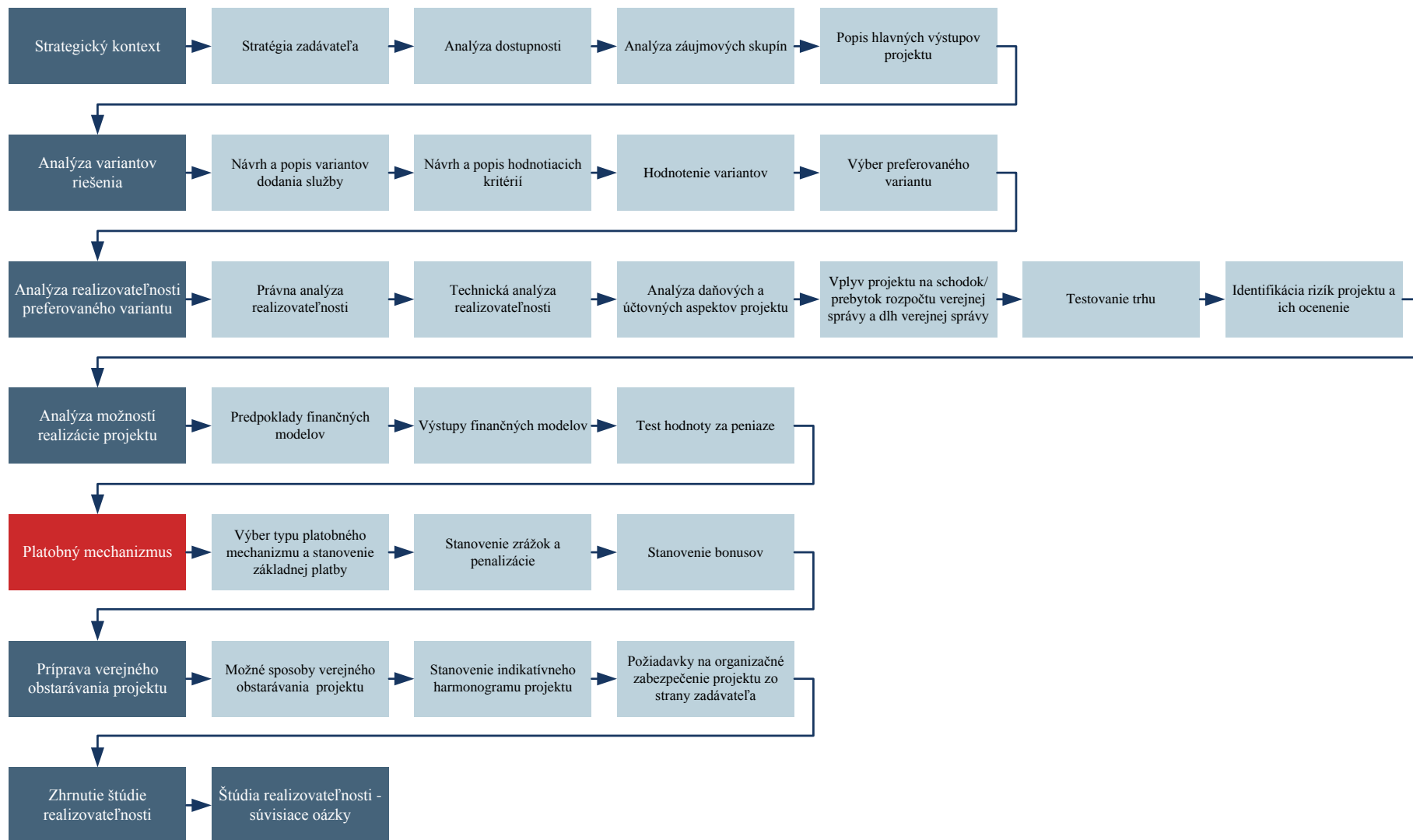
Krok 8: Pri každej variante realizácie projektu spracovateľ vynásobí váhu a percentuálnu hodnotu daného kritéria. Takto vypočítané hodnoty spracovateľ spočíta za každý variant realizácie projektu a následne ich vzájomne porovná. Ten variant realizácie projektu, ktorého celková hodnota je vyššia, je pre zadávateľa výhodnejší a prináša mu vyššiu hodnotu za peniaze.

▪ **Príklad: Overenie hodnoty za peniaze**

Z overenia hodnoty VfM vyplýva, že vyššiu hodnotu za peniaze prináša realizácia projektu formou PPP.

Faktor	Váha faktora	PPP		PSC		
		% hodnota	Celkové hodnotenie	% hodnota	Celkové hodnotenie	
Kvantitatívne faktory porovnania	85 %	100%	85%	89%	75,6%	
Kvalitatívne faktory porovnania	Štandard prevádzky a údržby infraštruktúry	1 %	100 %	1 %	70 %	0,7 %
	Reakčný čas na odstránenie nefunkčnej služby	2 %	90 %	1,8 %	50 %	1 %
	Dostupnosť služby a infraštruktúry v požadovanej kvalite po celú dĺžku životného cyklu projektu	3 %	90 %	2,7 %	60 %	1,8 %
	Nekvantifikovateľné vplyvy na ekonomickú aktivitu a znižovanie regionálnych rozdielov	4 %	100 %	4 %	80 %	3,2 %
	Nekvantifikovateľné vplyvy na dostupnosť zdrojov pre iné priority zadávateľa	5 %	100 %	5 %	0 %	0 %
Celkom	100 %		99,5%		82,3%	

Schéma: Postupnosť krokov pri tvorbe Štúdie uskutočniteľnosti PPP projektu

6 Platobný mechanizmus

Cieľom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je navrhnúť taký optimálny platobný mechanizmus pre realizáciu projektu.

Hlavným výstupom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je hrubý návrh platobného mechanizmu, slúžiaceho ako podklad pre diskusiu so súkromným partnerom v rámci verejného obstarávania, ktorý bude následne prepracovaný do PPP zmluvy

Platobný mechanizmus vyjadruje kto, za čo, koľko, komu, a za akých podmienok má v projekte platiť. V praxi je vyjadrený sofistikovaným výpočtovým vzorcom, na základe ktorého verejný partner určí, koľko má zaplatiť súkromnému partnerovi. Kritériá, na základe ktorých sa určí platba súkromnému partnerovi, musia byť navrhnuté tak, aby boli dosiahnuteľné. Platobný mechanizmus patrí k najvýznamnejším zmluvným prvkom medzi súkromným partnerom a verejným partnerom. Platobný mechanizmus môže zásadným spôsobom vplývať na rizikový profil projektu, čo sa následne prejaví na hodnote niektorých vstupov finančného modelu.

Platobný mechanizmus funguje ako motivačný nástroj pre súkromného partnera a ako garant kvality dodávanej služby pre verejný sektor. Pokiaľ je dobre nastavený, je efektívnym nástrojom riadenia projektu a vedie ku spokojnosti všetkých zúčastnených strán (verejný sektor, súkromný sektor, koneční užívatelia, atď.).

Platobný mechanizmus musí rešpektovať návrh alokácie rizík a musí byť nastavený tak, aby motivoval súkromného partnera k poskytovaniu služieb v najvyššej možnej kvalite.

Spracovateľ musí už v štúdiu uskutočniteľnosti zadefinovať základnú štruktúru platobného mechanizmu. Platobný mechanizmus musí v čo najlepšej miere odrážať požiadavky zadávateľa. Zároveň ale musí v čo najvyššej možnej miere podporovať optimálnu hodnotu za peniaze pre zadávateľa. Inými slovami povedané, nesmie navádzať súkromného partnera k neopodstatnenému nadhodnocovaniu požiadaviek na platby za poskytované služby. Napriek tomu, že je platobný mechanizmus predmetom úprav, kalibrácií a revízií v ďalších fázach prípravy a realizácie projektu, zadávateľ musí poznať už v rámci štúdie uskutočniteľnosti aspoň základnú konštrukciu, na ktorej bude platobný mechanizmus postavený.

Detailný návrh podrobného platobného mechanizmu vrátane systému na monitorovanie prevádzky a metodiky výpočtu platieb / penalizačných zrážok, je tvorený v rámci prípravy, resp. v priebehu verejného obstarávania súkromného partnera. Finálna verzia platobného mechanizmu musí byť definovaná v PPP zmluve uzatvorenej so súkromným partnerom.

Pri návrhu platobného mechanizmu postupuje spracovateľ podľa nasledovných krokov:

Krok 1: Výber typu platobného mechanizmu a stanovenie základnej platby.

Krok 2: Definícia zrážok a penalizácie.

Krok 3: Definícia bonusov a príplatkov k platbe.

6.1 Výber typu platobného mechanizmu a stanovenie základnej platby

Spracovateľ najprv určí, ktoré subjekty majú platiť za služby poskytované projektom, ako aj na základe čoho majú byť stanovené platby súkromnému partnerovi. Pri výbere typu platobného mechanizmu bude spracovateľ vychádzať z nasledujúcich piatich základných typov platobných mechanizmov:

- Príjmy súkromného partnera založené len na platbe od zadávateľa, ktorá je odvodená od dostupnosti poskytovanej služby (platba za dostupnosť)
- Príjmy súkromného partnera založené na platbe od zadávateľa, ktorá je odvodená aspoň sčasti od dopytu po službe (tieňové mýto)
- Príjmy súkromného partnera založené na platbe od konečných užívateľov za využitie danej služby (platba za dopyt)
- Príjmy súkromného partnera založené na platbách od tretích strán (plynúce napríklad z prenájmov komerčných plôch)
- Kombinácia vyššie uvedených príjmov

Rozhodnutie o tom, ktorý z uvedených typov platobných mechanizmov spracovateľ zvolí, uskutoční na základe analýzy nasledovných dvoch oblastí:

1. Subjekty, ktoré majú za poskytované služby platiť:

- Spracovateľ identifikuje subjekty, ktoré sa štandardne podieľajú na platbách za službu, ktorá sa má poskytovať, zohľadní stratégiu zadávateľa vo väzbe na subjekt, ktorý má byť za užívanie služby zodpovedný, zanalyzuje potenciál a možnosti spoplatnenia služby konečným užívateľom, resp. možnosti dosahovať príjmy od tretích strán.

2. Stanovenie formy platieb súkromnému partnerovi:

- Spracovateľ zanalyzuje mieru variability nákladov vo väzbe na dopyt po službe, zohľadní strategické priority zadávateľa pre poskytovanie služieb (spoľahlivosť, bezpečnosť, včasnosť, vyžadovaný štandard infraštruktúry, kapacita, dosiahnutie dopytu po službe konečnými užívateľmi a pod.), požiadavky veriteľov, preferencie súkromného partnera a relatívnu náročnosť merania kritérií, na základe ktorých sa stanovuje platba.

6.1.1 Subjekty, ktoré majú za poskytované služby platiť

Spracovateľ na základe analýzy popísanej v úvodnej časti kapitoly „Výber typu platobného mechanizmu a stanovenie základnej platby“, v bode 1, vyberie subjekty, ktoré budú súkromnému partnerovi za službu platiť. Existujú tri subjekty, ktoré môžu za službu súkromnému partnerovi platiť, a to zadávateľ, koneční užívatelia služby alebo tretie strany.

Spracovateľ pri výbere platiacich subjektov zohľadní nasledovné skutočnosti:

- **Zadávateľ** platí za službu, ak je to jeho strategické rozhodnutie a projekt neposkytuje dostatočný priestor pre komerčné výnosy od konečných užívateľov alebo tretích strán.
- **Koneční užívatelia** platia za službu, ak je zaužívané, že sa štandardne platí za takúto alebo obdobnú službu (v prípade, že je to strategický cieľ zadávateľa), resp. pokiaľ sú ochotní za takú službu platiť.

- **Tretie strany** platia za službu najmä pokiaľ projekt poskytuje priestor pre príjmy zo súvisiacich komerčných služieb, ktoré nie sú hlavným predmetom PPP projektu, alebo k prenájmu komerčných plôch (napr. pre reklamu), pokiaľ to nie je v rozpore so stratégiou zadávateľa a pokiaľ sú tretie strany ochotné za takú službu platiť.

6.1.2 Stanovenie formy platieb súkromnému partnerovi

Platba súkromnému partnerovi môže vychádzať buď z dopytu po poskytovanej službe, alebo môže byť postavená na samotnej dostupnosti tejto služby, pričom platbu za dostupnosť takmer vždy hradí iba zadávateľ, zatiaľ čo platba za dopyt môže byť hradená zadávateľom alebo konečnými užívateľmi.

Spracovateľ na základe analýzy popísanej v úvodnej časti kapitoly „Výber typu platobného mechanizmu a stanovenie základnej platby“, v bode 2, určí, ktoré formy platieb budú tvoriť platobný mechanizmus, s tým že zohľadní ich charakteristiku, ktorá je uvedená nižšie:

Platba za dostupnosť

Pokiaľ charakter a povaha projektu neumožňujú realizáciu komerčných príjmov (platieb za dopyt) v takej výške, aby boli v rozhodujúcej miere pokryté všetky náklady súkromného partnera ako aj ním požadovaný zisk, navrhne spracovateľ ako primárnu zložku platobného mechanizmu platbu za dostupnosť. Platba za dostupnosť je platba zadávateľa súkromnému partnerovi v závislosti na dodržaní stanovených pravidiel dostupnosti služby v požadovanej kvalite.

Platba za dostupnosť býva periodicky vyplácaná v závislosti na jej jednotlivých zložkách, tzn. každá jej úhrada nemusí dosahovať rovnakú výšku.

Spracovateľ má k dispozícii takmer neobmedzený počet možností pre stanovenie periodicity platieb. Pri ich návrhu však musí vždy vychádzať z účelu platby (čo má platba pokryť – splátku úveru, prevádzkové náklady a pod.), požiadaviek trhu (súkromného partnera a veriteľov) a možností zadávateľa.

Ako príklad je možno uviesť nasledujúce typy periodicity úhrady platby:

- Raz mesačne – je vyplácaná tá časť, ktorá pokrýva súkromnému partnerovi jeho prevádzkové výdavky.
- Raz štvrťročne – je vyplácaná tá časť, ktorá pokrýva súkromnému partnerovi výdavky spojené s úhradou dlhovej služby.

Pri definícii platieb za dostupnosť musí spracovateľ rešpektovať nasledovné pravidlá:

- Úhrada platieb od zadávateľa začína až po dokončení výstavby a sprevádzkovaní infraštruktúry (v požadovanej kvalite).
- U tej časti platby za dostupnosť, ktorá pokrýva výdavky na prevádzku bude obvykle súkromný partner požadovať jej indexáciu v závislosti na konkrétnych prevádzkových výdavkoch a súvisiacich indexoch.

Platby za dopyt

Platby za dopyt vychádzajú z dopytu a miery uspokojenia tohto dopytu. Môžu byť hradené tak zadávateľom (tieňové mýto), ako aj konečnými užívateľmi.

Platby od konečných užívateľov majú podobu štandardných komerčných výnosov súkromného partnera. Súkromný partner môže tieto výnosy realizovať až v momente, kedy protistrane (konečnému

užívateľovi alebo tretej strane) dodá službu, ktorú ona požaduje, za predpokladu, že sa služba poskytuje a protistrana ju môže využívať.

Pri stanovení platieb za dopyt spracovateľ identifikuje jednotlivé formy platieb, pričom špecifikuje, či ide o:

- **Platbu od zadávateľa za dopyt** – forma platby využiteľná vtedy, ak chce zadávateľ zabezpečiť, aby sa platba súkromnému partnerovi odvíjala od miery využitia služby užívateľmi alebo ak variabilita vo využívaní služby výrazne ovplyvňuje náklady súkromného partnera s tým, že platby alebo ich časť bude uhrádzať súkromnému partnerovi zadávateľ. Pri platbe za dopyt od zadávateľa môže spracovateľ nastaviť hranicu minimálnej garantovanej výšky platby, ak dopyt užívateľov nedosiahne túto hranicu požadovanej intenzity využitia služby. Spracovateľ môže tiež navrhnúť rozdielnu mieru progresivity platby pre rôzne úrovne dopytu po službe.
- **Tarifnú platbu za službu od konečných užívateľov** – forma platby, ktorá sa využíva, ak má spôsob úhrady odrážať dopyt po službe bez ohľadu na skutočný stupeň využívania služby. Má napríklad podobu diaľničnej známky, ročného kupónu za využívanie hromadnej dopravy.
- **Jednorazovú platbu za službu od konečného užívateľa** – forma platby využívaná v prípadoch, ak má spôsob úhrady odrážať reálne využitie služby. Má napríklad podobu jednorazového cestovného v dopravnom prostriedku.
- **Nájmy a súvisiace platby od tretích strán** – forma platby za prenájom kapacít (napr. priestorov, pozemkov) a poskytovanie služieb súvisiacich s prenájomom od iných subjektov ako sú koneční užívatelia alebo zadávateľ. Je využiteľná, pokiaľ sú v rámci projektu k dispozícii kapacity na prenájom.
- **Príjmy z reklám od tretích strán** – forma platby za využitie reklamných plôch od iných, ako konečných užívateľov. Je využiteľná, pokiaľ sú v rámci projektu k dispozícii kapacity pre umiestnenie reklám, a pokiaľ je to v súlade so stratégiou zadávateľa.

6.2 Stanovenie zrážok a penalizácie

V prípade nedosiahnutia požadovanej kvality infraštruktúry alebo služieb disponuje zadávateľ možnosťou uplatniť voči súkromnému partnerovi sankcie vo forme zrážok z jednotlivých platieb alebo penalizácie v prípade, ak je platobný mechanizmus úplne alebo čiastočne postavený na platiach od konečných užívateľov a príjmoch od tretích strán.

6.2.1 Stanovenie zrážok z platieb od zadávateľa

Pri stanovení zrážok z platieb od zadávateľa postupuje spracovateľ v nasledovných krokoch:

Krok 1: Spracovateľ identifikuje tie typy zrážok, ktoré sú relevantné pre motiváciu súkromného partnera

Najčastejšie ide o zrážky za nedostupnosť danej služby, čo znamená, že predmetná služba nie je užívateľom k dispozícii (napr. v prípade diaľnice sa jedná o obmedzenie alebo úplné uzavretie jazdných pruhov po určitý čas) a zrážky za nedosiahnutie požadovanej kvality. Táto zrážka zohľadňuje nedosiahnutie kvalitatívnych parametrov projektu stanovených v zmluve, ktoré však nemusia súvisieť s obmedzením dostupnosti. Spracovateľ spolu so zadávateľom stanoví pravidlá postupu v prípade dlhodobého nedodržania stanovených výkonových parametrov (výmena prevádzkovateľa, ukončenie zmluvy). Spracovateľ môže stanoviť tiež zrážky za nedosiahnutie dopytu, ktoré môžu byť využité pri nižšej úrovni využívania infraštruktúry a poskytovaných

služieb ako sa pôvodne predpokladalo, v dôsledku čoho dochádza k menšiemu opotrebeniu infraštruktúry, a nižším predpokladaným prevádzkovým výdavkom a výdavkom na údržbu. Zadávateľ môže následne v takomto prípade uplatniť „dopytovú“ zrážku z platby za dostupnosť.

Krok 2: Spracovateľ stanoví výšku zrážok

Spracovateľ navrhne výšku zrážok tak, aby vytvárali primeraný tlak na súkromného partnera a motivovali ho k dosiahnutiu kvality požadovanej zadávateľom. Spracovateľ však musí zobrať do úvahy aj požiadavky trhu, najmä veriteľov, ktorí často požadujú záruku úhrady dlhovej služby aj v prípade, kedy služba dodávaná súkromným partnerom nedosahuje kvalitatívnu úroveň požadovanú zadávateľom. Nastavenie optimálneho platobného mechanizmu je preto hľadaním kompromisu medzi požiadavkami zadávateľa a požiadavkami trhu. Spracovateľ by však mal vždy v prvom rade zohľadniť požiadavky zadávateľa. V závislosti od možností a požiadaviek zadávateľa a trhu, môže spracovateľ použiť nasledovné typy zrážok:

- Zníženie celej platby za dostupnosť - v prípade nedostupnosti, pri nekvalite môže dôjsť k zníženiu platby za dostupnosť v celej jej výške.
- Zníženie platby za dostupnosť s maximálnym limitom - v prípade nedostupnosti, pri nekvalite alebo nenaplnení definovaného dopytu môže dôjsť k zníženiu aktuálnej platby za dostupnosť až do výšky vopred definovaného maximálneho limitu.
- Zníženie len prevádzkovej časti platby za dostupnosť - v prípade nedostupnosti, pri nekvalite alebo nenaplnení definovaného dopytu nedochádza k zníženiu aktuálnej platby za dostupnosť v celej jej výške, ale len k zníženiu zložky súvisiacej s prevádzkovými výdavkami a ziskom súkromného partnera.

6.2.2 Stanovenie penále hradeného zadávateľovi

Penále je špecifická forma negatívnej motivácie súkromného partnera, ktorá však na rozdiel od zrážok znamená reálnu platbu od súkromného partnera zadávateľovi. Penále je možné uplatniť, pokiaľ je platobný mechanizmus aspoň z časti založený na platbách od konečných užívateľov alebo tretích strán. V takom prípade nedokáže zadávateľ priamo ovplyvniť všetky príjmy súkromného partnera (sú založené na ochote trhu platiť) a ovplyvňuje preto jeho peňažné toky penalizáciou, čiže dodatočnými výdavkami.

Pri stanovení penále hradeného zadávateľovi postupuje spracovateľ v nasledovných krokoch:

Krok 1: Spracovateľ identifikuje, aké penále je relevantné pre motiváciu súkromného partnera

Penalizácia by mala byť založená na tých istých princípoch (nedostatkoch pri dodávke služby súkromným partnerom), ako pri stanovení zrážok z platieb od zadávateľa, čiže na nekvalite a nedostupnosti služby.

Krok 2: Spracovateľ stanoví výšku penále

Spracovateľ navrhne výšku penále tak, aby jeho uplatnenie bolo pre súkromného partnera demotivačné a boli pritom dodržané tie isté pravidlá ako pri stanovení zrážok z platieb od zadávateľa, t. j. tak, aby boli preferované záujmy zadávateľa a zohľadnené záujmy trhu, najmä veriteľov.

6.3 Stanovenie bonusov

V určitých prípadoch môže byť platba od zadávateľa zvýšená. K zvýšeniu platby môže dôjsť v nasledujúcich prípadoch:

- Úroveň výdavkov v rámci niektorých výdavkových kategórií, ktoré nemôže súkromný partner sám ovplyvniť, rastie (napríklad nárast cien energií), pričom súkromný partner je schopný alebo oprávnený preniesť tento rast na zadávateľa, konečných užívateľov alebo tretie strany.
- Dopyt po poskytovanej službe vzrástol nad predikovanú mieru (napríklad nad predpovedanú mieru dopravnej intenzity na diaľnici), kedy môže dôjsť k vyššiemu ako pôvodne predpokladanému opotrebeniu infraštruktúry a následne k vyšším výdavkom súkromného partnera, ktoré nie je možné vyvážiť komerčnými príjmami.

Hlavným zmyslom používania bonusov v platobnom mechanizme je, aby platby súkromnému partnerovi v čo najvyššej miere zohľadňovali jeho skutočné výdavky tak, aby súkromný partner nebol vystavený riziku ich nepredvídaného nárastu a nezvyšoval cenu za poskytované služby len preto, aby toto riziko pokryl bez ohľadu, či nastane alebo nie.

Spracovateľ pri stanovení bonusov postupuje v nasledovných krokoch:

Krok 1: Identifikuje výdavky, u ktorých je možné predpokladať navýšenie nad rámec predikovaných hodnôt

Ide najmä o prevádzkové výdavky na vstupy s vysoko volatílnou cenou a objemom spotreby priamo závislým od dopytu po službe (spotrebe služby), ako napríklad výdavky na energie. Takisto môže ísť o investičné výdavky na vstupy, pri ktorých spotreba rastie s intenzitou využívania infraštruktúry a výdavky životného cyklu projektu (napríklad pri opotrebení povrchu vozovky).

Krok 2: Stanoví spôsob bonifikácie súkromného partnera

Spracovateľ navrhne bonifikáciu tak, aby odrážala nárast výdavkov na spotrebované vstupy nad rámec predikovaných hodnôt. V prípade spotreby energií môže byť bonifikácia odvodená napríklad od jednotkového rastu každej ďalšej spotrebovanej jednotky (MW/h), v prípade opotrebenia vozovky na diaľnici i napríklad od zvýšenia objemu kamiónovej dopravy. Spracovateľ musí pri návrhu bonifikácie zabezpečiť merateľnosť nárastu spotreby vstupov.

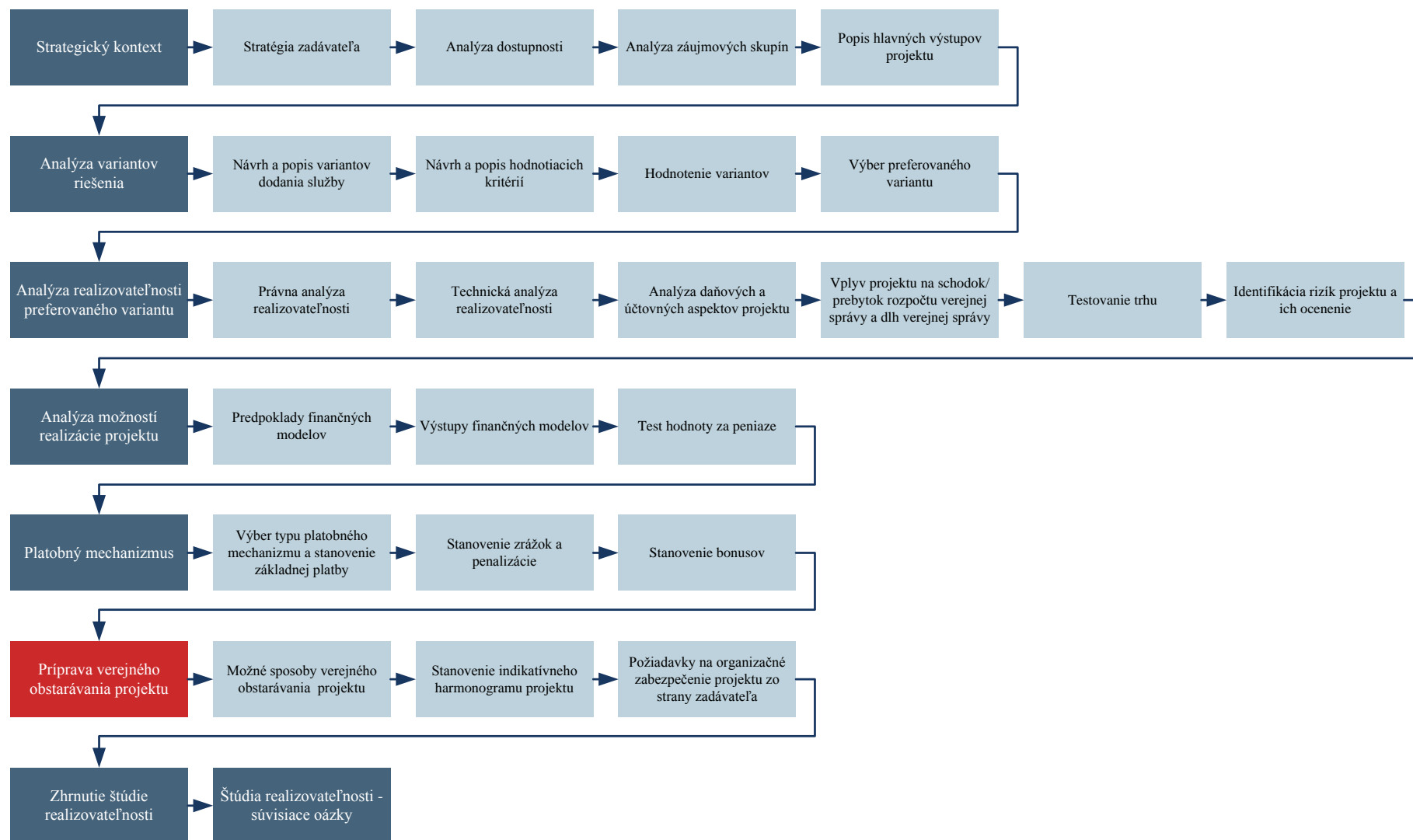
Spracovanie celého platobného mechanizmu je znázornené v nasledovnom príklade, ktorý je založený na platbe od zadávateľa odvodenej od dostupnosti poskytovanej služby.

▪ **Príklad: Hrubý návrh platobného mechanizmu**

V tomto príklade sú pre zjednodušenie uvažované platby iba na mesačnej báze.

Výpočet skutočne platenej platby za dostupnosť		
Operácia	Popis	
+	ZPzD	Základná neindexovaná platba za dostupnosť na ročnej báze, ktorá obsahuje úhradu investičných výdavkov, výdavkov na prevádzku, výdavkov na úhradu dlhovej služby a výdavkov životného cyklu projektu a zohľadňuje požadovaný zisk súkromného partnera.
+	i	Predstavuje navýšenie pravidelnej fixnej platby o zmenu vstupných cien. Zvyšovať sa bude len časť platby, ktorá je ovplyvnená výškou cenovej hladiny, t. j. prevádzkové výdavky a výdavky na údržbu na strane súkromného partnera. Navrhuje sa využitie indexu rastu spotrebiteľských cien.
:	12	Predstavuje úpravu na mesačnú platbu. Vypočítaná je alikvotná časť roka v danom mesiaci, to znamená približne jedna dvanásťtina roka.
=	Mesačná platba za dostupnosť vrátane indexácie.	
+	PDM	Predstavuje navýšenie pravidelnej fixnej platby o dodávky energií (plynu, elektriny a vody) pre účely poskytovania služieb pre verejný sektor. Pozn.: Riziko zmien v cenách dodávok zvyčajne znáša zadávateľ. Riziko množstva spotreby dodávok znáša zvyčajne súkromný partner okrem prípadov, keď je množstvo spotreby dodávok úplne evidentne mimo jeho kontroly.
=	Mesačná platba za dostupnosť vrátane indexácie a dodávok médií	
-	ZND	Predstavuje mesačné zníženie platby (penalizáciu) za nedostupnosť. V prípade, že súkromný partner napraviť danú situáciu v lehote stanovenej v zmluve, nedochádza k penalizácii. Pri často opakovanej nedostupnosti je možné aplikovať zostrujúci faktor nedostupnosti, ktorý je aplikovaný v prípade opakovanej nedostupnosti v krátkom časovom období a môže predstavovať napr. 150 % štandardnej penalizácie.
-	ZNK	Predstavuje mesačné zníženie platby (penalizáciu) v prípade zlyhania kvality, ktorá však nespôsobuje nedostupnosť určitej časti služby/projektu. V prípade, že súkromný partner napraviť danú situáciu v lehote stanovenej v zmluve, k penalizácii nedochádza. Pri často opakovanom zlyhaní kvality je možné aplikovať zostrujúci faktor nekvality, ktorý je aplikovaný v prípade opakovanej nekvality poskytovaných služieb, a ktorý predstavuje 150 % štandardnej penalizácie.
=	Reálne platená mesačná platba za dostupnosť	

Schéma: Postupnosť krokov pri tvorbe Štúdie uskutočniteľnosti PPP projektu

7 Príprava verejného obstarávania projektu

Cieľom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je identifikovať všetky kroky zo strany zadávateľa, ktoré je nevyhnutné uskutočniť, aby mohol byť projekt uvedený do fázy realizácie.

Hlavným výstupom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je voľba optimálneho postupu verejného obstarávania projektu a harmonogram zobrazujúci celkový plán implementácie projektu od začiatku verejného obstarávania.

7.1 Možné postupy verejného obstarávania projektu

Vzhľadom na to, že pre verejné obstarávanie projektu je podľa platnej právnej úpravy možné použiť niekoľko rôznych postupov, je nutné, aby zadávateľ zvolil taký postup, ktorý je optimálny z pohľadu časovej a administratívnej náročnosti a zároveň zodpovedá povahe a zložitosti projektu.

7.1.1 Možné postupy pri verejnom obstarávaní projektu a ich vhodnosť s ohľadom na PPP projekty

Podľa platnej slovenskej právnej úpravy prichádzajú pre obstarávanie PPP projektov do úvahy nasledovné postupy verejného obstarávania:

- súťažný dialóg,
- rokovacie konanie so zverejnením,
- verejná súťaž,
- užšia súťaž.

Tieto uvedené postupy sa použijú pre verejné obstarávanie u tých PPP projektoch, ktoré sú zákazkami na stavebné práce, ako aj pre obstarávanie koncesíí.

Nasledujúca tabuľka obsahuje stručnú charakteristiku jednotlivých postupov a zhodnotenie ich vhodnosti resp. nevhodnosti pre realizáciu konkrétnych PPP projektov:

	Základná charakteristika	Vhodnosť daného postupu
Súťažný dialóg	Účelom tohto postupu je umožniť verejnému obstarávateľovi, aby v spolupráci s uchádzačmi našiel optimálny spôsob realizácie projektu. Verejný obstarávateľ môže v rámci dialógu rokovať s uchádzačmi o všetkých parametroch projektu (vrátane spôsobu alokácie rizík), pri ktorých má za to, že spätná väzba od uchádzačov môže prispieť k optimálnemu nastaveniu podmienok daného projektu a tiež zabezpečiť, že tieto podmienky budú nastavené spôsobom prijateľným pre trh. Riešenie dosiahnuté v rámci dialógu sa stane súčasťou finálneho riešenia	Súťažný dialóg bude všeobecne vhodným postupom výberu súkromného partnera u zložitých projektov, u ktorých si obstarávateľ nie je istý tým, či je sám schopný všetky parametre projektu nastaviť spôsobom, ktorý predstavuje najlepšie možné riešenie a je presvedčený, že spätná väzba od uchádzačov by pre neho v tomto smere predstavovala významnú pridanú hodnotu.

	Základná charakteristika	Vhodnosť daného postupu
	vymedzeného v súťažných podkladoch, na základe ktorých budú podávané konečné ponuky uchádzačov. Ide o konanie pozostávajúce z niekoľkých fáz (podávanie žiadostí o účasť a preukazovanie splnenia podmienok účasti, súťažný dialóg, podávanie ponúk na základe predloženého riešenia alebo riešení, ktoré boli špecifikované počas dialógu, vyhodnocovanie podaných ponúk a výber najlepšej ponuky). Ide teda o postup procesne aj časovo náročný.	
Rokovacie konanie so zverejnením	Ide o postup, v rámci ktorého zadávateľ rokujú s uchádzačmi na základe predložených ponúk o podmienkach zákazky. Tento postup pozostáva z niekoľkých fáz. Na rozdiel od súťažného dialógu rokovania v rámci rokovacieho konania so zverejnením nespočívajú v diskusii o nastavení kľúčových parametrov projektu, ale v diskusii o už podaných ponukách s cieľom prispôbiť tieto ponuky požiadavkám určeným v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, súťažných podkladoch alebo iných podkladoch s cieľom vybrať najlepšiu ponuku. Pri tomto postupe je potrebné upozorniť, že pre jeho použitie musia byť splnené zákonné podmienky využitia tohto postupu stanovené v § 55 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní. V prípade PPP projektov môžu prichádzať do úvahy najmä situácie uvedené v § 55 ods. 1 písm. b) a c) zákona (t. j. povaha dodávok tovaru, stavebných prác alebo poskytovaných služieb alebo riziká s nimi spojené výnimočne neumožňujú určiť požiadavky na spôsob určenia ceny alebo požiadavky na služby, najmä finančné služby, nemožno určiť dostatočne presne, aby sa mohla použiť verejná súťaž alebo užšia súťaž.)	Tento typ konania umožňuje rokovať o podaných ponukách. Ako je však uvedené vyššie, jeho použitie je viazané na splnenie zákonom stanovených podmienok. Limitujúce je tiež to, že výsledkom diskusie v rokovacom konaní so zverejnením nemôže byť podstatná zmena nastavených parametrov projektu. Líši sa tak, čo do rozsahu aj cieľa oproti diskusii, ktorú umožňuje súťažný dialóg (t. j. oproti súťažnému dialógu je tu užší priestor pre optimalizáciu nastavenia parametrov projektu). Použitie rokovacieho konania so zverejnením bude vhodné iba v tých prípadoch, kedy bude zadávateľ schopný presne určiť, o ktorých otázkach bude možné rokovať a o ktorých nie. Pokiaľ by zadávateľ umožnil rokovanie o všetkých aspektoch projektu (vrátane zmluvy), mohlo by veľmi pravdepodobne dôjsť k situácii, že zadávateľ nebude schopný vzájomne porovnať ponuky jednotlivých uchádzačov.
Verejná súťaž	Ide o „jednokolové“ verejné obstarávanie, pri ktorom zadávateľ vyzve neobmedzený počet záujemcov k preukázaniu splnenia podmienok účasti a zároveň k predloženiu	Tento postup je z procesného hľadiska najjednoduchší a časovo najmenej náročný, čo je dané predovšetkým tým, že ide o proces

	Základná charakteristika	Vhodnosť daného postupu
	<p>svojich finálnych ponúk. Zadávateľ posúdi splnenie podmienok účasti, vyhodnotí ponuky a na základe ich vyhodnotenia podľa vopred stanovených hodnotiacich kritérií vyberie víťazného uchádzača. O obsahu ponuky sa v priebehu verejného obstarávania s uchádzačmi nerokuje.</p>	<p>jednokolový, pri ktorom neprebiehajú rokovania o podmienkach projektu, resp. o obsahu podaných ponúk. Tento spôsob verejného obstarávania však zároveň predpokladá, že zadávateľ už na začiatku verejného obstarávania bude schopný sám určiť všetky podstatné ekonomické, právne, finančné, technické a iné parametre daného projektu. Použitie verejnej súťaže by mal verejný obstarávateľ zvoliť iba vtedy, keď si je istý tým, že projekt nastavil vo všetkých smeroch optimálne, a tiež tým, že ním vymedzené podmienky budú prijateľné pre dodávateľa a financujúce inštitúcie (a teda, že nepotrebuje spätnú väzbu od týchto subjektov).</p>
Užšia súťaž	<p>Tento postup verejného obstarávania je na rozdiel od verejnej súťaže „dvojkolový“. Užšia súťaž sa vyhlasuje pre neobmedzený počet záujemcov. V prvej fáze sa podávajú žiadosti o účasť a preukazuje sa splnenie podmienok účasti. K podaniu ponúk sú následne vyzvaní iba tí uchádzači, ktorí v prvej fáze splnili podmienky účasti. Pokiaľ si obstarávateľ túto možnosť vyhradí v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, môže obmedziť počet uchádzačov, ktorých vyzve na predloženie ponuky, avšak musí prihliadať na to, aby umožnil hospodársku súťaž (môže takto obmedziť počet záujemcov najmenej na 5 a najviac na 20). Ani v užšej súťaži nedochádza k rokovaniu o obsahu podaných ponúk.</p>	<p>Tento postup umožňuje obstarávateľovi, aby v prvej fáze posúdil kvality jednotlivých záujemcov a podľa stanovených kvalitatívnych kritérií zúžil ich okruh tak, aby ponuky podávali iba tie najlepšie kvalifikované subjekty. Tak isto ako pri verejnej súťaži nemá obstarávateľ možnosť rokovať s uchádzačmi o parametroch projektu ani o obsahu ich ponúk. Pre použitie užšej súťaže preto platia závery uvedené pri verejnej súťaži.</p>

7.1.2 Pravidlá pre voľbu optimálneho postupu verejného obstarávania

Postup verejného obstarávania projektu by mal byť zvolený primárne s ohľadom na povahu a zložitosť projektu (t. j. zadávateľ by mal vychádzať hlavne z vyššie uvedených kritérií vhodnosti postupu verejného obstarávania pre konkrétny typ projektu). Významnú úlohu pri rozhodovaní zadávateľa môže hrať samozrejme aj časové hľadisko a administratívna náročnosť obstarávania projektu. Časovú náročnosť jednotlivých postupov je vhodné porovnať prostredníctvom odhadu časovej náročnosti jednotlivých fáz, pričom je možné použiť nasledujúcu tabuľku:

Fáza	Verejná súťaž	Užšia súťaž	Súťažný dialóg	Rokovacie konanie so zverejnením
Prípravná fáza (vypracovanie príslušnej dokumentácie pred začatím verejného obstarávania)	16 týždňov	12 týždňov	8 týždňov	8 týždňov
Lehota na predloženie žiadosti o účasť	X	8 týždňov	8 týždňov	8 týždňov
Posúdenie splnenia podmienok účasti/ rozhodnutie o obmedzení počtu uchádzačov	X	2 týždne	2 týždne	2 týždne
Súťažný dialóg (vrátane lehoty na spracovanie návrhu riešenia)	X	X	12 týždňov	X
Lehota na predloženie ponúk	14 týždňov	12 týždňov	12 týždňov	12 týždňov
Vyhodnotenie ponúk	8 týždňov	6 týždňov	6 týždňov	4 týždne
Rokovanie o ponukách (od začatia konania po spracovanie upraveného návrhu zmluvy v zmysle § 32 ZoVO)	X	X	X	12 týždňov
Spolu	38 týždňov	40 týždňov	48 týždňov	46 týždňov

Pozn.: Vyššie uvedené časové odhady sú čisto orientačné a zadávateľ ich v konkrétnom prípade musí stanoviť s ohľadom na špecifiká projektu.

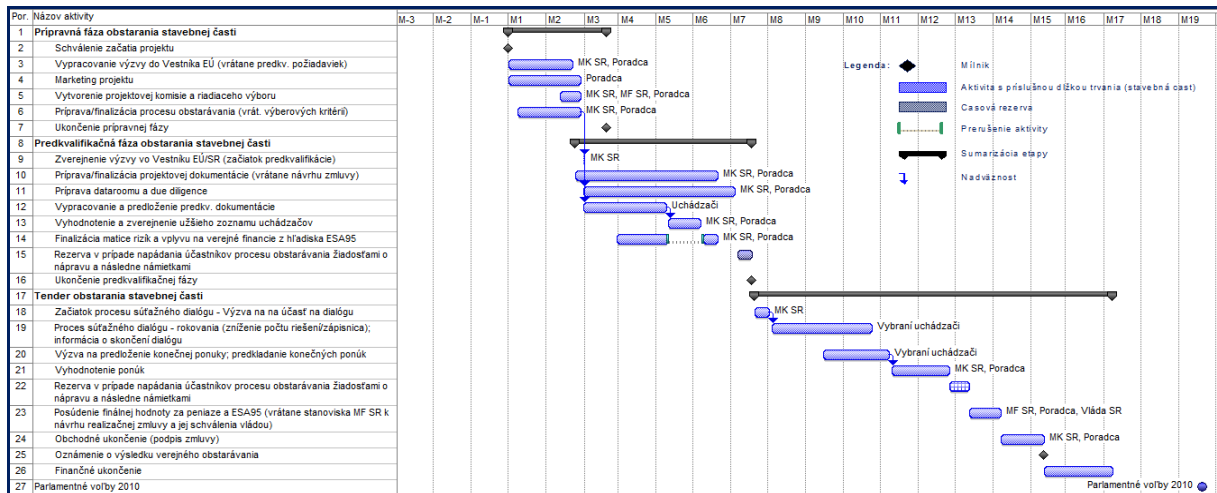
Aj napriek nespornému významu časového hľadiska si však zadávateľ musí uvedomiť, že v prípade komplexných projektov bude nevyhnutné podstatné parametre (pôjde najmä o platobný mechanizmus, alokáciu rizík, zmluvné podmienky a systém kompenzácií pri predčasnom ukončení zmluvy) projektu prerokovať s uchádzačmi. Pre PPP projekty tak bude spravidla najvhodnejším postupom verejného obstarávania súťažný dialóg, a to aj napriek jeho časovej náročnosti.

U väčšiny PPP projektov bude tiež nutné stanoviť lehoty pre podávanie záväzných ponúk, ktoré budú výrazne dlhšie ako sú minimálne lehoty určené zákonom o verejnom obstarávaní. Dôvodom je predovšetkým skutočnosť, že na strane dodávateľov sa budú projektov spravidla zúčastňovať konzorciá pozostávajúce z niekoľkých dodávateľov, ktorí budú musieť ešte pred podaním ponuky upraviť svoje vzájomné zmluvné vzťahy a prípadne prejsť aj interné schvaľovacie procesy. Tieto konzorciá budú navyše musieť pred podaním ponuky záväzným spôsobom vyriešiť otázku financovania. S tým bude spravidla spojené posúdenie projektu zo strany financujúcich inštitúcií, ktoré môže trvať aj niekoľko mesiacov.

7.2 Stanovenie indikatívneho harmonogramu projektu

V nadväznosti na voľbu optimálneho postupu verejného obstarávania, stanoví spracovateľ harmonogram verejného obstarávania a nadväzujúcich krokov. Nižšie je uvedený zjednodušený ilustratívny príklad spracovania indikatívneho harmonogramu projektu (tento príklad vychádza z verejného obstarávania postupomsúťažného dialógu, pri inom postupe verejného obstarávania je potrebné harmonogram zodpovedajúcim spôsobom upraviť):

▪ Príklad: Indikatívny harmonogram projektu

Zdroj: *Rámcová koncepcia spoločného mediálneho komplexu Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu a návrh vecného a časového harmonogramu*

Tento harmonogram je iba indikatívny a bude sa líšiť projekt od projektu. V každom prípade však musí vychádzať z metodického dokumentu „Postup pri príprave a realizácii PPP projektu a kontrolný proces“, vydaného MF SR.

7.3 Požiadavky na organizačné zabezpečenie projektu zo strany zadávateľa

Zadávateľ by mal posúdiť, aké finančné a personálne nároky vzniknú na jeho strane v priebehu riadenia prípravy PPP projektu. Analyzované by mali byť predovšetkým:

- predpokladané výdavky na prípravu verejného obstarávania projektu (výdavky na poradcu, a pod.),
- požiadavky na ľudské zdroje zadávateľa v priebehu implementácie,
- rozdelenie zodpovednosti za jednotlivé aktivity v rámci implementácie projektu.

Pri tvorbe tejto časti štúdie uskutočniteľnosti je potrebné vychádzať z požiadaviek stanovených v metodickom dokumente „Kódex riadenia prípravy a realizácie PPP projektu“, vydanom MF SR .

8 Zhrnutie štúdie uskutočniteľnosti

Cieľom tejto kapitoly štúdie uskutočniteľnosti je zadefinovať požiadavky na zhrnutie hlavných záverov štúdie uskutočniteľnosti.

Hlavným výstupom tejto kapitoly je zhrnutie štúdie uskutočniteľnosti, ktoré je využiteľné pre dokument „Projekt so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti“, ktorý sa v závislosti od legislatívnych požiadaviek predkladá na schválenie príslušnému orgánu.

Zhrnutie štúdie uskutočniteľnosti poskytuje informácie o hlavných výstupoch štúdie uskutočniteľnosti. Patrí teda na jej začiatok a bude tvoriť jej prvú kapitolu. Keďže však zhrnutie obsahuje všetky dôležité výstupy z celej štúdie uskutočniteľnosti, spracováva sa až ako posledná časť. Z uvedeného dôvodu je táto kapitola zaradená v metodike až na koniec.

Zhrnutie slúži ako vypovedajúci podklad pre rozhodovanie o projekte a preto musí obsahovať **všetky podstatné skutočnosti zistené pri tvorbe štúdie uskutočniteľnosti** a v stručnosti zhŕňať všetky jej časti. Kvalitne spracované zhrnutie bude spracovateľovi / zadávateľovi slúžiť ako tzv. "Projekt so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti", teda ako dokument, na základe ktorého bude príslušný orgán schvaľovať začatie verejného obstarávania projektu.

Spracovateľ bude pri zostavení zhrnutia štúdie uskutočniteľnosti rešpektovať štruktúru štúdie uskutočniteľnosti. Zhrnutie bude obsahovať zhrnutie nasledovných kapitol štúdie uskutočniteľnosti, pričom sa spracovateľ zameria najmä na nižšie popísané body:

Strategický kontext

- Stručný popis objektívnych potrieb zadávateľa vrátane vymedzenia požadovaných cieľov projektu, ktoré majú tieto potreby naplniť.

Analýza variantov riešenia

- Stručný popis spôsobov realizácie potrieb zadávateľa a návrh preferovaného variantu.
- Špecifikáciu výstupov projektu a rozdelenie činností medzi verejný sektor a súkromného partnera.

Analýza uskutočniteľnosti preferovaného variantu

- Výstupy právnej analýzy uskutočniteľnosti vrátane popisu majetkovoprávných vzťahov a iných legislatívnych aspektov realizácie tohto projektu a popisu spôsobu nakladania s majetkom zadávateľa, ak je tento majetok určený na realizáciu predmetu PPP zmluvy.
- Popis technickej uskutočniteľnosti zvoleného variantu, vrátane popisu rozpracovanosti technicko-stavebných príprav a dopadu realizácie projektu na životné prostredie.
- Identifikáciu a popis daňových a účtovných aspektov realizácie projektu a ich dopadu na zadávateľa.
- Popis, aký bude mať projekt vplyv na schodok / prebytok rozpočtu verejnej správy a dlh verejnej správy. Súčasťou by mala byť matica rizík, vrátane pomerného a finančného

prerozdelenia rizík medzi zadávateľa a súkromného partnera, ich ocenenie a implikácie v priebehu životnosti projektu.

- Pohľad trhu na projekt, vrátane identifikácie jeho prístupu k realizácii projektu.

Analýza možností realizácie projektu

- Popis financovania projektu z vlastných a cudzích zdrojov súkromného partnera.
- Hlavné výstupy finančných modelov projektu, zachytávajúce najmä cash-flow zadávateľa, dopad realizácie projektu na zadávateľa, vrátane popisu predpokladaných finančných tokov v priebehu realizácie predmetu PPP zmluvy
- Identifikáciu hodnoty za peniaze - rozdiel vo variantoch realizácie projektu

Nasledujúce kapitoly uvedie spracovateľ v zhrnutí štúdie uskutočniteľnosti len ak je realizácia projektu formou PPP výhodnejšia:

Platobný mechanizmus

- Stručný popis predpokladaných platobných podmienok, najmä s ohľadom na plnenie záväzkov súkromného partnera

Príprava verejného obstarávania

- Predpokladaný časový harmonogram verejného obstarávania.
- Zhodnotenie prípadných ekonomických a právnych dopadov na zmluvné strany pri ukončení platnosti PPP zmluvy.
- Predpokladaný časový harmonogram realizácie predmetu PPP zmluvy.

9 Štúdia uskutočniteľnosti - súvisiace otázky

Táto kapitola sa v nadväznosti na predchádzajúce časti, ktoré detailným spôsobom popisovali postup pri tvorbe jednotlivých kapitol štúdie uskutočniteľnosti, venuje niektorým otázkam, ktoré sa netýkajú priamo obsahu štúdie, avšak s jej tvorbou, resp. jej následným využitím bezprostredne súvisia.

9.1 Zverejňovanie štúdie uskutočniteľnosti

Veľmi dôležitou otázkou je, či má byť štúdia uskutočniteľnosti zverejnená alebo nie. Pre zverejnenie štúdie hovoria najmä nasledujúce skutočnosti:

- Zverejnenie napomôže zvýšeniu informovanosti o projekte medzi zainteresovanými stranami a verejnosťou.
- Zverejnenie veľmi pravdepodobne zvýši motiváciu na vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti v čo najvyššej kvalite.
- Zverejnenie poskytne trhu dostatočný časový priestor na oboznámenie sa s projektom ešte pred začiatkom verejného obstarávania; môže navyše zadávateľovi pomôcť získať spätnú väzbu od potenciálnych záujemcov alebo ďalších kľúčových subjektov (hlavne financujúcich inštitúcií), ktorú je možné efektívne využiť už pri príprave podmienok verejného obstarávania.
- Zverejnenie zabezpečí vyššiu transparentnosť celého procesu.

Určitým protiargumentom môže byť, že zverejnením finančného modelu zadávateľ poskytne uchádzačom návod na stanovenie ponukovej ceny. Uchádzači však budú v praxi vychádzať v prvom rade zo svojich vlastných ekonomických kalkulácií. Oboznámenie sa s finančným modelom zadávateľa môže byť v tejto súvislosti skôr výhodou, lebo trh bude poznať predpoklady zadávateľa a bude na ne môcť reagovať (prípadné chybné východiská či očakávania zadávateľa potom môžu byť v súťažnom dialógu konfrontované s pohľadom uchádzačov).

Argumentom prečo by mala byť zverejňovaná štúdia uskutočniteľnosti resp. finančný model je, že pri každom verejnom obstarávaní má verejný obstarávateľ povinnosť uviesť predpokladanú hodnotu zákazky. Záujemcovia sa preto skôr či neskôr dozvedia hodnotu príjmov súkromného partnera, ktorú predpokladá zadávateľ..

Okrem vyššie uvedeného hovorí v prospech zverejnenia štúdie aj významný právny argument. Štúdiu uskutočniteľnosti je totiž treba považovať za dokument obsahujúci informácie, ktoré musia byť sprístupnené v súlade so zákonom č 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dôležitá poznámka:

Na základe vyššie uvedeného štúdia uskutočniteľnosti musí byť zverejňovaná ešte pred začatím verejného obstarávania súkromného partnera.

9.2 Schvaľovanie štúdie uskutočniteľnosti

9.2.1 Schvaľovacie procesy

Proces schvaľovania vypracovanej štúdie uskutočniteľnosti je v súčasnosti upravený len na úrovni štátnej správy, a to na základe uznesenia vlády SR č. 786/2007. Týmto uznesením je ministrom a predsedom ostatných ústredných orgánov štátnej správy uložená povinnosť pred začatím verejného obstarávania predkladať vláde Slovenskej republiky dokument "návrh projektu so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti". Táto povinnosť sa týka projektov, v ktorých:

- súkromný partner zabezpečuje zhotovenie a prevádzku diela a ako protihodnotu poskytuje služby spojené s týmto dielom za platby od jeho užívateľov alebo od verejného partnera,
- zmluva sa uzatvára najmenej na 3 roky,
- súkromný partner nesie niektoré ekonomické riziká spojené s ich realizáciou, ktoré obvykle nesie verejný obstarávateľ,
- celkové investičné náklady projektu verejno-súkromného partnerstva preyšujú sumu 3,319 mil. EUR.

Dokument "Projekt" so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti" predložený na prerokovanie a schválenie vládou by mal byť spracovaný v rozsahu zhrnutia štúdie uskutočniteľnosti podľa kapitoly „Zhrnutie štúdie uskutočniteľnosti“, tejto metodiky, pretože tento súhrn má obsahovať všetky podstatné informácie potrebné na posúdenie dokumentu vládou. Projekt so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti je predtým predmetom pripomienkového konania. Pripomienky z pripomienkového konania musia byť zapracované do štúdie uskutočniteľnosti ako aj zhrnutia štúdie. Na projekty, ktoré nespádajú pod vyššie uvedené uznesenie vlády, sa vzťahujú zákonné postupy schvaľovania, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy a zároveň interných schvaľovacích postupov zadávateľa. Zavedenie týchto schvaľovacích postupov sa odporúča aj zadávateľom, na ktorých sa nevzťahuje uznesenie vlády SR č 786/2007.

9.2.2 Úloha MF SR v rámci schvaľovacieho procesu a posúdenia hodnoty za peniaze

Uznesenie vlády SR č 786/2007 ukladá ministrom a predsedom ostatných orgánov ústrednej štátnej správy, aby bol projekt so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti na rokovanie vlády predkladaný spolu so stanoviskom MF SR k tomuto projektu.

Pred predložením projektu na rokovanie vlády sa MF SR zúčastňuje **medzirezortného pripomienkového konania**. Po ukončení tohto pripomienkového konania a zapracovaní pripomienok spracuje MF SR na žiadosť zadávateľa **vlastné stanovisko, ktoré bude zároveň s projektom, ktorý už nesmie byť zmenený, predložené vláde. Pre spracovanie tohto stanoviska MF SR zároveň požaduje aj poskytnutie štúdie uskutočniteľnosti v celom rozsahu vrátane finančného modelu vo formáte MS Excel⁴.**

MF SR sa vo svojom stanovisku štandardne zameriava najmä na:

- posúdenie vplyvu projektu na prebytok/schodok rozpočtu verejnej správy a dlh verejnej správy,
- zhodnotenie vplyvu realizácie projektu na rozpočtovú politiku vlády SR a
- posúdenie dodržiavania metodických dokumentov vypracovaných MF SR pri príprave projektu.

⁴ V tejto štúdii musia byť zohľadnené pripomienky vyplývajúce z medzirezortného pripomienkového konania.

V prípade potreby stanovisko obsahuje i akékoľvek ďalšie návrhy, pripomienky a odporúčania zadávateľovi zo strany MF SR týkajúce sa ďalších dôležitých aspektov projektu. Na účely spracovania stanoviska vyžaduje MF SR poskytnutie štúdie uskutočniteľnosti so zapracovanými pripomienkami vrátane neuzatvoreného finančného modelu vo formáte MS Excel.

MF SR sa vyjadrí k projektu z hľadiska všetkých vyššie uvedených oblastí, a v prípade nesúhlasu uvedie svoje dôvody, resp. tam kde je to možné, odporúčenia k zmene. Zadávatel' po získaní stanoviska MF SR nesmie projekt so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti ani samotnú štúdiu uskutočniteľnosti meniť.

V prípade potreby stanovisko obsahuje aj akékoľvek ďalšie návrhy a odporúčania zadávateľovi zo strany MF SR týkajúce sa ďalších dôležitých aspektov projektu.

9.3 Zmeny štúdie uskutočniteľnosti a verifikácie jej záverov

Po vypracovaní štúdie uskutočniteľnosti môže dôjsť k niektorým skutočnostiam, ktoré môžu mať významný vplyv na kľúčové závery obsiahnuté v štúdii. K zmenám môže dôjsť už v rámci schvaľovacieho procesu popísaného v predchádzajúcej podkapitole. V priebehu verejného obstarávania môže podstatnú zmenu priniesť aj fáza súťažného dialógu. Veľmi dôležitým momentom je rovnako získanie a vyhodnotenie konečných ponúk, na základe ktorých zadávateľ získa reálne údaje pre overenie, či projekt vo vysúťaženej podobe naozaj prinesie hodnotu za peniaze.

9.3.1 Zmeny v priebehu schvaľovania

Pokiaľ príslušný orgán) nesúhlasí so závermi štúdie uskutočniteľnosti alebo zásadne zmení nastavené parametre projektu (napr. špecifikáciu výstupov, z ktorej štúdia vychádza - príslušný orgán rozhodne, že je vhodnejšie formou PPP realizovať výstavbu nie 30 km diaľnice, ale tento úsek predĺžiť na 100 km diaľnice), musí byť štúdia vrátená na prepracovanie, po ktorom bude nasledovať proces opätovného schválenia. Nesmie dôjsť k tomu, že v rámci schvaľovania bude dochádzať k čiastkovým modifikáciám, pri ktorých nebude zabezpečené ich komplexné posúdenie vo všetkých súvislostiach vypracovanej štúdie.

Pri zásadných zmenách vstupných parametrov projektu (napr. príslušný orgán rozhodne o rozšírení alebo naopak o zúžení rozsahu projektu) je potrebné overiť, či aj po uskutočnenej zmene prináša realizácia projektu hodnotu za peniaze. Ak v dôsledku zásadnej zmeny projekt nebude vykazovať hodnotu za peniaze, nemal by byť projekt v modifikovanej podobe realizovaný.

V prípade, že realizácia prepracovaného projektu prináša hodnotu za peniaze, bude projekt so zohľadnením nových výsledkov štúdie uskutočniteľnosti predložený na schválenie príslušnému orgánu.

Príslušný orgán si musí byť vedomý toho, že akákoľvek zásadná zmena v parametroch štúdie uskutočniteľnosti bude znamenať vyššie časové nároky a finančné náklady pre zadávateľa. Aby sa minimalizovali budúce možné zmeny parametrov štúdie uskutočniteľnosti, je vhodné aby zadávateľ komunikoval s príslušným orgánom o jednotlivých zásadných zmenách projektu.

9.3.2 Zmeny v nadväznosti na výsledok súťažného dialógu, resp. verejného obstarávania

Pri verejnom obstarávaní v rámci PPP projektov je v praxi často použitá forma súťažného dialógu, kde dochádza k diskusii medzi zadávateľom a uchádzačmi o optimálnom spôsobe nastavenia parametrov projektu. Môže sa stať, že na základe poznatkov súťažného dialógu dôjde k zmenám niektorých dôležitých parametrov, s ktorými počíta štúdia uskutočniteľnosti vypracovaná pred začatím verejného

obstarávania (môže dôjsť napríklad k modifikácii technického riešenia, zmene niektorých právnych podmienok alebo zmene rozdelenia určitých rizík).

Zmeny parametrov či podmienok projektu vyplývajúce zo súťažného dialógu môžu byť spôsobené napríklad tým, že niektoré z predpokladov zadávateľa v rámci spracovanej štúdie neboli úplne realistické (napr. zadávateľ zamýšľal preniesť na súkromného partnera riziko, ktoré však partner nie je pripravený znášať, resp. ho v ponuke ocení spôsobom, ktorý výrazne ovplyvní hodnotu za peniaze), resp. zadávateľ vopred uvažoval s tým, že v niektorých smeroch bude projekt upresňovať na základe návrhov uchádzačov (napr. že zohľadní inovatívne návrhy uchádzačov týkajúce sa usporiadania navrhovaného zariadenia alebo prevádzkového modelu). Popri týchto faktoroch, ktoré vyplývajú z povahy súťažného dialógu (t. j. konfrontácia pôvodných citácií zadávateľa s návrhmi trhu), môže dôjsť k významným vonkajším udalostiam, ktoré ovplyvnia možnosť realizácie projektu v pôvodne zamýšľanej podobe (napr. v dôsledku zhoršených podmienok na finančnom trhu môžu financujúce inštitúcie klásť zvýšené požiadavky na zabezpečenie, alebo iné garancie poskytnuté zo strany verejného sektora, resp. môžu citlivejšie reagovať na určité riziká, ktoré by mal v rámci projektu znášať súkromný partner).

Ak v priebehu súťažného dialógu dôjde k vyššie uvedeným zmenám, je potrebné, aby boli zmeny vyplývajúce z dialógu zapracované, teda aby bola pôvodná štúdia uskutočniteľnosti aktualizovaná a došlo k overeniu jej podstatných výstupov, najmä výhodnosť realizácie projektu formou PPP.

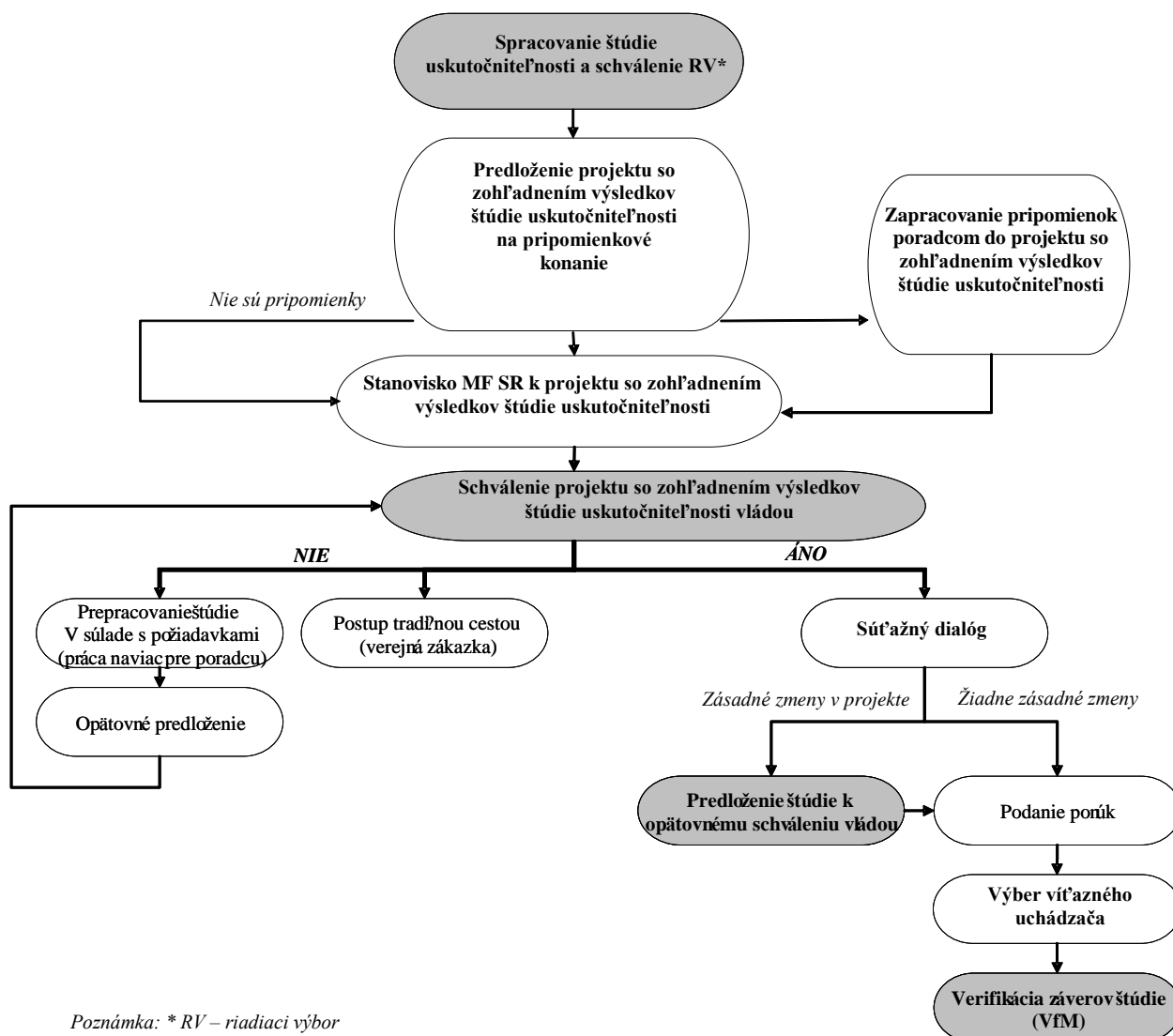
Vo výnimočných prípadoch, keď majú zmeny projektu natoľko zásadný charakter v porovnaní so schválenou štúdiou uskutočniteľnosti (napr. týkajúce sa požiadavky poskytnutia garancií veriteľom alebo výšky celkového požadovaného plnenia od zadávateľa), musí byť projekt opätovne predložený na schválenie príslušnému orgánu.

9.3.3 Verifikácia záverov štúdie po doručení finálnych ponúk

Po tom, čo zadávateľ dostane finálne ponuky a vyberie z nich tú ekonomicky najvýhodnejšiu, je potrebné pôvodné predpoklady obsiahnuté v štúdiu uskutočniteľnosti konfrontovať s výsledkami verejného obstarávania. Zadávateľ by mal predovšetkým overiť, či bude na základe ponuky víťazného uchádzača dosiahnutá hodnota za peniaze predpokladaná v pôvodnej štúdiu uskutočniteľnosti.

Ak sa ukáže, že projekt realizovaný na základe najlepšej ponuky neprinesie hodnotu za peniaze (je nutné zvážiť kvantitatívne i kvalitatívne aspekty), nemal by byť realizovaný, t. j. nemalo by dôjsť k podpisu PPP zmluvy.

Schvaľovací proces pre štúdiu uskutočniteľnosti pre PPP projekty, ktoré podliehajú režimu schválenia projektu so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti (podľa uznesenia vlády 786/2007) pripravované ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, je zjednodušené zachytené v nasledujúcom diagrame:

C. Obsah a požiadavky na komparátor verejného sektora (Public Sector Comparator)

1 Úvod

Táto časť metodického dokumentu špecifikuje kvantitatívne nástroje, na základe ktorých zadávateľ určí, či v porovnaní s tradičným spôsobom realizácie projektu dosiahne väčšiu efektivitu vynaložených prostriedkov realizáciou projektu formou PPP. Pri kvantifikácii výhodnosti jednotlivých foriem realizácie projektu musí spracovateľ dodržať postupy popísané v tejto časti dokumentu.

1.1 Úvodná charakteristika finančných modelov PSC a PPP

Nevyhnutným krokom pre rozhodnutie, ktorá forma realizácie projektu je výhodnejšia z hľadiska maximalizácie hodnoty za peniaze, či formou PPP alebo tradičným spôsobom, je vzájomné porovnanie oboch základných možností realizácie projektu.

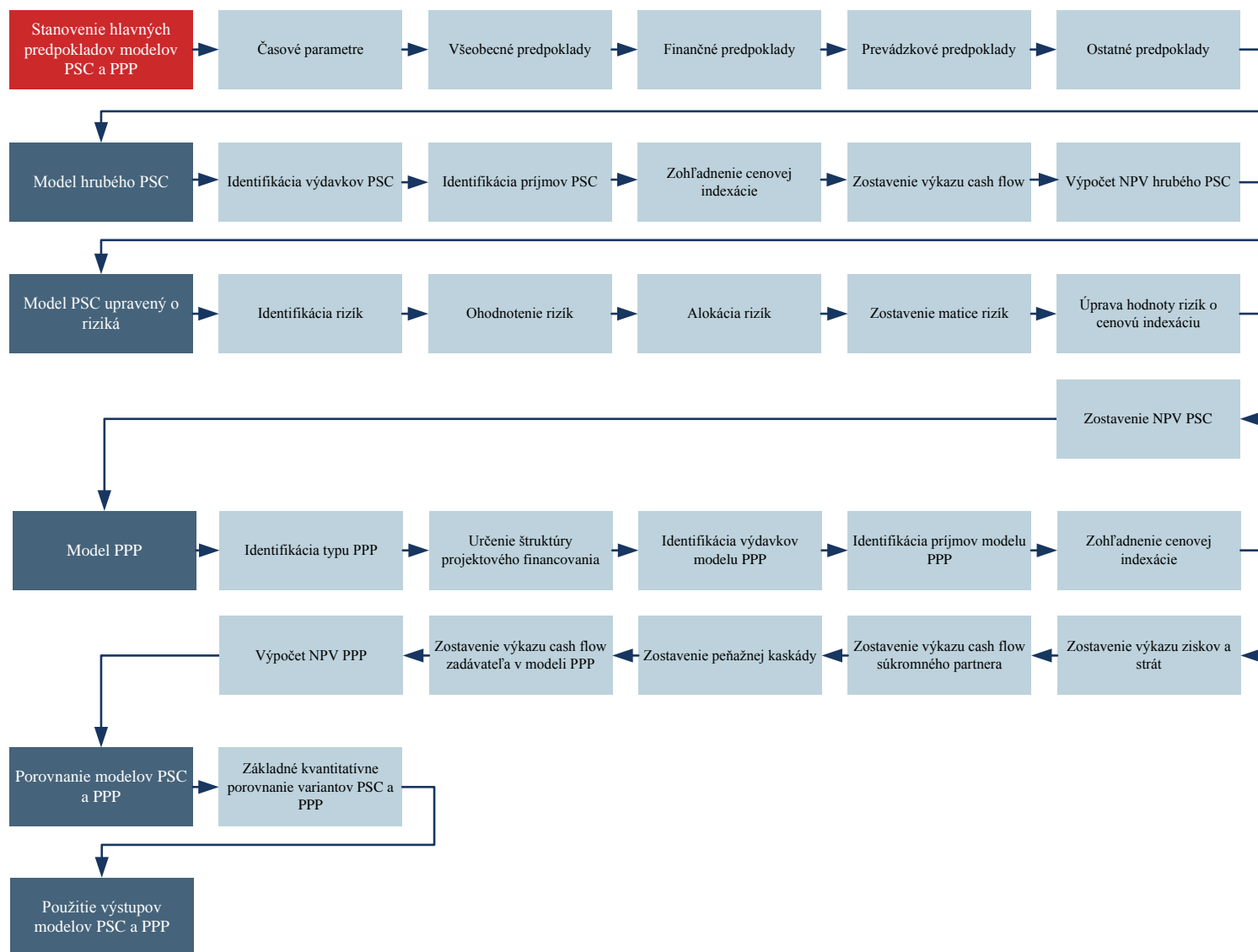
Pre rozhodnutie, ktorá forma realizácie projektu je pre projekt vhodnejšia je nevyhnutne potrebné vytvoriť dva finančné modely - prvý pre realizáciu projektu tradičným spôsobom, t. j. model PSC a druhý pre realizáciu projektu formou PPP, t. j. model PPP. Základom uvedených modelov je kalkulácia čistej súčasnej hodnoty budúcich peňažných tokov, ktorá súvisí s príjmovými a výdavkovými položkami predpokladanými pre danú formu realizácie projektu. Vykonať porovnanie výsledkov oboch modelov je možné za predpokladu zohľadnenia dopadu rizík v projekte, ktoré sa aplikujú v každom modeli iným spôsobom.

Pri porovnávaní modelov je potrebné mať vždy na pamäti, že model PSC i model PPP sú schopné hodnotiť len kvantifikovateľné faktory projektu. Toto hodnotenie sa vykonáva na základe ocenenia peňažných tokov generovaných projektom pri oboch formách jeho realizácie. Nadstavbou tohto porovnania môže byť zohľadnenie ďalších kvantitatívnych faktorov, ktoré neovplyvňujú priamo peňažné toky generované projektom, ale tvoria širší rámec kvantifikovateľných vplyvov vyvolaných realizáciou projektu. Pri takto definovanom kvantitatívnom posúdení výhodnosti PPP projektu sa berú do úvahy aj faktory ako čas, v ktorom je reálne možné zrealizovať projekt tradičným spôsobom a z toho vyplývajúce skoršie socioekonomické prínosy.

Pri konečnom rozhodovaní je však dôležité posúdiť aj kvalitatívne faktory, ktoré sú analyzované v časti B – Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti. V tejto časti metodiky je zároveň uvedený postup pre komplexné porovnanie oboch foriem realizácie projektu, ktorý zohľadňuje kvantitatívne faktory.

Nasledujúca schéma popisuje celý postup tvorby oboch finančných modelov ako aj postup základného kvantitatívneho porovnania oboch foriem realizácie projektu.

Schéma: Postupnosť krokov pri tvorbe Komparátora verejného sektora PPP projektu

2 Stanovenie hlavných predpokladov modelov PSC a PPP

Cieľom tejto kapitoly je poskytnúť spracovateľovi návod na identifikáciu hlavných vstupných predpokladov a spôsobu výpočtu základných parametrov, ktoré budú použité pri tvorbe modelu PSC a PPP.

Hlavným výstupom spracovaným na základe tejto kapitoly je definícia a výpočet vstupných predpokladov použitých pri tvorbe modelu PSC a PPP.

Špecifikácia výdavkov a príjmov modelu PSC a PPP je determinovaná zvoleným variantom realizácie projektu a technickými a funkčnými požiadavkami.

Výšku príjmov a výdavkov projektu je vhodné modelovať pomocou použitia parametrov, ktoré sú pre danú kategóriu kľúčové (napr. predpokladané mzdové náklady je vhodné modelovať pomocou použitia očakávaného rastu miezd, rast príjmov z predaja cestovných lístkov je vhodné prognózovať na základe odhadov rastu počtu cestujúcich).

Pri tvorbe finančných modelov PSC a PPP sa použijú modelové predpoklady, ktoré ovplyvňujú výsledok modelu takým spôsobom, aby oba modely čo najpresnejšie prognózovali budúce hotovostné toky projektu. Hlavnými predpokladmi v modeli PSC a modeli PPP bývajú hodnoty miery inflácie, ostatné relevantné indexy, diskontná sadzba, odhad požadovanej rentability (výnosovosti) vlastného kapitálu súkromného partnera, odpisy a daňové dopady.

Pri príprave modelov spracovateľ začne identifikáciou:

1. časových parametrov modelu,
2. všeobecných predpokladov modelu,
3. finančných predpokladov modelu,
4. prevádzkových predpokladov modelu,
5. ostatných predpokladov, ktoré je nutné v modeloch zohľadniť.

2.1 Časové parametre

V úvodnej časti projektu je nutné stanoviť reálny časový plán modelovania. Časové parametre predstavujú základné vstupy, ktoré majú vplyv na ostatné vstupné parametre modelovania (napr. obdobie trvania stavebných prác má vplyv na spôsob čerpania seniorného úveru, ukončenie realizácie projektu determinuje dobu splatnosti seniorného úveru). Na základe stanoveného harmonogramu realizácie projektu spracovateľ odvoď nasledovné základné časové parametre:

- Začiatok modelovania – dátum začiatku modelovania počiatočných prác na projekte.
- Začiatok realizácie projektu - dátum účinnosti PPP zmluvy.
- Ukončenie realizácie projektu - predpokladaný koniec PPP zmluvy (koniec životnosti projektu).
- Začiatok projektových a stavebných prác – dátum začiatku projektových a stavebných prác.
- Obdobie trvania stavebných prác – počet rokov výstavby infraštruktúry potrebnej na zabezpečenie verejnej služby.
- Ukončenie výstavby - dátum predpokladaného ukončenia výstavby.
- Začatie prevádzky – dátum predpokladaného začatia prevádzky.
- Obdobie prevádzky – počet rokov od uvedenia infraštruktúry do prevádzky do konca trvania PPP zmluvy (do konca životnosti projektu).
- Obdobie trvania projektu – počet rokov trvania PPP zmluvy.

Uvedené časové parametre nepredstavujú vyčerpávajúci zoznam všetkých potrebných časových parametrov a pri tvorbe daného modelu je potrebné vychádzať z jeho špecifických podmienok. (napr. trvanie archeologického prieskumu, doba skúšobnej prevádzky, plánované prerušenie prevádzky v období prevádzky projektu z akékoľvek dôvodu atď.).

Obdobie trvania stavebných prác

Príklad: Časové parametre

Parameter	Hodnota
Začiatok modelovania	1. 1. 2009
Začiatok realizácie projektu	1. 1. 2010
Ukončenie realizácie projektu	31. 12. 2043
Začiatok projektových a stavebných prác	1. 1. 2010
Obdobie trvania stavebných prác	4
Ukončenie výstavby	31. 12. 2013
Začatie prevádzky	1. 1. 2014
Obdobie prevádzky	30
Obdobie trvania projektu (trvania PPP zmluvy)	34

2.2 Všeobecné predpoklady

V tejto časti spracovateľ identifikuje a popíše najdôležitejšie predpoklady, ktoré musia zohľadnené pri vypracovaní finančných modelov. Postupnosť krokov, ktoré má spracovateľ vykonať, zodpovedá jednotlivým predpokladom uvedeným v podkapitolách.

2.2.1 Diskontná sadzba

Pre výber diskontnej sadzby pri PPP projektoch existuje viacero prístupov, ktoré sa navzájom odlišujú. Táto metodika odporúča pre model PSC a model PPP použitie rovnakej diskontnej sadzby. Spracovateľ použije diskontnú sadzbu, ktorá nezohľadňuje žiadne riziká, nakoľko tie sú zapracované samostatne v modeli.

Diskontná sadzba sa vo finančnom modeli používa na diskontovanie (t. j. výpočet čistej súčasnej hodnoty) všetkých budúcich finančných hodnôt. Pre účely výpočtu čistej súčasnej hodnoty (NPV) spracovateľ použije diskontnú sadzbu, ktorá zodpovedá výnosu štátnych dlhopisov s rovnakou dobou splatnosti ako je priemerná splatnosť peňažných tokov projektu. V prípade, že neexistuje štátny dlhopis s porovnateľnou dĺžkou splatnosti odporúča sa výnos extrapolovať od štátneho dlhopisu s najbližšou splatnosťou k priemernej splatnosti peňažných tokov projektu. Spracovateľ bude vychádzať z výnosu štátneho dlhopisu, ktorý je zverejnený všeobecne uznávaným informačným systémom uverejňujúcim oficiálne trhové ceny štátnych dlhopisov.

V tejto súvislosti je dôležité poznamenať, že nepresné stanovenie diskontnej sadzby môže viesť k nesprávnym výsledkom vzájomného porovnania modelov PSC a PPP, v dôsledku čoho sa môže zadávateľ nesprávne rozhodnúť pre variant realizácie projektu, ktorý je pre neho nevýhodnejší.

2.2.2 Cenová indexácia

Pri tvorbe modelov musí spracovateľ vyjadriť všetky finančné kategórie v nominálnych hodnotách. To znamená, že finančné kategórie musia zohľadňovať predpokladanú mieru inflácie. Pre odhad miery inflácie sa odporúča v krátkodobom horizonte použiť odhady MF SR a v prípade dlhodobého horizontu použiť 2 %-nú mieru inflácie (čo je v súlade s dlhodobým inflačným cieľom Európskej centrálnej banky).

Pri stanovení budúcej hodnoty, v rámci jednotlivých finančných kategórií, však môže spracovateľ použiť namiesto očakávanej miery inflácie špecifický index (napr. očakávaný mieru rast cien stavebných výrobkov a služieb), s cieľom presnejšie určiť budúce hodnoty prognózovanej finančnej kategórie. Spracovateľ stanoví hodnotu všetkých relevantných indexov potrebných pre výpočet nominálnych hodnôt výdavkov a príjmov, pričom bude vychádzať najmä z nasledovných indexov:

Index rastu spotrebiteľských cien – Consumer Price Index (CPI)

Index spotrebiteľských cien vyjadruje vážený priemer cien z fixného koša tovarov a služieb používaných spotrebiteľmi. Zmena hodnoty indexu spotrebiteľských cien predstavuje mieru inflácie. Mierou inflácie je percentuálny prírastok indexov spotrebiteľských cien. Vo všeobecnosti inflácia znamená celkový rast cenovej hladiny v čase. Štatistické vyjadrovanie inflácie vychádza z merania čistých cenových zmien pomocou indexov spotrebiteľských cien.

Index rastu cien priemyselnej výroby – Producer price index (PPI)

Index cien priemyselnej výroby meria reprezentatívnym spôsobom relatívne zmeny cien v čase, ktorými výrobcovia oceňujú vyrobenú produkciu. Ide o zmeny predajných cien priemyselných výrobkov, ktoré sú merané u výrobcov na tzv. primárnom trhu medzi výrobcom a jeho prvým odberateľom. Index sa vzťahuje na tovar, ktorý je vyrobený a predaný na odbyt v tuzemsku a nezahŕňa cenový vývoj výrobkov určených pre vývoz.

Index rastu cien energií

Index rastu cien energií vyjadruje zmeny cien energií v čase. V nižšie uvádzanom príklade je index rastu cien energií konštantný počas celého životného cyklu projektu. V zjednodušených výpočtoch je možné predpokladať, že je tento index rovný priemernej ročnej inflácii.

Index rastu miezd

Index rastu miezd vyjadruje rast mzdových nákladov počas celého času životnosti projektu.

V každom roku životného cyklu projektu spracovateľ stanoví hodnotu všetkých indexov, ktoré sú relevantné z hľadiska predikcie jednotlivých finančných kategórií projektu (viď Príklad Cenová indexácia).

▪ **Príklad: Cenová indexácia**

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	...
Index rastu spotrebiteľských cien	-	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	...
Index rastu cien energie	-	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	...
Index rastu miezd	-	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	...

Pozn. Údaje za rok 2009 sú východiskovými údajmi.

2.3 Finančné predpoklady

Finančné predpoklady sú špecifické pre každý PPP projekt. Väčšina nižšie uvedených predpokladov vstupuje do modelu na základe konzultácií spracovateľa s bankovými inštitúciami. V tejto súvislosti sa objavuje pojem financovateľnosti (bankability) projektu. Financovateľnosť projektu vyjadruje možnosti a podmienky financovania projektu zo strany komerčných bánk a závisí predovšetkým od rizikovosti konkrétneho projektu a dostatku dlhodobej likvidity na finančných trhoch. Komerčné banky podľa miery rizika obsiahnutého v projekte rozhodujú o poskytnutí finančných prostriedkov na jeho realizáciu, a tým nepriamo ovplyvňujú proces rozhodovania o spôsobe realizácie daného projektu.

2.3.1 Úroková sadzba

Výška úrokovej sadzby určuje náklady cudzieho kapitálu a má zásadný vplyv na modelovanie finančných tokov súvisiacich s financovaním realizácie projektu súkromným partnerom.

V praxi sú bežne používané nasledujúce typy úrokových sadzieb:

- Fixná úroková sadzba
- Pohyblivá úroková sadzba
- Referenčná úroková sadzba

Spracovateľ stanoví výšku predpokladaných úrokových sadzieb, pričom sa môže rozhodnúť medzi fixnou a pohyblivou úrokovou sadzbou. Bez ohľadu na to, ktorý typ sadzby si spracovateľ zvolí, by jeho ambíciou malo byť zafixovanie jej výšky na pevnej úrovni. V prípade fixnej úrokovej sadzby dochádza k zafixovaniu automaticky, naopak v prípade pohyblivej úrokovej sadzby je nevyhnutné obstaranie zabezpečovacieho nástroja. Najčastejšie používaný nástroj na zafixovanie pohyblivej úrokovej sadzby je tzv. úrokový swap (nazývaný IRS). Úrokový swap je bežne ponúkaný komerčnými bankami a predstavuje dohodu o výmene peňažných tokov (vyplývajúcich z povinnosti platiť splátky úrokov), ktoré sú odvodené od pevnej alebo pohyblivej bázy.

Pohyblivá ako aj fixná úroková sadzba vychádzajú z referenčnej úrokovej sadzby, od ktorej sa líšia výškou tzv. úrokovej / rizikovej prirážky (označovaná tiež ako marža banky). Výpočet výslednej úrokovej sadzby je možné vyjadriť nasledujúcim vzorcom:

Úroková sadzba seniorného úveru = referenčná úroková sadzba + marža banky

Pri stanovení úrokovej sadzby, musí spracovateľ vychádzať:

- Z takej referenčnej sadzby, ktorá zodpovedá priemernej splatnosti peňažných tokov projektu.
- Z takej rizikovej prirážky, ktorá zodpovedá danému typu a obdobiu trvania projektu.

V praxi sa pri stanovení referenčnej úrokovej sadzby vychádza z výnosov referenčných štátnych dlhopisov.

2.3.2 Ostatné bankové poplatky

Okrem úrokovej sadzby ovplyvňujú náklady na financovanie projektu aj ostatné bankové poplatky. Tieto poplatky vyjadrujú požiadavku bánk na úhradu nákladov spojených so schválením, rezervovaním a poskytnutím úveru, resp. s jeho administráciou počas celého obdobia jeho splácania.

Najvýznamnejšie kategórie, ktoré spracovateľ uvedie v rámci predpokladov finančných modelov predstavujú:

- **Poplatok za rezerváciu finančných prostriedkov (Commitment fee)** – predstavuje poplatok, ktorý si veriteľ účtuje za to, že dlžník má k dispozícii finančnú čiastku, ktorú môže na základe aktuálnych potrieb čerpať podľa vopred dohodnutých podmienok. Z pohľadu banky ide o úverový limit, do ktorého výšky sa banka zaväzuje poskytnúť dlžníkovi úver.
- **Aranžérsky poplatok (Arrangement fee)** – predstavuje fixný poplatok účtovaný bankou za administráciu, spracovanie a správu poskytnutého seniorného úveru.

2.3.3 Požadované vnútorné výnosové percento pre súkromného partnera

Pokiaľ náklady na poskytnuté úverové financovanie sú vyjadrené úrokovou sadzbou a bankovými poplatkami, náklady na poskytnuté vlastné zdroje súkromného partnera sú vyjadrené požadovaným vnútorným výnosovým percentom – IRR (Internal Rate of Return)⁵. IRR podobne ako náklady úverového financovania zásadným spôsobom ovplyvňujú výšku požadovaných príjmov súkromného partnera.

Z uvedeného dôvodu musí spracovateľ čo najpresnejšie stanoviť výšku IRR.

Existuje viacero spôsobov, ako stanoviť požadované IRR súkromného partnera. Najjednoduchším spôsobom, ako môže spracovateľ zistiť IRR, je testovanie trhu popísané v časti B – Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kapitola „4.5 - Testovanie trhu“. V prípade, že to nie je možné, odporúča sa spracovateľovi získať výšku IRR z porovnateľných projektov realizovaných v krajinách s podobným rizikovým profilom. Pokiaľ neexistujú ani takéto údaje, spracovateľ bude postupovať podľa najrozšírenejšej metódy stanovenia tejto hodnoty, ktorou je metóda kapitálového ocenenia aktív – CAPM (Capital Asset Pricing Model). Podľa tejto metódy sa výnosnosť, ktorú bude súkromný partner požadovať, stanoví na základe nasledujúceho vzorca:

$$k_e = r_f + \beta_L * (r_m - r_f) + SP$$

kde platí:

k_e - požadovaná výnosnosť pre investora

r_f - bezriziková úroková miera – základná súčasť požadovaného vnútorného výnosového percenta je stanovená na úrovni výnosov štátnych dlhopisov s porovnateľnou dobou splatnosti ako je životnosť PPP projektu.

β_L - zadlžený koeficient beta – je nezadlžený koeficient beta (definovaný nižšie) upravený o zadlženosť danej spoločnosti. Tým sa do projektu zahrnie zvýšené riziko pre spoločnosť, ktoré súvisí s dlhodobým financovaním

(β_u) - . nezadlžený koeficient beta - vyjadruje základnú rizikovosť daného trhu a štatisticky sa určuje ako priemer podľa beta koeficientov účastníkov na danom trhu, tzn., vyjadruje ako sa mení hodnota akcie danej spoločnosti oproti zmene cenovej úrovne akciového trhu. Hodnotu koeficientu je možné získať z informačných zdrojov ekonomických spravodajských agentúr.

⁵ IRR je tiež označované ako požadovaná výnosnosť pre súkromného investora.

($r_m - r_f$) - trhov prirzka - v teórii CAPM modelu je trhov prirzka označovaná ($r_m - r_f$), čo je možné interpretovať ako rozdiel medzi dlhodobým výnosom akciových trhov (r_m) a výnosom bezrizikových dlhopisov (r_f).

SP - prirzka za veľkosť - (Size Premium, SP) – investovanie do menšej (finančne menej stabilnej) spoločnosti sa všeobecne považuje za rizikovejšie, a preto investor požaduje vy výnos zo svojich finančných prostriedkov ako prmiu za dalšie podstupované riziko. Tieto prirzky sú pravidelne publikovne napr. spoločnosťou Ibbotson Associates (www.ibbotson.com).

Zadlzeny koeficient beta je možné z nezadlzeno koeficientu beta odvodi podľa nasledujúceho vztahu:

$$\beta_L = \beta_U * [1 + (1 - t) * (D/E)]$$

kde platí:

β_L - zadlzeny beta koeficient

β_U - nezadlzeny beta koeficient

t - dlhodobá sadzba dane z príjmov/zisku

(D/E) - podiel cudzieho a vlastného kapitálu SPV

2.4 Prevádzkové predpoklady

Pre kvalitné finančné modelovanie projektu musí spracovateľ identifikova všetky prevádzkové parametre projektu, ktoré priamo ovplyvnuj príjmy a výdavky projektu. Prevádzkové parametre projektu tvoria súčasť hlavných výstupov projektu, ktoré spracovateľ stanoví pri spracovan v časti B – Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kapitola „2.4 – Popis hlavných výstupov projektu“.

Prevádzkové parametre vyjadrujú vychodiskov základnú pre odvodenie vy príjmov a výdavkov projektu.

Spracovateľ v tejto časti finančné modelu uvedie všetky relevantné prevádzkové parametre a ich hodnoty, ktoré vplvv na výšku príjmov a výdavkov projektu.

Hlavné prevádzkové parametre ovplyvnujce každý projekt, ktoré musí stanovišť spracovateľ sú:

- **Dopyt** (po službe) – je vyjadrený objemom alebo mierou záujmu o službu, ktorá sa má projektom poskytova zo strany konečných užívateľov, pričom je dolezte zohadn, či bude služba spoplatnená alebo nie.
- **Kapacita** (poskytovanej služby) – je vyjadrená maximálnou mierou, v akej je možné uspokoji dopyt po službe. Ak kapacita nekopíruje dopyt, môže by limitujcm faktorom pre príjmy alebo výdavky.
- **Objem dodávanej služby** – je vyjadrený objemom alebo mierou dodávanej služby na uely uspokojenia dopytu po službe.
- **Nevyhnutný rozsah infraštruktúry** – je vyjadrený minimálnou veľkosťou alebo rozsahom infraštruktúry bez ohľadu na veľkosť dopytu po službe.

V závislosti na konkrétnom type projektu spracovateľ identifikuje aj všetky ďalšie relevantné prevádzkové parametre.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Príklad: Prevádzkové parametre projektu 	
Parameter	Hodnota
Kapacita	
Počet nasadených súprav AE	5
Objem poskytovanej služby	
Celkový počet jazd AE vlakov Letisko - Centrum za deň v oboch smeroch	120
Nevyhnutný rozsah infraštruktúry	
Dĺžka trasy Pole - Letisko v km	6 km
Dĺžka trasy Centrum - Pole v km	12 km

Poznámka: v tomto prípade bola kapacita limitujúcim faktorom, nie je preto uvedený dopyt.

2.5 Ostatné predpoklady

Medzi ostatné predpoklady, ktoré spracovateľ zoberie do úvahy pri konštruovaní modelov PSC a PPP, patria najmä odpisy a dane.

2.5.1 Odpisy

V prípade, že sa v projekte vytvorí alebo použije už vytvorený investičný majetok, a odpisy tohto majetku sa považujú za daňovo uznateľné výdavky, potom spracovateľ štúdie musí v súlade s osobitnými predpismi (napr. zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov):

- Určiť či bude majetok odpisovať súkromný partner alebo verejný partner.
- Zaradiť majetok do príslušných odpisových skupín.
- Rozhodnúť o metóde odpisovania.

Daňovo uznateľné odpisy predstavujú kľúčovú položku, ktorá síce znižuje hospodársky výsledok, ale na druhej strane nepriamo pozitívne ovplyvňuje cash flow.

Odpis, ktorý je možný uznať za daňový výdavok, znižuje daňovú povinnosť subjektu, ktorý si odpis uplatňuje pri stanovení výšky svojej daňovej povinnosti, čo v konečnom dôsledku znižuje výdavky projektu.

▪ Príklad: Postup pri uplatnení odpisov hmotného majetku

Vlaková súprava

- Subjekt, ktorý bude majetok odpisovať - súkromný partner.
- Odpisová skupina 3 – doba odpisovania 12 rokov.

- Odpisová metóda – rovnomerná.

Budova a infraštruktúra

- Subjekt, ktorý bude majetok odpisovať - súkromný partner.
- Odpisová skupina 4 – doba odpisovania 20 rokov.
- Odpisová metóda – rovnomerná.

Majetok	Pomerná časť odpisov uplatnená v príslušnom roku						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018 – 2025	2026 – 2033
Vlakové súpravy	0	1/12	1/12	1/12	1/12	1/12	0
Budovy a infraštruktúra	0	1/20	1/20	1/20	1/20	1/20	1/20

2.5.2 Dane

Pri tvorbe finančných modelov musí spracovateľ overiť, či výška hotovostných tokov v jednotlivých rokoch dokáže pokryť všetky daňové záväzky a či je realizácia projektu formou PPP efektívna po daňovej stránke. Finančné modely musia v súlade s platnými právnymi predpismi obsahovať dopady všetkých relevantných daňových aspektov. Ide najmä o daň z príjmov právnických osôb (DPPO) a daň z pridanej hodnoty (DPH). Problematika vybraných typov daní a dopadu jednotlivých typov daní na realizáciu PPP projektu je uvedená v časti B. Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kde je tiež spomenutý ich vplyv na cash flow.

Spracovateľ postupuje podľa nasledujúcich krokov:

- Identifikácia všetkých daní s dopadom na projekt.
- Identifikácia daňovej sadzby.

▪ Príklad: Dane hradené súkromným partnerom

Dane s dopadom na projekt

Daň z príjmu

Daň z pridanej hodnoty (DPH)

Daňová sadzba

Dane	2010	2011	2012	2013	2014	...
Daň z príjmov	19 %	19 %	19 %	19 %	19 %	...
DPH	19 %	19 %	19 %	19 %	19 %	...

3 Model hrubého PSC

Cieľom tejto kapitoly je poskytnúť spracovateľovi návod popisujúci spôsob tvorby modelu hrubého PSC a vysvetliť mu funkcie a výstupy tohto modelu.

Hlavným výstupom spracovaným na základe tejto kapitoly je hrubý model PSC.

Model PSC predstavuje modelovanie všetkých finančných tokov počas životnosti projektu za predpokladu, že by sa zadávateľ rozhodol pre realizáciu projektu tradičným spôsobom. Hlavným výstupom tohto modelu je rovnako ako pri variante PPP čistá súčasná hodnota všetkých finančných tokov. Jedným zo základných faktorov, ktorý determinuje výšku hotovostných tokov, je výška výdavkov a príjmov projektu v jednotlivých rokoch životnosti. Postup tvorby tohto modelu je krok po kroku podrobne popísaný v ďalšej časti tohto dokumentu. Pri tvorbe modelu PSC sa počíta s realizáciou optimálneho t. j. najefektívnejšieho variantu realizácie projektu, t. j. s variantu, ktorý bol na základe porovnania jednotlivých variantov v časti B. – Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kapitola „3 – Analýza variantov riešenia“, vybraný ako preferovaný.

Pri tvorbe modelu PSC postupuje spracovateľ podľa nasledujúcich krokov:

- Krok 1:** Identifikuje výdavky PSC,
- Krok 2:** Identifikuje príjmy PSC,
- Krok 3:** Zohľadní cenovú indexáciu,
- Krok 4:** Zostaví výkaz cash flow hrubého modelu PSC,
- Krok 5:** Vypočíta NPV hrubého PSC.

Spracovateľ musí starostlivo zvážiť, v akej výške a v akom časovom momente nastanú jednotlivé výdavky a príjmy. Pri stanovení výšky a načasovaní jednotlivých výdavkových a príjmových položiek hrá dôležitú úlohu technický poradca zadávateľa, u ktorého sa predpokladá dostatočná znalosť trhových podmienok realizácie projektu. Pomôckou pre spracovateľa môže tiež byť testovanie trhu, alebo skúsenosti z podobných projektov. Príjmy a výdavky budú spracovateľom extrapolované na ročnej báze (vo výnimočných prípadoch je možné predikovať hodnoty peňažných tokov na polročnej, štvrtročnej, resp. na inej báze).

Spracovateľovi sa odporúča extrapolovať výdavky projektu na výstavbu infraštruktúry na mesačnej, resp. štvrtročnej báze a výdavky a príjmy v období poskytovania služby na ročnej, resp. na polročnej báze.

3.1 Identifikácia výdavkov PSC

V tejto fáze tvorby finančného modelu PSC sa spracovateľ zamiera na identifikáciu kategórií všetkých relevantných výdavkov, ktoré je možné pri projekte predvídať. Spracovateľ osobitne identifikuje jednotlivé kategórie priamych a nepriamych výdavkov. Pri identifikácii výdavkov PSC modelu bude spracovateľ vychádzať z návrhu technického riešenia preferovaného variantu.

3.1.1 Priame výdavky

Spracovateľ rozdelí priame výdavky do troch základných kategórií – kapitálové výdavky, prevádzkové výdavky a náklady životného cyklu.

Pri ocenení priamych výdavkov bude spracovateľ vychádzať zo skúseností z projektov verejného sektora, ktoré už boli realizované, t. j. v rámci ktorých bola vybudovaná infraštruktúra a je poskytovaná služba podobného charakteru. V prípade, že neexistuje žiadny porovnateľný projekt, spracovateľ použije najlepší uskutočniteľný a odôvodniteľný odhad.

Spracovateľ bude pri členení odhadovaných výdavkov projektu vychádzať z nasledovných obsahových definícií výdavkových kategórií:

Kapitálové výdavky

Kapitálové výdavky sú v praxi označované aj ako „CAPEX“ (Capital Expenditure). Zahŕňajú najmä výdavky na výstavbu a iné aktíva (napr. zariadenia či budovy), resp. výdavky, prostredníctvom ktorých dochádza k zhodnoteniu existujúceho majetku. Kapitálové výdavky musia byť prognózované v tých rokoch, v ktorých tieto výdavky nastanú (k vynaloženiu najväčšieho objemu kapitálových výdavkov väčšinou dochádza v úvodných rokoch životnosti projektu).

Hlavné kapitálové výdavky zahŕňajú výdavky na:

- obnovu a technické zhodnotenie infraštruktúry (v prípade, že sa projekt realizuje prostredníctvom existujúcej infraštruktúry),
- pozemky,
- materiály a stroje,
- vybavenie vrátane IT infraštruktúry,
- riadenie výstavby projektu,
- development pozemkov,
- samotnú výstavbu vrátane pomocnej infraštruktúry a vyvolaných investícií,
- design a projektovanie fyzickej infraštruktúry,
- externých poradcov.

V závislosti od typu a špecifikácie projektu spracovateľ rozdelí kapitálové výdavky podľa príslušných funkčných celkov projektu a podľa jednotlivých fáz vynaloženia kapitálových výdavkov, resp. výstavby infraštruktúry. Nasledujúca tabuľka zobrazuje názorný príklad identifikácie a rozloženia kapitálových výdavkov v jednotlivých rokoch.

▪ **Príklad: Identifikácia a rozloženie kapitálových výdavkov v čase**

CAPEX

Príprava a celkové zabezpečenie výstavby	2009	2010	2011	2012	2013
Projektové práce	0	450 000	210 000	60 000	0
Inžinierska činnosť	0	60 000	30 000	45 000	0
Poradenské služby	0	3 600 000	15 000	15 000	0
Nákupy pozemkov	0	1 500 000	0	0	0
Náklady ďalšieho zabezpečenia	0	0	0	15 000	0
Stavebné a technologické práce a dodávky	2009	2010	2011	2012	2013
Stavebné objekty	0	28 500 000	67 500 000	33 000 000	15 000 000

Výdavky na údržbu

Výdavky na údržbu sú v praxi označované aj ako „LCC“ (Life Cycle Cost). Priame výdavky na údržbu obsahujú výdavky vynaložené počas životného cyklu projektu a sú určené na udržiavanie a obnovu fyzickej infraštruktúry v stave potrebnom z hľadiska zadávateľa pre poskytovanie verejných služieb ich konečným užívateľom. Tieto výdavky sú odvodené najmä od tej časti kapitálových výdavkov, ktoré súvisia s fyzickou výstavbou infraštruktúry, strojmi a dlhodobým hmotným majetkom.

Pri určovaní výdavkov na údržbu spracovateľ zohľadní:

- Mieru nevyhnutnej periodickej údržby - táto miera môže zasahovať do kvality obstarávaného aktíva. Za predpokladu, že dodatočné výdavky spojené s obstarávaním nového aktíva sú spôsobené jeho vyššou kvalitou, tým menšie sa očakávajú výdavky na jeho údržbu.
- Zlepšenie a skvalitnenie existujúcich zariadení - skvalitnenie existujúcich zariadení môže byť predpokladom nižších budúcich prevádzkových výdavkov na ich údržbu.

▪ **Príklad: Výdavky na údržbu – LCC**

- Výdavky na priebežnú údržbu vozidiel AE – kalkulovaný ako 3 % ročne z investície do vozidiel.
- Výdavky na periodickú údržbu a opravy trate – kalkulovaný ako 1,5 % každé štyri roky z investície do infraštruktúry (trate).

LCC	2013	2014	2015	2016	2017	2018	...
Výdavky na priebežnú údržbu vozidiel AE	0	1 170 000	1 170 000	1 170 000	1 170 000	1 170 000	...
Výdavky na periodickú údržbu a opravy trate	0	0	0	0	2 250 000	0	...

Prevádzkové výdavky

Prevádzkové výdavky sú v praxi označované aj ako „OPEX“ (Operating Expenditure). Sú spojené s denným zabezpečením služieb podľa špecifikácie výstupu a obvykle zahŕňajú nasledovné výdavky:

- výdavky na vstupy - materiál, spotrebný tovar,
- výdavky na činnosť spojenú s poskytovaním verejnej služby, osobné výdavky, cestovné výdavky atď.,
- priamy management,
- poistenie projektu - ide o poistenie projektu, ktoré požaduje banková inštitúcia na poskytnutie úveru,
- nájomné a platby za použitie infraštruktúry (napr. telekomunikačné siete).

▪ **Príklad: Prevádzkové výdavky – OPEX**

- Osobné výdavky a výdavky na energiu sú vzhľadom na to, že sa prevádzka v čase nemení konštantné.
- Výdavky na materiál a spotrebný tovar sa budú meniť v závislosti od dopytu po službe.

OPEX	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Osobné výdavky	0	681 408	681 408	681 408	681 408	681 408
Spotreba energie	0	1 857 323	1 857 323	1 857 323	1 857 323	1 857 323
Výdavky na materiál a spotrebný tovar	0	108 025	109 105	110 196	111 298	112 411

Výdavky financovania modelu PSC

V prípade, že zadávateľ nie je schopný zabezpečiť financovanie projektu zo svojich rozpočtovaných výdavkov a zdroje na projekt si plánuje požičať (za predpokladu, že mu to umožňujú zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), je nevyhnutné aby výdavky spojené s financovaním boli zohľadnené ako výdavok modelu PSC.

Za predpokladu, že je zadávateľ subjektom územnej samosprávy, spracovateľ odvodí výdavky na financovanie od podmienok za ktorých si pri porovnateľnej splatnosti ako je dĺžka trvania projektu dokáže požičať štát / vláda SR.

V prípade, že neexistuje dlhový nástroj na úrovni štátu / vlády SR splatný v lehote obdobia trvania projektu, výdavky na financovanie modelu PSC sa extrapolujú z pôžičky vlády s najbližšou dobou splatnosti.

Ak je zadávateľom subjekt územnej samosprávy (alebo ním zriadená organizácia) spracovateľ odvodí výdavky na financovanie od podmienok, za ktorých si pri porovnateľnej splatnosti ako je dĺžka trvania projektu, dokáže požičať zadávateľ, resp. porovnateľný subjekt územnej samosprávy (alebo ním zriadená organizácia).

3.1.2 Nepriame výdavky

Nepriame výdavky sú pri PSC modeli reprezentované predovšetkým správnymi výdavkami zadávateľa, ktoré nie sú priamo alokované v rozpočte projektu, ale naopak plynú z rozpočtu samotného zadávateľa.

Obdobne ako pri ocenení priamych výdavkov bude spracovateľ aj pri nepriamych výdavkoch vychádzať zo skúseností verejného sektora z podobných projektov, resp. tam, kde takéto projekty neexistujú, použije spracovateľ najlepší možný odhad.

Nepriame výdavky zvyčajne zahŕňajú:

- administratívne a personálne výdavky, hradené z rozpočtov zadávateľa, ktoré sa čiastočne viažu k projektu,
- výdavky na obstaranie a prevádzku infraštruktúry, hradené z rozpočtov zadávateľa, ktoré sa čiastočne viažu k projektu,

Spracovateľ určí kľúč, resp. spôsob alokácie nepriamych výdavkov, ktorý najobjektívnejšie vyjadruje hodnotu nepriamych výdavkov spojených s projektom.

3.2 Identifikácia príjmov PSC

Nasledujúcim krokom k zostaveniu finančného modelu je identifikácia a ocenenie všetkých príjmových položiek, ktoré sa v projekte objavujú v priebehu jeho životného cyklu. Každý projekt nemusí obsahovať príjmové položky - niektoré projekty, najmä pokiaľ sú určené na poskytovanie služieb vo verejnom záujme, nemusia verejnemu zadávateľovi prinášať žiadny priamy finančný príjem.

Identifikácia príjmov je dôležitá najmä pri projektoch, v ktorých sa predpokladajú platby od konečných užívateľov alebo tretích strán. Pri odhade výšky budúcich príjmov je vhodné využiť znalosť trhového prostredia poradcov, prípadne testovanie trhu.

Príjmové položky sa objavujú prevažne v projektoch, kde:

- je zaužívané, že koneční užívatelia platia za službu alebo jej časť,
- existuje voľná kapacita služby (dočasne ako previs ponuky, t. j. obmedzenie dopytu - odberu verejným subjektom alebo plánovane ako kapacitná rezerva) nad rámec špecifikácie výstupu (a táto kapacita je potom komerčne využitá pre generovanie príjmu, napríklad prenájom nevyužitých plôch tretej strane),
- existuje voľná kapacita pozemku - plocha v rámci projektového areálu, pozdĺž dopravnej komunikácie a pod., kde možno uvažovať o výstavbe čiastkovej infraštruktúry s ponukou doplnkových komerčných služieb,
- súčasne zadávateľ umožní využívať službu tretej strane (t. j. tretej strane, ktorá nie je pôvodne zamýšľaná ako konečný užívateľ a bude za danú službu na rozdiel od konečného užívateľa platiť oddelene, napríklad za služby, stravovanie, parkovanie, kopírovanie, ubytovanie a pod.).

Všeobecne možno zhrnúť príjmy projektu do skupiny príjmov, ktoré sú generované platbami od konečných užívateľov a skupín príjmov ktoré tvoria platby od tretích strán.

3.2.1 Platby od konečných užívateľov

Ak spracovateľ navrhne platobný mechanizmus založený na úplnom alebo čiastočnom spoplatnení projektu pre konečných užívateľov, do modelu PSC musia byť zahrnuté tieto platby ako súčasť príjmov projektu.

Spracovateľ stanoví výšku platieb od konečných užívateľov na základe predpokladaného dopytu po poskytovanej službe a sumy poplatku za jednotku služby, ktoré stanoví v súlade s požiadavkami kapitoly „2.4 – Prevádzkové predpoklady“. Príjmy projektu vychádzajúce z platieb od konečných užívateľov musia realisticky zohľadňovať dopyt po službe pri úrovni poplatkov, ktoré stanoví spracovateľ.

3.2.2 Platby od tretích strán

Za predpokladu, že projekt umožňuje generovať príjmy aj od iných subjektov ako sú koneční užívatelia, resp. platieb od tretích strán, spracovateľ identifikuje tieto príjmy a zahrnie ich do modelu PSC. Príkladom platieb od tretích strán je prenájom reklamných plôch, ktoré sú súčasťou vybudovanej infraštruktúry, alebo prenájom nevyužitých priestorov (takých, ktoré neslúžia pre poskytovanie verejnej služby v rámci projektu) na komerčné účely.

Odhadovanie potenciálnych príjmov môže byť ťažké, a to zvlášť v prípadoch, keď existuje len veľmi málo historických informácií z lokality umiestnenia projektu, resp. z podobných projektov.

Spracovateľovi sa pri odhadovaní tejto skupiny príjmov odporúča využiť techniky testovania trhu (vrátane analýz celkového rozvoja územia v okolí projektu).

3.3 Zohľadnenie cenovej indexácie

Predikcia výdavkov a príjmov, ktoré boli identifikované v predchádzajúcich krokoch je vyjadrená v reálnych hodnotách, preto musia byť upravené o hodnotu príslušných cenových indexov. Spracovateľ pre každý rok modelovania vypočíta faktor zohľadnenia príslušného cenového indexu (ďalej len „faktor zohľadnenia indexu“). Následne spracovateľ vynásobí jednotlivé výdavkové a príjmové kategórie príslušným faktorom zohľadnenia indexu. Týmto postupom spracovateľ získa nominálne hodnoty všetkých príjmov a výdavkov vstupujúcich do modelu PSC.

Dôležitá poznámka:

Každá kategória príjmov a výdavkov môže byť upravená resp. vynásobená vždy len jedným faktorom zohľadnenia indexu (napr. ak pri modelovaní cien elektrickej energie spracovateľ zohľadňuje rast cenovej hladiny prostredníctvom indexu rastu cien elektrickej energie, nesmie použiť pre úpravu tejto výdavkovej kategórie súčasne rastu spotrebiteľských cien).

3.4 Zostavenie výkazu cash flow

Výkaz cash flow predstavuje súhrnnú tabuľku, ktorá obsahuje súčasnú (t. j. diskontovanú) hodnotu hotovostných tokov počas jednotlivých rokov životnosti projektu v rámci základných výdavkových a príjmových kategórií (napr. CAPEX, OPEX, platba od konečných užívateľov). Výkaz cash flow slúži pre zobrazenie, ako jednotlivé výdavkové a príjmové kategórie prispievajú počas životnosti projektu k hodnote NPV hrubého PSC.

Výkaz cash flow je znázornený v praktickom príklade v časti B – Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kapitola „5.2 – Výstupy finančných modelov“.

3.5 Výpočet NPV hrubého PSC

V každom roku životnosti projektu spracovateľ vyčíslí čistý peňažný tok, ktorý je daný rozdielom všetkých príjmov a výdavkov projektu v konkrétnom roku.

Pre každý rok modelovania projektu vypočíta spracovateľ diskontný faktor podľa nasledujúceho vzorca:

$$DF_n = \frac{1}{(1+r)^n}$$

kde platí:

DF_n - diskontný faktor pre príslušný rok,

r - diskontná sadzba,

n - príslušný rok.

Spracovateľ následne vynásobí čisté peňažné toky za jednotlivé roky príslušným diskontným faktorom. Tým upraví nominálne hodnoty všetkých peňažných tokov v jednotlivých rokoch o diskontný faktor a vyčíslí ich čistú súčasnú hodnotu. Spracovateľ spočíta všetky diskontované čisté peňažné toky a vyjadrí tak čistú súčasnú hodnotu modelu hrubého PSC. Čistú súčasnú hodnotu modelu PSC je možné vyjadriť nasledujúcim vzorcom:

$$NPV = \frac{CF_1}{(1+r)^1} + \frac{CF_2}{(1+r)^2} + \dots + \frac{CF_n}{(1+r)^n} \text{ alebo } \sum_{i=1}^n \frac{CF_i}{(1+r)^i}$$

kde platí:

CF - ročný cash flow – peňažné toky v jednotlivých rokoch projektu,

r - nominálna diskontná sadzba – diskontná sadzba zohľadňujúca infláciu,

n - obdobie trvania projektu v rokoch – počet rokov, počas ktorých je projekt realizovaný.

Do výpočtu hrubého PSC v žiadnom prípade nevstupujú riziká. Jeho základným výstupom je výsledná čistá súčasná hodnota ceny realizácie projektu tradičným spôsobom v súlade so špecifikáciou výstupu.

4 Model PSC upravený o riziká

Cieľom tejto kapitoly je vysvetliť spracovateľovi postup úpravy modelu hrubého PSC o riziká.

Hlavným výstupom spracovaným na základe **tejto kapitoly** je model PSC upravený o riziká.

Jedným z hlavných dôvodov realizácie projektu formou PPP je, že umožňuje prenos rizík projektu na súkromného partnera. Realizácia projektu formou PPP má však zmysel len vtedy, ak súkromný partner dokáže riadiť efektívnejšie prenesené riziká projektu ako verejný partner.

Riziká projektu realizovaného tradičným spôsobom, ktoré nesie zadávateľ, majú reálny vplyv na jeho výdavky.

Pri tradičnom spôsobe realizácie projektu zadávateľ pri stanovení predpokladaných výdavkov realizácie projektu nepočíta s vplyvmi rizík na projekt.

Pokiaľ chce zadávateľ získať objektívny obraz o finančných tokoch projektu, musí do finančného modelu PSC zahrnúť riziká.

Spracovateľ pri úprave hrubého modelu PSC o riziká postupuje podľa nasledujúcich krokov:

- Krok 1:** identifikuje riziká projektu,
- Krok 2:** ohodnotí riziká projektu,
- Krok 3:** alokuje riziká projektu,
- Krok 4:** zostaví maticu rizík projektu,
- Krok 5:** upraví riziká projektu o infláciu a relevantné indexy,
- Krok 6:** zostaví NPV PSC projektu.

Popis jednotlivých krokov pri úprave modelu PSC o riziká je uvedený v nasledovných kapitolách.

4.1 Identifikácia rizík

Prvým krokom je identifikácia všetkých relevantných rizík, ktoré sa k projektu vzťahujú. Riziká sa delia do jednotlivých kategórií, ktoré sú popísané v metodickom dokumente MF SR "[Prístup k riadeniu rizík v PPP projektoch](http://www.finance.gov.sk)" - www.finance.gov.sk).

Pre kvalitne spracovanú štúdiu uskutočniteľnosti však nie je podstatné, akú kategorizáciu rizík spracovateľ zvolí a akým spôsobom si riziká pomenuje. Podstatné je na žiadne riziká nezabudnúť a vyhodnotiť všetky riziká, ktoré s projektom súvisia.

Hlavnými dôvodmi pre popis a identifikáciu rizík projektu sú:

1. Potreba spracovateľa poznať všetky riziká projektu (bez ohľadu na to, či sa dá alebo nedá kvantifikovať ich dopad), aby zadávateľ mohol navrhnúť ich alokáciu a následne ich upraviť v **PPP zmluve**.
2. Potreba spracovateľa zistiť hodnotu kvantifikovateľných rizík projektu tak, aby ich mohol zakalkulovať do **finančného modelu**.

Pre identifikáciu rizík sa odporúča spracovateľovi pripraviť tzv. risk workshop, ktorým sa rozumie druh sústreďenia zameraný na riešenie konkrétneho problému, pri ktorom sa očakáva aktívne zapojenie všetkých zúčastnených členov. Na risk workshope by sa mali zúčastniť tímy technických, právnych a finančných expertov spolu so zadávateľom.

Výstupom identifikácie rizík musí byť zoznam všetkých rizík, ktoré s projektom súvisia.

4.2 Ohodnotenie rizík

Ďalším krokom, ktorý musí spracovateľ vykonať po identifikácii všetkých rizík projektu, je ich ohodnotenie. Riziká projektov možno ohodnotiť dvomi základnými spôsobmi. Pokiaľ metóda „**Optimism bias**“ zohľadňuje celkovú sumu rizík, ktorým je projekt vystavený, metóda „**Risk by Risk**“ kalkuluje hodnotu rizík projektu samostatne za každé riziko. Spracovateľ ma zároveň možnosť tieto metódy vzájomne kombinovať. Kombinácia metód sa odporúča v prípade, že ani jedna z metód neposkytuje želanú spoľahlivosť alebo požadovanú istotu stanovených hodnôt rizík.

DÔLEŽITÁ POZNÁMKA:

Pre ocenenie rizík musí spracovateľ primárne použiť metódu Risk by Risk. Pokiaľ nie je spracovateľ schopný oceniť všetky jednotlivé riziká projektu použitím metódy Risk by Risk, zvolí pre ohodnotenie metódu Optimism Bias. Ak spracovateľ využije pre ohodnotenie metódu Risk by Risk, odporúča sa mu overiť jej výsledky metódou Optimism Bias, pretože jej použitie je relatívne jednoduché. Jej použitie pre overenie však nie je povinné.

4.2.1 Nadmerný sklon k optimizmu - Optimism Bias

Metóda Optimism Bias je založená na predpoklade, že mnohé investičné projekty realizované verejným sektorom a ich následné prevádzkovanie sú vďaka tendenciám verejného sektora k optimistickému plánovaniu podhodnotené, a to najmä v troch rovinách:

- **rozpočtovaných investičných výdavkov,**
- **plánovanej dobe výstavby,**
- **výdavkov na prevádzku a údržbu.**

Dôvodom pre rozdiel medzi predpokladmi a reálnou skutočnosťou je pomerne ťažké predvídanie všetkých rizík, ktoré s výstavbou a následnou prevádzkou súvisia, respektíve nižšia schopnosť subjektu verejnej správy tieto riziká zohľadniť v budúcom pláne.

Skutočný finančný rozdiel medzi predpokladmi a realitou vyjadruje celkovú hodnotu rizík projektu. Vzhľadom na to, že realizácia každého projektu sa člení na dve kľúčové fázy – investičnú a prevádzkovú, aj metóda Optimism Bias rozdeľuje riziká na dve základné kategórie, ktoré zodpovedajú týmto fázam. Nevyhnutným predpokladom spoľahlivosti metódy Optimism Bias je schopnosť spracovateľa správne zaradiť typ posudzovaného projektu ako aj určiť úvodné hodnoty nadmerného sklonu k optimizmu a navrhnúť ich následné zníženie.

Výhodou metódy Optimism Bias je, že pre spoľahlivé ohodnotenie rizík nie je potrebná detailná databáza rizík vyskytujúcich sa v porovnateľných projektoch (tieto databázy nie sú v podmienkach SR dostupné). K stanoveniu hodnoty rizík postačujú údaje o predpokladaných a skutočných výdavkoch a dobe výstavby projektu.

Metóda nadmerného sklonu k optimizmu (z anglického termínu „**Optimism Bias**“) je založená na dlhodobom sledovaní PPP projektov a ich praktických výsledkov. Využíva znalosti štatisticky určených priemerných prekročení nákladov v nedávno realizovaných projektoch obdobného

charakteru oproti pôvodne projektovaným hodnotám. Metóda Optimism Bias je založená na pozorovanej tendencii zadávateľa podhodnocovať projektové výdavky a nadhodnocovať projektové príjmy (t. j. byť príliš optimistický).

Pri zostavovaní rozpočtu projektu má zadávateľ tendenciu ohodnocovať základné projektové parametre na základe predpokladov najoptimistickejšieho variantu, ktorý ale nie je najpravdepodobnejší. Vzhľadom na to, že u väčšiny projektov nie je zadávateľ schopný dodržať predpoklady svojho najoptimistickejšieho variantu, dôjde zvyčajne k prekročeniu plánovaných výdavkov.

Metóda Optimism Bias je podrobne metodicky rozpracovaná v dokumente The Supplementary Green Book - Guidance on Optimism Bias, používanom vo Veľkej Británii a je ju možné použiť aj v podmienkach trhového prostredia v Slovenskej republike. Pri tých projektoch, pri ktorých neexistujú na Slovensku dostatočne rozsiahle empirické dáta z realizovaných projektov, je možné za určitých predpokladov (s nevyhnutnou obozretnosťou) využiť bohaté skúsenosti niektorých iných krajín (napr. Veľkej Británie). Východiskové hodnoty vychádzajúce zo skúsenosti iných krajín je nutné konzultovať a korigovať s expertmi na jednotlivé oblasti rizík.

Pre samotnú kalkuláciu hodnôt Optimism bias sa spracovateľovi odporúča využiť nasledujúce zdroje:

- Údaje z podobných realizovaných projektov na Slovensku, pri ktorých musí spracovateľ zistiť rozdiel medzi predpokladanou cenou a skutočnou cenou realizácie projektu (vrátane dodatočných prác), a rozdiel medzi plánovaným a skutočným obdobím realizácie projektu.
- Údaje zo zahraničia⁶ – v prípade, že nie sú dostupné údaje z podobných projektov realizovaných na Slovensku, môže spracovateľ využiť údaje zo zahraničia. zdrojov.

V nasledujúcej časti textu sú ako zdroje použité najmä The Supplementary Green Book Guidance on Optimism Bias a Review of Large Public Procurement in the UK.

Pri ohodnotení rizík metódou Optimism Bias spracovateľ postupuje v nasledujúcich krokoch:

Krok 1: Špecifikácia typu projektu

Krok 2: Stanovenie úvodných parametrov nadmerného sklonu k optimizmu

Krok 3: Zváženie možnosti zníženia faktora nadmerného sklonu k optimizmu

Krok 4: Stanovenie konečnej hodnoty dopadu rizík

⁶ Ako vhodné zdroje je možné použiť napríklad:

- The Supplementary Green Book Guidance on Optimism Bias – vydalo Ministerstvo financií Veľkej Británie, 2003
- Adjusting for Optimism Bias in Regeneration Projects and Programmes: A Guidance Note – vydalo združenie Communities and Local Government 2007
- Review of Large Public Procurement in the UK – Spracovala spoločnosť Mott MacDonald 2002 pre Ministerstvo dopravy Veľkej Británie
- Procedures for dealing with Optimism Bias in Transport Planning - vydalo Ministerstvo dopravy Veľkej Británie
- Calculating the Adjustment for Optimism Bias (Build Schemes) – vydalo Ministerstvo zdravotníctva Veľkej Británie

Krok 1: Špecifikácia typu projektu.

Miera optimizmu verejného sektora pri príprave projektu, ako aj úroveň rizík, sa líši v závislosti od typu projektu. Preto musí spracovateľ zaradiť projekt do jednej z nasledujúcich typových kategórií:

- **Štandardné stavebné projekty**, ktorými sa rozumejú projekty stavieb, ktoré nevyžadujú špeciálne projektové podklady, t. j. väčšina projektov výstavby ubytovacích kapacít (napr. kancelárske budovy a budovy úradov, obytné budovy sociálnej infraštruktúry a pod.)
- **Neštandardné stavebné projekty**, ktorými sa rozumejú projekty stavieb, ktoré vyžadujú špeciálne projektové predpoklady vzhľadom na priestorové obmedzenia, ťažký terén, a pod., a ďalej inovatívne riešené projekty alebo projekty s neobvyklou špecifikáciou (špecializované nemocničné zariadenia, moderné väznice, unikátne budovy či projekty prestavieb)
- **Štandardné stavebno-inžinierske projekty**, ktorými sa rozumejú projekty stavieb, ktoré nevyžadujú špeciálne projektové predpoklady, avšak zahŕňajú konštrukciu špecifických zariadení (napr. stavby ciest, projekty sieťových služieb – kanalizácia, telekomunikácie, komunálne projekty, atď.).
- **Neštandardné stavebno-inžinierske projekty**, ktorými sa rozumejú projekty stavieb, ktoré vyžadujú špeciálne projektové predpoklady (priestorové obmedzenie, neobvyklé zameranie projektu a pod.) a zároveň zahŕňajú i konštrukciu špecifických zariadení. Príkladom môžu byť inovatívne infraštruktúrne projekty využívajúce nové technológie napr. pri stavbe mostov alebo tunelov.).
- **Inžinierske projekty**, ktorými sa rozumejú projekty obsahujúce vývoj softvéru, informačných systémov a iné vývojové projekty.
- **Outsourcing**⁷, projekty s cieľom externe zabezpečiť prevádzku objektov, tzv. tvrdé a mäkké facility management služby (FM služby).

Rozlíšenie štandardného / neštandardného typu projektu

Pri rozhodnutí o zaradení projektu do kategórie štandardného alebo neštandardného typu projektu bude spracovateľ projekt klasifikovať ako neštandardný, najmä ak bude vykazovať nasledujúce znaky:

- projekt je inovatívny,
- projekt sa vyznačuje unikátnymi či inak neobvyklými rysmi,
- výstavba zahŕňa vysokú dávku komplexnosti a/alebo zložitosti

Krok 2: Stanovenie úvodnej hodnoty nadmerného sklonu k optimizmu

Sklony k optimizmu sa líšia v závislosti od typu popísaných projektov. Spracovateľ určí úvodnú hodnotu nadmerného sklonu k optimizmu na základe hornej a dolnej hranice sklonu k optimizmu. Nasledujúca tabuľka zobrazuje odporúčanie percentuálneho vyjadrenia hornej a dolnej hodnoty úprav obdobia výstavby a investičných výdavkov v závislosti od typu projektu. V prípade outsourcingu sú v

⁷ Pri Outsourcingu ide o čisté prevádzkové projekty, bez investičných výdavkov. Vzhľadom na charakter outsourcingovaných služieb nebol outsourcing nikdy podrobený skúmaniu vo vzťahu k obdobiu výstavby a vzhľadom na nedostatok historických dát je ťažké popísať sklony k optimizmu v rovnakej miere detailu ako pri investícii.

tabuľke uvedené iba prevádzkové výdavky. Ako hodnoty pre sklony k optimizmu v prevádzkovej fáze projektu preto spracovateľ použije hodnoty outsourcingových typov projektov.

Typ projektu	Doba výstavby		Investičné výdavky	
	Horná hranica	Dolná hranica	Horná hranica	Dolná hranica
Štandardný stavebný	4	1	24	2
Neštandardný stavebný	39	2	51	4
Štandardný stavebno-inžiniersky	20	1	44	3
Neštandardný stavebno-inžiniersky	25	3	66	6
Inžiniersky	54	10	200	10
Outsourcing	-	-	41	0

Zdroj: *Supplementary Green Book Guidance for Optimism Bias*, ktorý súhrnne spracováva výsledky štúdie *Review of Large Public Procurement in the UK* vydané *HM Treasury* vo Veľkej Británii.

Poznámka: N/A – informácie nie sú dostupné.

Horná hranica nadmerného sklonu k optimizmu je daná historickým priemerom hodnôt zistených pri projektoch vo fáze spracovania štúdie uskutočniteľnosti pri tradičnom spôsobe realizácie projektov vo Veľkej Británii. Vyššie hodnoty úpravy z dôvodu nadmerného sklonu k optimizmu sa teda vyskytujú častejšie v úvodných fázach procesu prípravy projektu.

Dolná hranica popisuje úroveň Optimism Bias, k hodnote ktorej smerujú projekty s efektívnym riadením rizík vo fáze finalizácie verejného obstarávania a podpisu PPP zmluvy pri tradičnom spôsobe realizácie projektov vo Veľkej Británii. V ideálnom prípade bude už v tejto fáze rozsah projektu jasne definovaný, výdavky spoľahlivo stanovené, riziká identifikované a ocenené a stratégia efektívneho projektového riadenia a stratégia riadenia rizík vypracovaná. Dolná hranica je vždy minimálne rovná výdavkom na úplné riadenie rizika a je teda nimi zdola obmedzená.

Ako úvodnú hodnotu percentuálneho vyjadrenia nadmerného sklonu k optimizmu – t. j. faktora nadmerného sklonu k optimizmu použije spracovateľ hornú hranicu pre príslušný typ projektu podľa vyššie uvedenej tabuľky. Hornú hranicu spracovateľ ďalej zníži a to metódou popísanou v nasledovnom kroku 3.

Pokiaľ spracovateľ nemôže z akéhokoľvek dôvodu znižovať hornú hranicu sklonu k optimizmu podľa kroku 3 (nemá dostatočné informácie pre identifikáciu a efektívne riadenie kritických oblastí projektu), použije spracovateľ priemernú hodnotu odvodenú od dolnej a hornej hranice sklonu k optimizmu.

Krok 3: Zváženie možnosti zníženia faktora nadmerného sklonu k optimizmu

Spracovateľ identifikuje tie kritické oblasti, ktoré sú citlivé na nadmerný sklon k optimizmu a ktoré je schopný efektívne riadiť.

Efektívne riadenie týchto oblastí znižuje celkovú výšku faktora nadmerného sklonu k optimizmu určitým podielom v závislosti na tom, o akú oblasť a o aký typ projektu ide.

Pri znižovaní faktora nadmerného sklonu k optimizmu bude spracovateľ vychádzať z nasledujúcej tabuľky, ktorá zachytáva jednotlivé kritické oblasti⁸ vrátane ich kategorizácie a príslušného príspevku k celkovému faktoru nadmerného sklonu k optimizmu. Táto tabuľka slúži pre konštrukciu faktora nadmerného sklonu k optimizmu týkajúceho sa nielen výšky investičných výdavkov a obdobia trvania výstavby, ale aj prevádzkových výdavkov . Pre kalkuláciu faktora nadmerného sklonu k optimizmu v prevádzkovej fáze projektu použije spracovateľ informácie o outsourcingových projektoch. Príklad, ako má spracovateľ postupovať pri znižovaní nadmerného sklonu k optimizmu, je uvedený nižšie.

Táto tabuľka vychádza z metodiky The Supplementary Green Book - Guidance on Optimism Bias.

⁸ Kritické oblasti projektu vzťahujúce sa k hornej hranici nadmerného sklonu k optimizmu sú jednotlivé faktory, ktoré prispievajú k tvorbe tejto hornej hranice. Tabuľka vyjadruje percentuálny podiel jednotlivých faktorov na 100% hornej hranice nadmerného sklonu k optimizmu. Vzhľadom na zaokrúhľovanie nemusí byť súčet vždy presne 100%.

Príspevky kritických oblastí k hornej hranici nadmerného sklonu k optimizmu pre jednotlivé typy projektov

Horná hranica nadmerného sklonu k optimizmu		Neštandardné stavebné projekty		Štandardné stavebné projekty		Neštandardné stavebno - inžinierske projekty		Štandardné stavebno - inžinierske projekty		Inžinierske projekty		Outsourcing		
		39	51	4	24	25	66	20	44	54	200	-	-	41
		Obdobie výstavby	Investičné výdavky	Doba výstavby	Investičné výdavky	Obdobie výstavby	Investičné výdavky	Obdobie výstavby	Investičné výdavky	Obdobie výstavby	Investičné výdavky	Obdobie výstavby	Investičné výdavky	Prevádzkové výdavky
Kritické oblasti projektu k hornej hranici nadmerného sklonu k optimizmu [%]		Neštandardné stavebné projekty		Štandardné stavebné projekty		Neštandardné stavebno - inžinierske projekty		Štandardné stavebno - inžinierske projekty		Inžinierske projekty		Outsourcing		
Sprostredkovanie	Komplexnosť zmluvnej štruktúry	3	1	1		4				13	7	-	-	
	Neskoré zahrnutie dodávateľa designu	6	2	0	2	<1			3	7	-	-		
	Zlé schopnosti dodávateľa	5	5	4	9	2		16		11	4	-	-	
	Vládne mtodíky											-	-	
	Vzniknuté spory a škody	5	11	4	29	16			21			-	-	
	Informačná správa										5	-	-	
Špecifické pre projekt	Iné					1	2					-	-	
	Komplexnosť designu	2	3	3	1	5	8				10	-	-	
	Stupeň inovácie	8	9	1	4	13	9			20	17	-	-	
	Dopad na prostredie						5	46	22	9		-	-	
Špecifické pre klienta	Iné	5	5			3			18			-	-	3
	Neprimeranosť koncesného projektu	22	23	31	34	3	35	8	10	20	18	-	-	52
	Veľký počet akcionárov			6								-	-	
	Dostupnosť financovania	3		8			5	6				-	-	
	Tím projektového manažmentu	5	2		1		2				5	-	-	
	Zlý projektový prieskum	5	6	6	2	3	9	14	7	4	4	-	-	52
Prostredie	Iné	1	2		<1							-	-	
	Styk s verejnosťou			8	2				9			-	-	
	Charakteristika umiestnenia projektu	3	1	5	2		5	10	3			-	-	
	Povolenie / súhlas / schválenie	3	<1	9								-	-	
Vonkajšie vplyvy	Iné	1	3									-	-	
	Politické	13				19						-	-	
	Ekonomické		13		11	24	3		7			-	-	
	Legislatíva / regulácia	6	7	9	3		8			4	5	-	-	
	Technológia	4	5			6	8			19	18	-	-	9

Zdroj: *Supplementary Green Book Guidance* pre Optimism Bias, ktorý súhrnne spracováva výsledky štúdie *Review of Large Public Procurement in the UK* vydané HM Treasury vo Veľkej Británii.

Rozsah a efektívnosť riadenia kritických oblastí sú vyjadrené tzv. faktorom riaditeľnosti. Faktor riaditeľnosti je pomerový ukazovateľ, ktorý vyjadruje, na akú úroveň je možné znížiť vplyv konkrétnej kritickej oblasti na celkovú hodnotu rizika (pri ohodnotení metódou Nadmerný sklon k optimizmu), pokiaľ by bola použitá vhodná stratégia riadenia tohto rizika. Nadobúda hodnotu v intervale 0 až 1. Tento faktor stanoví spracovateľ v spolupráci s projektovým tímom v súlade s ďalej uvádzanými zásadami. Faktor riaditeľnosti nadobúda hodnotu od 0.0 do 1.0. Hodnota 0.0 znamená, že danú kritickú oblasť nemožno ani v najmenšej miere riadiť. Hodnota 1.0 reprezentuje úplnú riaditeľnosť danej kritickej oblasti projektu. Hodnoty medzi 0.0 a 1.0 znamenajú čiastočnú riaditeľnosť kritickej oblasti. Spracovateľ následne stanoví výdavky na riadenie kritických oblastí. Pri stanovení faktora riaditeľnosti spracovateľ zohľadní skutočnosť, že výdavky na riadenie vybranej kritickej oblasti budú menšie, než hodnota rizika, ktorá je týmto riadením eliminovaná.

Po stanovení faktorov riaditeľnosti a ich výdavkov na riadenie pre každú kritickú oblasť spracovateľ v závislosti na type projektu stanoví príslušné príspevky k hornej hranici nadmerného sklonu k optimizmu (príspevky k nadmernému sklonu k optimizmu sú vyjadrené ako percento, pričom ich súčet za všetky kritické oblasti je 100 %). Na základe hodnôt faktorov riaditeľnosti a príspevkov k nadmernému sklonu k optimizmu spracovateľ určí celkové percentuálne zníženie hornej hranice nadmerného sklonu k optimizmu. Túto hodnotu spracovateľ odpočíta od hornej hranice faktora nadmerného sklonu k optimizmu z kroku 2. Následne spracovateľ spočíta celkové výdavky súvisiace s riadením týchto oblastí.

Nadmerný sklon k optimizmu by mal byť proporcionálne znižovaný v závislosti na rozsahu riaditeľnosti jednotlivých kritických oblastí projektu. V ideálnom prípade bude nadmerný sklon k optimizmu znížený až na hodnotu svojej dolnej hranice.

▪ Komplexný príklad na určenie nadmerného sklonu k optimizmu neštandardného stavebného projektu

Pre účely tohto príkladu boli stanovené:

- Relevantné kritické oblasti
- Príslušné príspevky k nadmernému sklonu k optimizmu
- Faktory riaditeľnosti
- Súvisiace výdavky

Kritická oblasť	Príspevok k nadmernému sklonu k optimizmu [%]	Faktor riaditeľnosti [-]	Výdavky na riadenie rizík
Zlé schopnosti dodávateľa	5	1.0	0
Komplexnosť designu	3	1.0	5.6
Nevhodnosť PPP projektu	23	0.4	28
Zlý projektový prieskum	6	1.0	0.4
Charakteristika umiestnenia projektu	1	1.0	1.6

Horná hranica nadmerného sklonu k optimizmu u investičných výdavkov neštandardného stavebného projektu je 51 %. Spracovateľ na základe hodnôt uvedených v tabuľke zníži túto hranicu nasledujúcim spôsobom:

▪ **Príklad: Zníženie hornej hranice nadmerného sklonu k optimizmu**

1. Príspevok každej kritickej oblasti k nadmernému sklonu k optimizmu vynásobí spracovateľ faktorom jeho riaditeľnosti a spočíta všetky tieto súčiny

$$(5 \times 1,0) + (3 \times 1,0) + (23 \times 0,4) + (6 \times 1,0) + (1 \times 1,0) = 24,2 \%$$

2. Spracovateľ spočíta redukovaný faktor sklonu k optimizmu tak, že od 100 % nadmerného sklonu k optimizmu odpočíta výsledok z bodu 1.

$$100 \% - 24,2 \% = 75,8 \%$$

3. Spracovateľ vypočíta výsledný faktor nadmerného sklonu k optimizmu ako súčin hornej hranice nadmerného sklonu k optimizmu a redukovaného faktora sklonu k optimizmu

$$51 \times 76 \% = 38,65 \%$$

Krok 4: Stanovenie konečnej hodnoty dopadu rizík

Stanovenie konečnej hodnoty rizík predstavuje modelovanie výskytu identifikovaných rizík počas obdobia životnosti projektu, resp. načasovanie konečnej hodnoty ich dopadu v jednotlivých rokoch modelovania.

V nasledujúcom príklade je uvedená tabuľka, ktorá zachytáva výsledné hodnoty rizík vyjadrené ako percentá z investičných výdavkov v jednotlivých rokoch realizácie projektu metódou Optimism Bias. Uvedené hodnoty vychádzajú z príkladu kalkulácie výsledného faktora nadmerného sklonu k optimizmu vypočítaného v Kroku 3.

▪ **Príklad: Stanovenie konečnej hodnoty dopadu rizík prekročenia investičných výdavkov**

Pri zachytení hodnoty rizík vo finančnom modeli postupuje spracovateľ v nasledovných krokoch:

- Spracovateľ identifikoval metódou Optimism Bias celkovú hodnotu prekročenia investičných výdavkov vo výške 38,65 % investície pričom rozvrhne ich načasovanie do jednotlivých rokov výstavby projektu.
- Hodnotu dopadu rizík ako percenta z investičných výdavkov spracovateľ v stanovenom pomere zachytí vo finančnom modeli

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	...
Výsledný faktor nadmerného sklonu k optimizmu	0 %	38,65 %	38,65 %	38,65 %	38,65 %	0 %	...
Investičné výdavky	0	34 110 000	67 755 000	33 135 000	15 000 000	0	...
Riziko prekročenia investičných výdavkov	0	13 183 515	26 187 308	12 806 677	5 797 500	0	...

4.2.2 Risk by risk

Metóda Risk by Risk ohodnocuje jednotlivé riziká samostatne alebo v tzv. podskupinách. Z hľadiska ohodnotenia rizík sú rozhodujúce nasledujúce dva faktory:

- **hodnota potenciálneho dopadu** (straty), ktorý môže z dôvodu daného rizika vzniknúť,
- **pravdepodobnosť**, že riziko nastane (dôjde k strate).

Na základe zistenia pravdepodobnosti vzniku a hodnoty (veľkosti) vplyvu rizika potom možno stanoviť jeho závažnosť. Nevýhodou tejto metódy je, že ani hodnotu potenciálneho rizika, ani pravdepodobnosť, že riziko nastane, nie je možné presne zmerať a na ich určenie sa často musia využiť subjektívne alebo kvalifikované odhady.

Dôležité je však dodať, že metódu Risk by Risk je vhodné použiť v prípade, ak má spracovateľ k dispozícii presné informácie o jednotlivých rizikách.

Metóde Risk by risk predchádza identifikácia jednotlivých rizík, pre ktoré spracovateľ určí niekoľko možných scenárov. Týmto scenárom spracovateľ priradí pravdepodobnosti, s akými tieto scenáre nastanú a kvantifikuje ich finančný dopad na projekt (buď absolútnou hodnotou, alebo percentom z príslušnej hodnoty konkrétnych príjmov alebo výdavkov projektu, ku ktorým sa riziko vzťahuje). Po tomto ocenení scenárov spracovateľ určí celkovú pravdepodobnú hodnotu rizika (ako priemer pravdepodobných dopadov jednotlivých scenárov vážených pravdepodobnosťami ich výskytu), čím získa celkové ohodnotenie daného rizika.

Vyčíslenie dopadov a pravdepodobností podobne ako pri metóde Optimism Bias vychádza zo skúseností z podobných projektov, ale na rozdiel od tejto metódy nevychádza len z realizovaných projektov, ale aj z výsledkov organizovaných štruktúrovaných workshopov, na ktorých pozvaní experti a konzultanti analyzujú projekt a odhadujú pravdepodobnosti výskytu a hodnoty dopadu jednotlivých rizík.

Spracovateľ pri použití metódy Risk by Risk postupuje v nasledujúcich krokoch:

Krok 1: Stanoví časovanie a finančné dopady rizík

Krok 2: Odhadne pravdepodobnosti výskytu rizika

Krok 3: Ocení jednotlivé riziká

Krok 1: Stanovenie časovania a finančných dopadov rizík

Spracovateľ v prvom kroku určí predpokladaný moment výskytu rizík a ich finančný dopad na projekt. Pri stanovení dopadov spracovateľ vezme do úvahy:

- efekt rizika – akým spôsobom riziko ovplyvní projekt, pokiaľ nastane (nedostupnosť objektu, omeškanie dokončenia výstavby, zvýšenie výdavkov),
- časovanie rizika – v ktorých rokoch projektu hrozí výskyt daného rizika,

Pre stanovenie finančného dopadu použije spracovateľ jeden z nasledovných spôsobov:

- Spracovateľ priamo stanoví hodnotu dopadu na základe efektu rizika („Finančný dopad bude 5 mil. EUR“).

- Spracovateľ určí dopad relatívne v pomere ku konkrétnej hodnote príjmov alebo výdavkov projektu, s ktorou riziko logicky súvisí („Finančný dopad rizika navýšenia stavebných výdavkov bude 80 % celkovej výšky stavebných výdavkov“).

Výhodou stanovenia finančného dopadu relatívne v pomere ku konkrétnej hodnote príjmov alebo výdavkov projektu je, že pokiaľ dôjde ku zmene parametrov projektu (príjmov alebo výdavkov), je jednoduchšie prepočítať znovu hodnoty rizík. Vzhľadom na to, že každý typ rizikovej udalosti môže mať rôzny finančný dopad na projekt, je nevyhnutné aby spracovateľ stanovil všetky scenáre dopadu konkrétneho rizika, ktoré predstavujú rôzne úrovne finančného dopadu jednotlivých rizík na projekt.

Spracovateľovi sa odporúča, aby stanovil aspoň štyri základné scenáre dopadu rizika na projekt, pričom pre každý scenár stanoví úroveň jeho finančného dopadu. Úroveň finančného dopadu stanoví spracovateľ ako strednú hodnotu intervalu daného scenára.

▪ **Príklad: Stanovenia scenárov a ich finančných dopadov priamym stanovením hodnôt**

Pre riziko boli identifikované štyri scenáre a ich finančné dopady na projekt:

1. k riziku nedôjde – 0 mil. EUR,
2. mierny dopad na projekt - 25 mil. EUR (z rozsahu 0-50 mil. EUR),
3. stredný dopad na projekt - 85 mil. EUR (z rozsahu 50-120 mil. EUR),
4. Vysoký dopad na projekt - 210 mil. EUR (z rozsahu 120-300 mil. EUR).

Pozn.: Dopady boli v tomto prípade pre jednoduchosť stanovené ako aritmetické priemery intervalov.

Spracovateľ v spolupráci s projektovým tímom zároveň určí predpokladaný časový okamih dopadu jednotlivých rizík na finančné toky projektu.

Krok 2: Odhad pravdepodobnosti prejavu rizika

V ďalšom kroku stanoví spracovateľ pravdepodobnosti výskytu jednotlivých rizík. Odhad pravdepodobnosti nie je založený na exaktnosti a preto je potrebné stanoviť určité predpoklady. Spracovateľ všetky tieto predpoklady zdôvodní a plne zdokumentuje tak, aby mal možnosť sa k nim kedykoľvek v priebehu verejného obstarávania vrátiť a prehodnotiť ich.

V tomto kroku spracovateľ priradí percentuálnu pravdepodobnosť výskytu rizík jednotlivým scenárom, stanoveným v kroku 1. Súčet pravdepodobností jednotlivých scenárov sa musí rovnať 100 %.

▪ **Príklad: Priradenie pravdepodobnosti výskytu jednotlivým scenárom dopadu rizík**

1. k riziku nedôjde – 60 %,
2. mierny dopad rizika – 20 %,
3. stredný dopad rizika – 15 %,
4. výrazný dopad rizika – 5 %.

Krok 3: Ocenenie rizík

Spracovateľ určí celkovú odhadovanú hodnotu rizika, ktorá predstavuje očakávané výdavky spojené s týmto rizikom. Pre každé riziko spracovateľ určí nasledujúcim spôsobom jeho hodnotu:

1. Finančný dopad rizika pre každý jednotlivý scenár spracovateľ vynásobí pravdepodobnosťou výskytu tohto scenára. Tento postup opakuje pre všetky scenáre daného rizika.
2. Spočíta súčiny za všetky scenáre, čím získa výsledné ocenenie daného rizika.
3. Spracovateľ opakuje tento postup pre všetky identifikované riziká projektu.

Týmto postupom spracovateľ získa ocenenie všetkých rizík projektu. Pokiaľ pri ocenení rizík spracovateľ identifikuje riziko, proti ktorému je pre zadávateľa výhodné sa poistiť, spracovateľ ocení riziko sumou výdavkov na toto poistenie.

Výstupom tejto časti analýzy je ocenenie jednotlivých rizík, ktoré predstavuje očakávané navýšenie výdavkov vplyvom rizík.

Aby mohol spracovateľ definovať reálne výdavky a príjmy spojené s realizáciou a prevádzkou projektu, musí oceniť všetky identifikované riziká súvisiace s projektom a upraviť o ich hodnotu v jednotlivých rokoch modelovania predpokladané výdavky a príjmy projektu. Z hľadiska termínov časovania výskytu jednotlivých rizík súvisiacich s príjmovými a výdavkovými kategóriami modelu je vhodné, aby spracovateľ tieto riziká predikoval na rovnakej časovej báze ako príjmové a výdavkové kategórie, ku ktorým sa viažu (spravidla na ročnej báze, ale vo výnimočných prípadoch je možné predikovať hodnoty peňažných tokov/rizík na polročnej, štvrtročnej, resp. na inej báze)

4.3 Alokácia rizík

Po identifikácii a ocenení rizík musí spracovateľ v spolupráci s projektovým tímom individuálne riziká alokovať (resp. navrhnúť ich alokáciu) na súkromného partnera alebo zadávateľa.

Riziká môžu byť z hľadiska verejného sektora:

1. **zadržané** - plne alokované na zadávateľa / verejný sektor,
2. **prevedené** - plne alokované na súkromného partnera / súkromný sektor,
3. **zdieľané** - riziko je zdieľané zadávateľom / verejným sektorom i súkromným partnerom / súkromným sektorom.

Neexistuje štandardný, alebo obvyklý návod na alokáciu rizík. Finálna alokácia rizík je vždy výsledkom rokovaní súkromného partnera a zadávateľa v ďalších fázach prípravy a realizácie PPP projektu a úzko súvisí s povahou, stavom projektu a množstvom ďalších faktorov (viď tiež metodický dokument MF SR "Prístup k riadeniu rizík v PPP projektoch" - www.finance.gov.sk).

Spracovateľ prostredníctvom tímu expertov navrhne alokáciu rizík medzi súkromného partnera a zadávateľa podľa nasledujúcich zásad:

- **Identifikované riziko by mal znášať subjekt, ktorý ho je najlepšie schopný kontrolovať a riadiť.** Tento subjekt má lepšiu a lacnejšiu možnosť rozložiť riziko, minimalizovať ho, alebo sa proti nemu zabezpečiť.
- **Je potrebné zohľadniť schopnosti zúčastnených subjektov znášať dôsledky rizík,** ktoré boli na nich alokované.
- **Je vhodné prihliadnuť na skúsenosti z podobných projektov.** Ak v prípade realizácie podobných projektov prinášalo zadržanie rizika zadávateľom vyššiu hodnotu za peniaze, je vhodné dané riziko zadržať a nesnažiť sa ho alokovať na súkromného partnera.

Pokiaľ spracovateľ postupoval pri ohodnotení rizík metódou Optimism Bias, nie je schopný presne definovať hodnotu jednotlivých rizík a preto nedokáže presne stanoviť hodnotu prenesených, zadržaných a zdieľaných rizík. V takom prípade stanovuje spracovateľ hodnotu alokovaných rizík percentuálne na základe expertného odhadu (t. j. aké percento hodnoty rizík pripadá na riziká, ktoré sú zdieľané, zadržané, prenesené).

▪ **Príklad: Alokácia rizík prekročenia investičných výdavkov vo finančnom modeli**

Pri alokácii rizík postupuje spracovateľ v nasledovných krokoch:

- Spracovateľ identifikoval metódou Optimism Bias celkovú hodnotu prekročenia investičných výdavkov vo výške 38,65 % investície a rozvrhol ich načasovanie do jednotlivých rokov výstavby projektu.
- Spracovateľ spolu s projektovým tímom expertným odhadom stanovil alokáciu rizík medzi súkromného partnera a zadávateľa v pomere 75 % : 25 %.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	...
Riziko prekročenia investičných výdavkov - celkom	0	13 183 515	26 187 308	12 806 677	5 797 500	0	...
Riziko prekročenia investičných výdavkov – prevedené	0	9 887 636	19 640 481	9 605 008	4 348 125	0	...
Riziko prekročenia investičných výdavkov - zadržané	0	3 295 879	6 546 827	3 201 669	1 449 375	0	...

4.4 Zostavenie matice rizík

Po identifikácii, kvantifikácii a alokácii rizík pristúpi spracovateľ k ďalšiemu kroku, ktorým je vytvorenie matice rizík projektu, pomocou ktorej sú sumarizované všetky informácie o rizikách projektu do prehľadnej tabuľky, vid' nižšie uvedený príklad.

Podrobná matica rizík predstavuje základný nástroj pre proces prípravy a realizácie projektu formou PPP. Služi ako základný stavebný kameň pre spracovanie PPP zmluvy, rokovania so súkromným partnerom v rámci verejného obstarávania a následné rokovanie s financujúcimi inštitúciami.

Detailne sú tvorba a spracovanie matice rizík popísané v metodickom dokumente MF SR "Prístup k riadeniu rizík v PPP projektoch" - www.finance.gov.sk).

▪ **Príklad: Matica rizík**

Riziko	Popis vzniku rizika	Popis dôsledku rizika	Nakladanie s rizikom	Uprednostňovaná alokácia rizika		
				Verejný sektor	Zdieľané riziko	Súkromný sektor
Kategória rizík: Stavebno-technologické a projekčné riziká						
Skupina rizík: Riziká lokality						
<i>Ako riziko definovať?</i>	<i>Ako riziko vzniká?</i>	<i>Čo riziko spôsobí?</i>	<i>Ako je možné dopad rizika obmedziť?</i>	<i>Kto je za dopady vyplývajúce z rizika zodpovedný?</i>		
Kultúrne / Archeologické dedičstvo	Riziko vyplývajúce z možnosti poškodenia kultúrnych a historických pamiatok nachádzajúcich sa v lokalite a v jej bezprostrednom okolí	Oneskorenie alebo odloženie prác, predĺženie konania, finančná strata	Verejný sektor zabezpečí archeologický prieskum lokality, získa povolenie od pamiatkového ústavu	X		

4.5 Úprava hodnoty rizík o cenovú indexáciu

V tejto časti spracovateľ upraví vyčíslenú reálnu hodnotu dopadov jednotlivých rizík o uvažovanú mieru inflácie, prípadne o hodnotu ostatných relevantných cenových indexov. Pre potreby diskontovania extrapolovaných finančných tokov pri tvorbe modelu hrubého PSC spracovateľ použije vypočítaný faktor zohľadnenia inflácie, resp. iného relevantného indexu (ďalej len „faktor zohľadnenia indexu“), ktoré sú uvedené v kapitole „2.2 - Všeobecné predpoklady“. Reálne hodnoty rizík spracovateľ vydelí v každom roku rovnakým faktorom zohľadnenia indexu ako pri modeli hrubého PSC.

Všetky hodnoty rizík spracovateľ vynásobí v každom roku daným faktorom zohľadnenia indexu. Zohľadnením inflácie a ostatných indexov spracovateľ vypočíta nominálnu hodnotu všetkých extrapolovaných hodnôt rizík modelu PSC.

4.6 Zostavenie NPV PSC

V tejto fáze zostavovania modelu spracovateľ vypočíta čistú súčasnú hodnotu všetkých plánovaných hotovostných tokov projektu bez započítania rizík (NPV hrubého PSC vypočítaný v kapitole „3.5 - Výpočet NPV hrubého PSC“) a taktiež čistú súčasnú hodnotu prevádzaných rizík PSC Ukazovateľ NPV PSC spracovateľ vypočíta nasledujúcim spôsobom:

$$\text{NPV PSC} = \text{NPV hrubého PSC} + \text{NPV prevádzaných rizík} + \text{NPV zadržaných rizík}$$

Celkový ukazovateľ NPV PSC znázorňuje komplexnú nákladnosť projektu počas jeho životnosti vo forme čistej súčasnej hodnoty. NPV PSC umožňuje, aby model jasne preukázal (alebo vyvrátil) finančnú dostupnosť realizácie projektu tradičným spôsobom pri využití zdrojov verejného sektora.

Model NPV PSC teda štandardne zahŕňa tieto komponenty:

NPV hrubého PSC

Ukazovateľ NPV hrubého PSC predstavuje vyčíslenie diskontovanej hodnoty jednotlivých príjmov a výdavkov (peňažných tokov) počas životného cyklu projektu realizovaného tradičným spôsobom. NPV hrubého PSC zahŕňa všetky kapitálové a prevádzkové výdavky, priame i nepriame, spojené s vybudovaním a údržbou infraštruktúry a poskytovaním služby počas životného cyklu projektu, t. j. počas rovnakého obdobia, s akým sa uvažuje pri realizácii projektu formou PPP, za podmienky dodržaní požiadaviek uvedených v časti B - Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kapitole „2 – Strategický kontext“ a zohľadnení všetkých príjmových položiek. Hrubý PSC by nemal obsahovať žiadne ocenenie rizík, či už zostáva týmto rizikám verejný sektor vystavený, alebo sú prevedené na súkromného partnera.

NPV prevádzaných rizík

V modeli PSC je zohľadnená skutočnosť, že časť rizík, ktorú by pri možnosti realizácie projektu formou PPP znášal súkromný partner, je prenesená na zadávateľa. Všeobecne platí, že na súkromný sektor by mali byť prenesené tie riziká, ktoré dokáže súkromný partner riadiť efektívnejšie ako verejný sektor, t. j. pri vynaložení nižších výdavkov než by k tomu potreboval zadávateľ. Tieto riziká sú teda označované ako prevoditeľné riziká. NPV prevoditeľných rizík ako súčasť NPV PSC predstavujú pravdepodobné dodatočné výdavky, ktoré by znášal zadávateľ pri realizácii projektu tradičným spôsobom.

NPV zadržaných rizík

V modeli PSC je zohľadnená skutočnosť, že časť rizík, aj v prípade realizácie projektu formou PPP znáša zadávateľ. Všeobecne platí, že na zadávateľa sú alokované tie riziká, ktoré dokáže riadiť efektívnejšie ako súkromný partner, t. j. pri vynaložení nižších výdavkov než by k tomu potreboval súkromný partner. Tieto riziká sú teda označované ako zadržané riziká. NPV zadržaných rizík ako súčasť NPV PSC predstavujú pravdepodobné dodatočné výdavky, ktoré by znášal zadávateľ pri realizácii projektu formou PPP.

Dôležitá poznámka:

Ukazovateľ NPV PSC sa využije v rámci kvantitatívneho porovnania s hodnotou NPV PPP (zodpovedá hypoteticky najlepšej ponuke potenciálnych uchádzačov o PPP projekt) a neskôr k porovnaniu so skutočnými ponukami od uchádzačov o PPP projekt.

▪ **Príklad: Zostavenie NPV PSC**

Výkaz CF PSC	Celkom	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prevádzkové peňažné toky (CFO)							
Prijmy od tretích strán	574 282 150	0	0	0	0	12 050 481	12 413 144
Osobné výdavky	-37 581 659	0	0	0	0	-789 939	-813 637
Energie	-102 430 872	0	0	0	0	-2 151 672	-2 216 222
Výdavky na materiál a spotrebný tovar	- 5 692 656	0	0	0	0	- 119 268	-122 870
Opravy a údržba	-76 103 244	0	0	0	0	-1 291 775	-1 317 610
Prevádzkové peňažné toky celkom	352 473 719	0	0	0	0	7 697 827	7 942 805
Investičné peňažné toky (CFI)							
Investičné peňažné toky celkom	-198 898 966	-34 792 200	-70 492 302	-35 163 127	-58 451 337	0	0
Finančné peňažné toky (CFF)							
Emisie	198 898 966	34 792 200	70 492 302	35 163 127	58 451 337	0	0
Kupóny	-128 357 474	0	-1 809 194	-5 474 794	-7 303 277	-10 342 746	-10 342 746
Platba istiny	-198 898 966	0	0	0	0	0	0
Poplatok	-497 247	-86 981	-176 231	-87 908	-146 128	0	0
Finančné peňažné toky celkom	-128 854 721	34 705 220	68 506 877	29 600 425	51 001 932	-10 342 746	-10 342 746
Peňažné toky celkom	24 720 033	-86 981	-1 985 425	-5 562 702	-7 449 405	-2 644 919	-2 399 941
Diskontovaný peňažný tok	-46 588 422	-82 791	-1 798 783	-4 797 043	-6 114 656	-2 066 452	-1 784 745
NPV PSC	-46 588 422						
Prenesené + zadržané riziká	-76 874 450	-13 447 185	-27 245 275	-13 590 549	-22 591 442	0	0
Diskontované riziká	-67 747 115	-12 799 529	-24 684 049	-11 719 924	-18 543 613	0	0
NPV Prevedené + zadržané rizika	- 67 747 115						

5 Model PPP

Cieľom tejto kapitoly je poskytnúť spracovateľovi návod popisujúci spôsob tvorby modelu PPP a vysvetliť mu funkcie a výstupy tohto modelu.

Hlavným výstupom spracovaným na základe tejto kapitoly je model PPP.

Model PPP predstavuje modelovanie všetkých finančných tokov v období životnosti projektu za predpokladu, že by sa zadávateľ rozhodol realizovať projekt formou PPP. Hlavným výstupom tohto modelu je podobne ako pri modeli PSC ukazovateľ NPV PPP, ktorý znázorňuje vyčíslenie diskontovanej hodnoty všetkých peňažných tokov počas životnosti projektu realizovaného formou PPP.

Pri konštrukcii modelu PPP postupuje spracovateľ podľa nasledujúcich krokov:

Krok 1: Identifikuje typ PPP projektu,

Krok 2: Určí štruktúru projektového financovania,

Krok 3: Identifikuje výdavky modelu PPP,

Krok 4: Identifikuje príjmy modelu PPP,

Krok 5: Zohľadní cenovú indexáciu,

Krok 6: Zostaví výkaz ziskov a strát súkromného partnera,

Krok 7: Zostaví výkaz cash flow súkromného partnera,

Krok 8: Zostaví peňažnú kaskádu,

Krok 9: Zostavenie výkazu cash-flow zadávateľa v modeli PPP,

Krok 10: Vypočíta NPV PPP

Model PPP vychádza z najlepšej hypotetickej ponuky súkromného partnera na poskytovanie služieb, ktoré sú predmetom projektu. Pri tvorbe PPP modelu spracovateľ nedisponuje ponukou súkromného partnera. Z tohto dôvodu je nutné pri tvorbe PPP modelu využiť skúsenosti poradcov v oblasti znalosti trhového prostredia a použiť poznatky získané pri testovaní trhu. Testovanie trhu slúži ako najpresnejší odhad hodnoty jednotlivých vstupov modelu (napr. investičných výdavkov, prevádzkových výdavkov, príjmov). Problematika testovania trhu je podrobnejšie vysvetlená v „časti B - Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, v kapitole 4.5 – Testovanie trhu a v časti D – Prílohy“ je uvedený konkrétny príklad dotazníka.

Cieľom modelu PPP je poskytnúť informáciu, koľko bude zadávateľ a projekt stáť za predpokladu jeho realizácie formou PPP.

Podobne ako model PSC aj model PPP sa zostavuje na účely vzájomného porovnania týchto modelov. Porovnanie výsledkov modelu PSC a modelu PPP umožní zadávateľovi predbežne ohodnotiť, ktorá z foriem realizácie je pre daný projekt z kvantitatívneho hľadiska výhodnejšia, t. j. či je výhodnejšia realizácia prostredníctvom tradičným spôsobom, alebo formou PPP.

5.1 Identifikácia typu PPP

V prvom kroku tvorby modelu PPP musí spracovateľ určiť typ PPP projektu, ktorý je pre realizáciu posudzovaného projektu najvhodnejší. Pri výbere typu PPP spracovateľ vychádza z odpovedí na nasledovné otázky:

1. Ktoré všetky činnosti má zabezpečiť súkromný partner tak, aby poskytoval služby, ktoré najviac zodpovedajú požiadavkám na výstupy projektu?
2. Ktoré riziká bude ochotný znášať súkromný partner a ktoré nie?
3. Dokáže súkromný partner zabezpečiť výhodnejšie financovanie projektu ako zadávateľ?
4. Požaduje sa, aby infraštruktúra, ktorá slúži na poskytovanie služieb, bola vo vlastníctve zadávateľa alebo vo vlastníctve súkromného partnera?
5. Má byť vlastníctvo k majetku využívanom na poskytovanie služieb prevedené po skončení projektu na zadávateľa?
6. Je efektívnejšie, aby infraštruktúru pre poskytovanie služieb navrhol, resp. postavil súkromný partner?
7. Aký typ PPP sú ochotní financovať veritelia a akcionári súkromného partnera?

Voľba typu projektu ovplyvňuje základné vstupné parametre projektu a tým aj samotnú tvorbu modelu PPP. Určenie typu projektu má tiež vplyv na daňové a účtovné aspekty projektu (napr. na vznik a výšku daňových povinností), vzhľadom na to, že priamo ovplyvňujú modelovanú výšku budúcich hotovostných tokov.

Z hľadiska vlastníctva tzv. aktív projektu, musí spracovateľ pri rozhodovaní o vhodnom type PPP určiť, či majú byť aktíva projektu:

- počas výstavby resp. po jej dokončení a v období prevádzky vlastnené zadávateľom,
- počas výstavby a v období prevádzky vlastnené súkromným partnerom s následným prevodom vlastníctva na zadávateľa po skončení realizácie projektu,
- počas výstavby vlastnené súkromným partnerom s následným prevodom na verejný sektor pred začiatkom prevádzky,
- počas výstavby, v období prevádzky a aj po skončení projektu vlastnené súkromným partnerom.

Pri rozhodovaní o type vlastníctva musí spracovateľ zároveň zohľadniť poznatky získané v rámci právnej analýzy uskutočniteľnosti projektu ako aj už spomenuté poznatky z testovania trhu.

Pri výbere typu PPP spracovateľ zoberie do úvahy tiež vplyv na rozpočet verejnej správy ako aj dlh verejnej správy, tak aby projekt rešpektoval všetky obmedzenia vo vzťahu k zadávateľovi.

Dôležitá poznámka

Z hľadiska vplyvu projektu na schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy a dlh verejnej správy je rozhodujúca alokácia rizík medzi verejný a súkromný sektor, teda medzi zadávateľa a súkromného partnera.

Pri výbere najvhodnejšieho typu PPP pre realizáciu projektu bude spracovateľ vychádzať z nasledovných v praxi najčastejšie využívaných typov PPP:

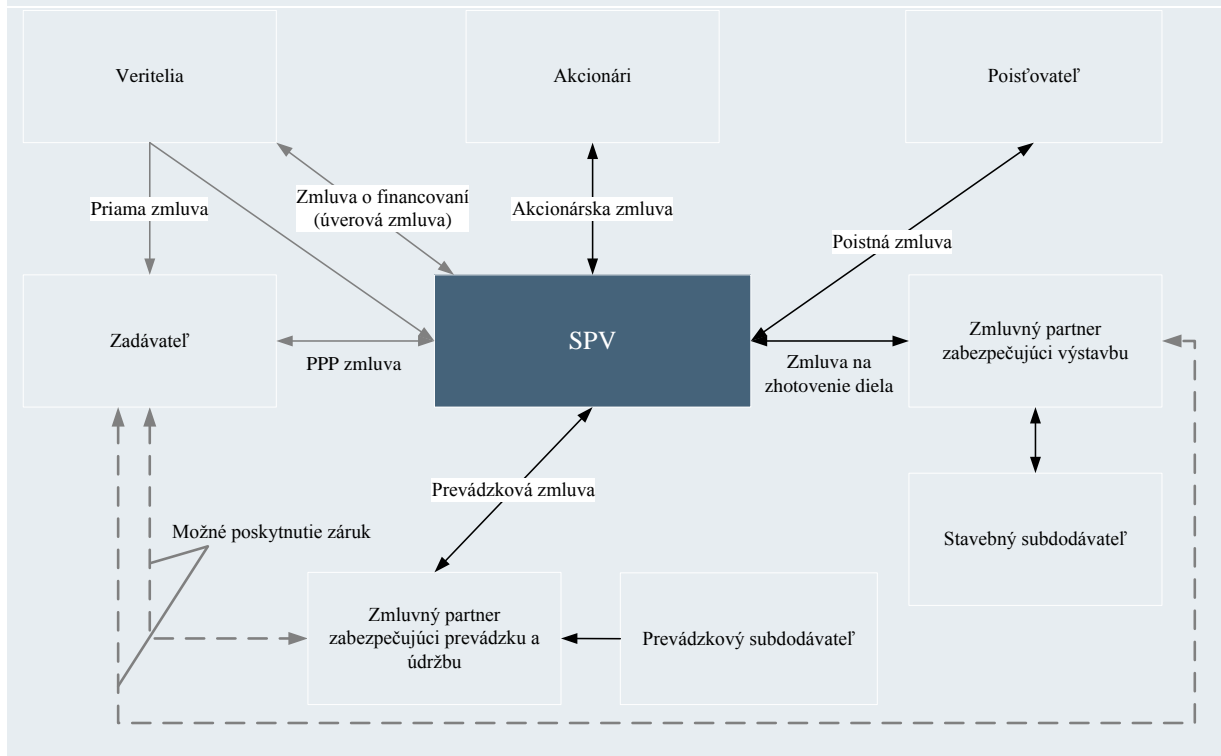
- **DBFO** (navrhni – postav – financuj – prevádzkuj). V prípade schémy DBFO je zodpovednosť za návrh, výstavbu, financovanie a prevádzku prenesená na súkromného partnera. Typickým rysom týchto projektov je veľmi vysoký stupeň dlhového financovania. Zadávateľ si zachováva celkové vlastníctvo aktív projektu po celú dobu jeho trvania.
- **BTO** (postav – preved' – prevádzkuj). V prípade schémy BTO je na súkromného partnera prenesená zodpovednosť za výstavbu a prevádzku s tým, že po ukončení výstavby je postavená infraštruktúra prevedená do vlastníctva zadávateľa a súkromný sektor získava právo dosahovať príjmy z prevádzky infraštruktúry.
- **BOT** (postav – prevádzkuj – preved'). Schéma partnerstva verejného a súkromného sektora, pri ktorej infraštruktúru určenú pre poskytovanie verejnej služby vlastní po dobu trvania projektu súkromný partner a prevádza ju do vlastníctva zadávateľa až po skončení projektu. Súkromný partner je zodpovedný za výstavbu a prevádzku.
- **BOO** (postav – vlastní – prevádzkuj). V prípade formy BOO súkromný partner nesie zodpovednosť za prípravu, návrh financovanie výstavbu, prevádzku a údržbu projektu. Vybudovaná infraštruktúra zostáva po celú dobu trvania ako aj po skončení projektu vo vlastníctve súkromného partnera. Verejný sektor je v tomto prípade len v pozícii zadávateľa a jeho hlavnou úlohou je uzatvorenie PPP zmluvy a jej následný monitoring. BOO sa od bežného komerčného projektu odlišuje tým, že sa zadávateľ vždy určitým spôsobom angažuje na projekte. Ide predovšetkým o situácie, keď vyvstane potreba určitej špecifickej (v zásade verejnej) služby a jej ponuka je na trhu nedostatočná. Príkladom účasti zadávateľa na projekte môže byť napríklad forma podpory a súčinnosti súkromnému partnerovi pri výkupe pozemkov pre infraštruktúru.

5.2 Určenie štruktúry projektového financovania

Na to, aby spracovateľ dokázal identifikovať hodnotu všetkých kľúčových výdavkových a príjmových kategórií, ktoré sú dané cenou prostriedkov na financovanie projektu, musí spracovateľ poznať štruktúru zdrojov, z ktorých súkromný partner získa tieto prostriedky (v PPP projektoch, pri ktorých súkromný partner zabezpečuje financovanie). Spracovateľ potrebuje taktiež poznať vzťahy, na základe ktorých súkromný partner získané prostriedky použije a investuje, ako aj vzťahy na základe ktorých sa mu investované prostriedky vrátia. Spracovateľ musí preto zostaviť štruktúru projektového financovania. Navrhovaná štruktúra projektového financovania musí zahŕňať všetky zúčastnené subjekty, a to najmä zadávateľa, súkromného partnera (SPV), jeho vlastníkov, veriteľov, subdodávateľov a ďalšie významné zainteresované strany, ktoré budú na projekte participovať. Štruktúra musí ďalej obsahovať popis zmluvného dokumentu, ktorý determinuje právny vzťah medzi danými subjektmi (napr. zmluva o financovaní, poisťna zmluva). Pri definícii štruktúry projektového financovania musí spracovateľ zohľadniť všetky poznatky získané v rámci testovania trhu (vid' „časť B – Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kapitola 4.5 – Testovanie trhu“).

Nasledujúca schéma vyjadruje príklad zobrazenia vzťahov medzi subjektmi zúčastnenými na realizácii PPP projektu zostavený na účely zostavenia štruktúry projektového financovania.

▪ **Príklad: Štruktúra vzťahov medzi subjektmi zúčastnenými na realizácii PPP projektu**

Dôležitá poznámka:

Za predpokladu, že má zadávateľ poskytnúť veriteľom záruky za záväzky súkromného partnera, je nevyhnutné, aby možnosť ich poskytnutia bola vopred schválená príslušným subjektom, ako aj to, aby MF SR posúdilo ich vplyv na dlh verejnej správy a schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy.

Po zostavení štruktúry projektového financovania spracovateľ:

1. Stanoví v akej miere sa na financovaní projektu bude podieľať vlastný a cudzí kapitál
2. Bližšie určí charakter vlastného kapitálu a špecifikuje podmienky, za ktorých môže byť poskytnutý
3. Bližšie určí charakter cudzieho kapitálu a špecifikuje podmienky, za ktorých môže byť poskytnutý

5.2.1 Podiel vlastného a cudzieho kapitálu

Pri stanovení podielov vlastného a cudzieho kapitálu na financovaní projektu vychádza spracovateľ z poznatkov testovania trhu vo väzbe na požiadavky a predstavy potenciálnych veriteľov a akcionárov. Spracovateľ zároveň zohľadní všetky dôležité poznatky získané v „časti B – Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kapitola 4 - Analýza uskutočniteľnosti preferovaného variantu“.

5.2.2 Charakter vlastného kapitálu

Spracovateľ stanoví, či má mať poskytnutý vlastný kapitál charakter:

- **Kapitálového vkladu sponzorov do základného imania SPV.**
- **Úveru pre SPV od sponzorov**, ktorý má najčastejšie formu podriadeného dlhu a v praxi sa obvykle poskytuje vo vyššom objeme ako kapitálový vklad sponzorov do základného imania.
- **Inej formy vlastného kapitálu**, ak vyššie uvedené formy nepokrývajú inú alternatívu vkladu vlastného kapitálu.

Pri jednotlivých formách vlastného kapitálu spracovateľ uvedie ich presnú výšku ako aj podmienky, za ktorých môže byť vlastný kapitál poskytnutý na financovanie realizácie projektu. Na základe poznatkov získaných z testovania trhu spracovateľ uvedie akú mieru návratnosti požadujú sponzori za investíciu vlastných zdrojov vyjadrenú IRR. Spracovateľ stanoví výšku IRR tak aby zodpovedalo rizikám, ktoré majú byť prenesené na súkromného partnera. Pri stanovení IRR zároveň využije poznatky z obdobných projektov s podobným rozdelením rizík ako v posudzovanom projekte.

5.2.3 Charakter cudzieho kapitálu

Pri bližšej charakteristike cudzieho kapitálu sa spracovateľ zameria predovšetkým na analýzu dlhodobých cudzích zdrojov (tých, ktoré sú splatné v lehote dlhšej ako 1 rok), pričom uvedie, či budú mať tieto zdroje charakter:

- **Seniorného úveru**, ktorý pri väčšine PPP projektov predstavuje hlavný zdroj financovania PPP projektu poskytovaný bankami. Pri seniornom úvere spracovateľ stanoví a zohľadní hodnotu ukazovateľov DSCR a LLCR, ako aj požiadavky na MRA (Rezervný účet údržby) a DSRA (Rezervný účet dlhovej služby) a poskytne bližšie informácie o bankách, ktoré majú poskytnúť zdroje vo forme seniorného úveru.
- **Podriadeného úveru poskytnutého od iných subjektov ako sú sponzori** (napr. od dodávateľov, finančných inštitúcií, private equity spoločností). Spracovateľ poskytne bližšie informácie o veriteľoch, ktorí majú poskytnúť zdroje vo forme podriadeného úveru.
- **Zdrojov získaných emisiou dlhopisov**, pri ktorej spracovateľ zohľadní administratívnu náročnosť a pravdepodobnosť úspešného umiestnenia dlhopisov na kapitálovom trhu.

Spracovateľ zároveň uvedie základnú charakteristiku krátkodobých cudzích zdrojov.

Pri špecifikácii krátkodobých cudzích zdrojov spracovateľ uvedie, či majú tieto charakter prevádzkového, kontokorentného alebo preklenovacieho úveru, resp. inej formy záväzku, ktorý umožňuje krátkodobé financovanie projektu.

Pri jednotlivých formách cudzích zdrojov spracovateľ uvedie ich presnú výšku, ako aj podmienky, za ktorých môžu byť poskytnuté na financovanie projektu. Na základe poznatkov získaných z testovania trhu spracovateľ uvedie veriteľmi požadovanú mieru zúčenia poskytnutých zdrojov, ako aj všetky poplatky, ktoré sú spojené s poskytnutím cudzích zdrojov. Spracovateľ stanoví mieru zúčenia poskytnutých zdrojov, ako aj všetky poplatky tak, aby zodpovedali požiadavkám veriteľov vyplývajúcich z rizík, ktoré majú byť prenesené na súkromného partnera.

5.3 Identifikácia výdavkov modelu PPP

Pri stanovení výdavkov v hrubom modeli PPP vychádza spracovateľ z výdavkov stanovených v hrubom modeli PSC v kapitole 3.1.- Štruktúra jednotlivých výdavkových kategórií je pre oba modely identická. V modeli PPP je však potrebné, aby spracovateľ zohľadnil rozdiel v hodnotách výdavkov na projekt, ak spracovateľ predpokladá rozdielnú efektívnosť súkromného partnera pri vynakladaní výdavkov v porovnaní s modelom PSC. Tieto rozdiely môžu byť dané napríklad schopnosťou súkromného sektora inovovať a zefektívňovať zaužívané postupy realizácie projektu.

Ak má súkromný partner zabezpečiť financovanie niektorej fázy projektu, potom spracovateľ zohľadní na strane výdavkov v modeli PPP všetky výdavky spojené so získaním a splácaním financovania z cudzích zdrojov. Tieto výdavky spracovateľ uvedie vo väzbe na štruktúru cudzích zdrojov popísanú v kapitole 5.2.3. Spracovateľ zároveň zohľadní vo výdavkoch modelu PPP dopady vyplývajúce z prenosu niektorých rizík na súkromného partnera s tým, že uvedie, ako sa prenos rizík na súkromného partnera prejaví vo výdavkoch na poistenie a záruky, na plnenia od subdodávateľov a na výdavkoch na financovanie cudzími zdrojmi. Výdavky modelu PPP uvedie spracovateľ v reálnych hodnotách pričom ich rozloží do jednotlivých období, v ktorých majú nastať.

5.4 Identifikácia príjmov modelu PPP

Aj pri príjmoch modelu PPP vychádza spracovateľ z príjmov identifikovaných v modeli PSC v „kapitole 3.2 – Identifikácia príjmov PSC“. Nad rámec týchto príjmov musí spracovateľ zohľadniť platby súkromnému partnerovi od zadávateľa za predpokladu, že ich spracovateľ predpokladá v návrhu platobného mechanizmu. Hodnota platieb od zadávateľa má kľúčový význam, nakoľko tvorí základ pre porovnanie realizácie projektu tradičným spôsobom a formou PPP. Jednotlivé platby v modeli PPP upraví spracovateľ tak aby:

- pokrývali všetky výdavky súkromného partnera v modeli PPP
- poskytovali súkromným partnerom požadovanú mieru zhodnotenia vlastných zdrojov (vyjadrenú IRR) identifikovanú v kapitole 5.2.2.

Spracovateľ zároveň zohľadní v príjmoch modelu PPP dopady vyplývajúce z prenosu niektorých rizík na súkromného partnera s tým, že uvedie, ako sa prenos rizík na súkromného partnera prejaví vo výške ním požadovaných príjmov.

Príjmy modelu PPP uvedie spracovateľ v reálnych hodnotách, pričom ich rozloží do jednotlivých období, v ktorých majú nastať.

5.5 Zohľadnenie cenovej indexácie

Obdobne ako v modeli PSC, tak aj v modeli PPP platí, že predikcia výdavkov a príjmov, ktoré boli identifikované v predchádzajúcich krokoch, je vyjadrená v reálnych hodnotách, preto ich je potrebné upraviť o uvažovanú mieru inflácie a hodnotu príslušných cenových indexov. Spracovateľ vynásobí jednotlivé výdavkové a príjmové kategórie modelu PPP príslušným faktorom zohľadnenia indexov, vypočítaných v „kapitole 3.3 – Zohľadnenie cenovej indexácie“. Týmto postupom spracovateľ získa nominálne hodnoty všetkých príjmov a výdavkov vstupujúcich do modelu PPP.

Dôležitá poznámka:

Aj pri modeli PPP platí, že každá kategória príjmov a výdavkov môže byť upravená, resp. vynásobená vždy len jedným faktorom zohľadnenia indexov.

5.6 Zostavenie výkazu ziskov a strát

Spracovateľ v rámci modelu PPP zostaví výkaz ziskov a strát, ktorý je nevyhnutný pre účely vyčíslenia hospodárskeho výsledku súkromného partnera, ako aj jeho daňovej povinnosti. Vypočítaná výška daňovej povinnosti vstupuje do výkazu cash flow ako výdavok, naopak ak má súkromný partner nárok na preplatok, tento sa zaznamená vo finančnom modeli ako príjem. Pre potreby správneho výpočtu dane je potrebné vypočítať presnú výšku daňovo uznateľných nákladov a všetkých výnosov, ktoré sú predmetom dane. Vypočítaný čistý výsledok hospodárenia predstavuje základ pre stanovenie hodnoty dividend. Hodnota dosiahnutého hospodárskeho výsledku súkromného partnera musí byť za obdobie životnosti projektu kladná, v opačnom prípade by súkromný sektor o projekt nemal záujem.

▪ **Príklad: Výkaz ziskov a strát súkromného partnera**

Výkaz ziskov a strát	2010	2011	2012	2013	2014	2015	...
Výkony	0	0	0	0	18 107 842	18 591 652	...
Tržby za predaj vlastných výrobkov a služieb	0	0	0	0	12 050 481	12 413 144	...
Platba za dostupnosť	0	0	0	0	6 057 361	6 178 508	...
Výkonová spotreba	0	0	0	0	-3 562 715	-3 656 702	...
Spotreba materiálu a energie	0	0	0	0	-2 270 940	-2 339 092	...
Služby	0	0	0	0	0	0	...
Náklady vynaložené na výstavbu	0	0	0	0	0	0	...
Náklady životného cyklu	0	0	0	0	-1 291 775	-1 317 610	...
Pridaná hodnota	0	0	0	0	14 545 127	14 934 950	...
Osobné výdavky	0	0	0	0	-789 939	-813 637	...
Dane a poplatky	0	0	0	0	0	0	...
Odpisy dlhodobého hmotného a nehmotného majetku;	0	0	0	0	-13 270 742	-13 270 742	...
Zmena stavu rezerv a opr. pol v prev. obl. a kompl. nákl. min. obd.	0	0	0	0	0	0	...
Ostatné prevádzkové výnosy	0	0	0	0	0	0	...
Ostatné prevádzkové náklady	0	0	0	0	0	0	...
Výsledok hospodárenia z prevádzkovej činnosti	0	0	0	0	484 447	850 572	...
Výnosové úroky	503 398	287 162	179 299	0	0	0	...
Nákladové úroky	0	0	0	0	-16 407 275	-16 185 783	...
Ostatné finančné výnosy	0	0	0	0	0	0	...
Ostatné finančné náklady	-88 282	-158 608	-79 117	-131 516	0	0	...
Výsledok hospodárenia z finančnej činnosti	415 115	128 555	100 182	-131 516	-16 407 275	-16 185 783	...
Daň z príjmu z bežnej činnosti	-78 872	-24 425	-19 035	0	0	0	...
Bežné príjmy	336 243	104 129	81 148	-131 516	-15 922 828	-15 335 211	...
Výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti	0	0	0	0	0	0	...
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie	336 243	104 129	81 148	-131 516	-15 922 828	-15 335 211	...
Výsledok hospodárenia pred zdanením	415 115	128 555	100 182	-131 516	-15 922 828	-15 335 211	...

5.7 Zostavenie výkazu cash flow súkromného partnera

Spracovateľ zostaví výkaz cash flow súkromného partnera, ktorý vychádza z obdobných princípov ako výkaz cash flow zadávateľa zostavený v hrubom modeli PSC. Vo výkaze cash flow súkromného partnera zohľadní spracovateľ nominálne hodnoty identifikovaných príjmov a výdavkov.

Výkaz cash flow predstavuje súhrnnú tabuľku, ktorá prehľadne zobrazuje hodnotu všetkých hotovostných tokov počas životnosti projektu.

Aby bol projekt formou PPP uskutočniteľný, musí súkromný partner dlhodobo vykazovať kladné čisté hotovostné toky. Spracovateľ preto musí pri zostavení výkazu cash-flow súkromného partnera zabezpečiť, že projekt dosahuje kladnú hodnotu celkovej NPV hotovostných tokov.

Výkaz cash flow ilustruje, ako jednotlivé výdavkové a príjmové kategórie prispievajú počas životnosti projektu k hodnote NPV PPP.

▪ **Príklad: Výkaz cash flow súkromného partnera**

Výkaz CF PPP	Celkom	2010	2011	2012	2013	2014	2015	..
Prevádzkové peňažné toky (CFO)								..
Prijmy od tretích strán	574 282 150	0	0	0	0	12 050 481	12 413 144	..
Platby za dostupnosť	245 735 505	0	0	0	0	6 057 361	6 178 508	..
Osobné výdavky	-37 581 659	0	0	0	0	-789 939	-813 637	..
Energie	-102 430 872	0	0	0	0	-2 151 672	-2 216 222	..
Výdavky na materiál a spotrebný tovar	-5 692 656	0	0	0	0	-119 268	-122 870	..
Opravy a údržba	- 76 103 244	0	0	0	0	-1 291 775	-1 317 610	..
Daň z príjmu (DPPO)	- 46 031 358	-78 872	-24 425	-19 035	0	0	0	..
<i>Prevádzkové peňažné toky celkom</i>	552 177 867	-78 872	-24 425	-19 035	0	13 755 188	14 121 313	..
Investičné peňažné toky (CFI)								..
<i>Investičné peňažné toky celkom</i>	-198 898 966	-34 792 200	-70 492 302	-35 163 127	-58 451 337	0	0	..
Finančné peňažné toky (CFF)								..
Emisia akcií	20 347 419	20 347 419	0	0	0	0	0	..
Čerpanie seniorného úveru	218 763 663	33 974 583	71 723 572	43 321 137	69 744 370	0	0	..
Platba úrokov zo seniorného úveru	-284 609 320	0	0	0	0	-16 407 275	-16 185 783	..
Platba úmoru zo seniorného úveru	-218 763 663	0	0	0	0	-2 953 225	-3 174 716	..
Platba poplatkov zo seniorného úveru	-457 523	-88 282	-158 608	-79 117	-131 516	0	0	..
Úroky z kladných zostatkov	969 859	503 398	287 162	179 299	0	0	0	..
<i>Finančné peňažné toky celkom</i>	-263 749 564	54 737 118	71 852 127	43 421 319	69 612 855	-19 360 499	-19 360 499	..
Peňažné toky celkom	89 529 336	19 866 046	1 335 400	8 239 158	11 161 518	-5 537 095	-5 168 389	..
Výplata dividend	-89 529 336	0	0	0	0	-2 984 311	-2 984 311	..
Peňažné toky celkom po dividende		19 866 046	1 335 400	8 239 158	11 161 518	-8 521 406	-8 152 701	..

5.8 Zostavenie peňažnej kaskády

Po zostavení výkazu cash flow zostaví spracovateľ peňažnú kaskádu, ktorá predstavuje techniku používanú vo finančnom modelovaní na zobrazenie alokácie peňažného toku do jednotlivých čiastkových platieb podľa ich priorit. Peňažná kaskáda slúži na stanovenie priorit pre rozdeľovanie peňažných tokov projektu na základe zmlúv o financovaní. Jej cieľom je otestovať adekvátnosť prognózovaných peňažných tokov súkromného partnera. Ak má súkromný partner k dispozícii v danom roku určitý objem kladného peňažného toku, musí byť objem kumulovaných peňažných prostriedkov zobrazovaných v kaskáde dostatočne veľký na to, aby stačil na zaplatenie úrokov, následne aby po odpočítaní výdavkov na úroky dlhu stačil na splátku istiny dlhu a následne po odpočítaní predchádzajúcich položiek na tvorbu povinných rezervných účtov a iných účtov.

Kaskáda peňažných tokov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	...
CFO + CFI (po zdanení)	-34 871 072	-70 516 727	-35 182 162	-58 451 337	13 755 188	14 121 313	...
Emisia akcií	20 347 419	0	0	0	0	0	...
Čerpanie seniorného úveru	33 974 583	71 723 572	43 321 137	69 744 370	0	0	...
<i>Peňažné toky po čerpaní</i>	19 450 931	1 206 845	8 138 975	11 293 033	13 755 188	14 121 313	...
Platba úrokov zo seniorného úveru	0	0	0	0	-16 407 275	-16 185 783	...
Platba úmoru zo seniorného úveru	0	0	0	0	-2 953 225	-3 174 716	...
Platba poplatkov zo seniorného úveru	-88 282	-158 608	-79 117	-131 516	0	0	...
Úroky z kladných zostatkov	503 398	287 162	179 299	0	0	0	...
<i>Peňažné toky po splátkach</i>	19 866 046	1 335 400	8 239 158	11 161 518	-5 605 311	-5 239 186	...
CFO + CFI + CFF (po zdanení)	19 866 046	1 335 400	8 239 158	11 161 518	-5 605 311	-5 239 186	...
CF minulých období	0	19 866 046	21 201 446	29 440 603	40 602 121	32 012 499	...
Peňažné toky pre dividendy	19 866 046	21 201 446	29 440 603	40 602 121	34 996 810	26 773 313	...
Výplata dividend	0	0	0	0	-2 984 311	-2 984 311	...
Disponibilné peňažné toky po dividende	19 866 046	21 201 446	29 440 603	40 602 121	32 012 499	23 789 001	...

5.9 Zostavenie výkazu cash-flow zadávateľa v modeli PPP

Spracovateľ zostaví peňažné toky zadávateľa v prípade realizácie projektu formou PPP, pričom postupuje obdobne ako v prípade zostavenia finančných tokov súkromného partnera (viď [kapitola 5.8 – Zostavenie výkazu cash flow súkromného partnera](#)). Platby zadávateľa súkromnému partnerovi spracovateľ odvodí z výkazu cash flow súkromného partnera. Tieto platby uvedie spracovateľ vo výkaze cash flow zadávateľa ako výdavok, pričom musia byť identické s hodnotou príjmov z týchto platieb vo výkaze cash flow súkromného partnera.

Spracovateľ identifikuje ďalšie príjmy a výdavky zadávateľa, ktoré vzniknú zadávateľovi v prípade, že sa rozhodne pre realizáciu projektu formou PPP. Tieto príjmy a výdavky musí spracovateľ zachytiť do výkazu cash-flow zadávateľa.

Peňažné toky zadávateľa predstavujú všetky príjmy a výdavky zadávateľa v prípade realizácie projektu formou PPP.

▪ Príklad: Výkaz cash-flow zadávateľa v modeli PPP

Peňažné toky zadávateľa	Celkom	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Platba za dostupnosť	-245 735 505	0	0	0	0	0	-6 057 361	-6 178 508
Náklady na prípravu projektu	-245 000	-245 000						
Poradenské služby (právne, finančné, technické)	-115 000	-115 000						
Dokumentácia pre verejné obstarávanie	-35 000	-35 000						
Verejné obstarávanie	-54 000	-54 000						
Celkový peňažný tok verejného zadávateľa	-246 184 505	-449 000	0	0	0	0	-6 057 361	-6 178 508
Diskontovaný peňažný tok verejného zadávateľa	-95 992 150	-449 000	0	0	0	0	-4 732 564	-4 594 722

5.10 Výpočet NPV PPP

V tejto fáze zostavovania modelu vypočíta spracovateľ čistú súčasnú hodnotu všetkých plánovaných hotovostných tokov zadávateľa v prípade realizácie projektu formou PPP. Spracovateľ vypočíta NPV PPP nasledujúcim spôsobom:

NPV PPP = NPV Peňažných tokov zadávateľa + NPV zadržaných rizík

Kalkulácia NPV PPP zahŕňa aj zadržané riziká tak ako v prípade tvorby modelu NPV PSC (viď „kapitola 4.5 - Zachytenie rizík vo finančnom modeli“).

Zahrnutie zadržaných rizík do projektu umožní spracovateľovi identifikovať celkové výdavky zadávateľa na realizáciu projektu formou PPP a posúdiť tak finančnú dostupnosť projektu pre zadávateľa.

Pri kalkulácii NPV PPP postupuje spracovateľ rovnako ako pri kalkulácii NPV hrubého PSC (viď „kapitola 3.5 - Výpočet NPV hrubého PSC“).

V každom roku životnosti projektu spracovateľ vyčíslí čisté peňažné toky zadávateľa, ktoré sú dané rozdielom všetkých príjmov a výdavkov zadávateľa v konkrétnom roku (viď „kapitola 5.9 - Peňažné toky zadávateľa v PPP variante“).

Spracovateľ spočíta všetky diskontované peňažné toky a vyjadrí tak čistú súčasnú hodnotu modelu PPP. Jeho základným výstupom je výsledná čistá súčasná hodnota projektu realizovaného formou PPP.

▪ Príklad: Výpočet NPV PPP

Peňažné toky zadávateľa	Celkom	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Platba za dostupnosť	-245 735 505	0	0	0	0	0	-6 057 361	-6 178 508
Náklady na prípravu projektu	-245 000	-245 000						
Poradenské služby (právne, finančné, tech.)	-115 000	-115 000						
Dokumentácia pre verejné obstarávanie	-35 000	-35 000						
Verejné obstarávanie	-54 000	-54 000						
Celkový peňažný tok verejného zadávateľa	-246 184 505	-449 000	0	0	0	0	-6 057 361	-6 178 508
Diskontovaný peňažný tok zadávateľa	-95 992 150	-449 000	0	0	0	0	-4 732 564	-4 594 722
Zadržané riziká	-19 213 640	0	-3 360 927	-6 809 556	-3 396 758	-5 646 399	0	0
Zadržané riziká diskontované	-16 932 397	0	-3 199 054	-6 169 416	-2 929 223	-4 634 704	0	0
NPV PPP	-112 924 547							

6 Porovnanie modelov PSC a PPP

Cieľom tejto kapitoly je popísať porovnanie výsledkov finančných modelov PSC a PPP.

Hlavným výstupom spracovaným na základe tejto kapitoly je kvantitatívne porovnanie výsledkov oboch finančných modelov, PPP a PSC.

Táto časť metodického dokumentu sa zaoberá porovnaním kvantitatívnych ukazovateľov modelu PSC a PPP, na základe ktorých zadávateľ stanoví kvantitatívne porovnanie hodnoty za peniaze. Komplexné porovnanie oboch foriem realizácie projektu (PPP a PSC) nie je možné uskutočniť len na základe zobrazenia čistého finančného rozdielu, ale je potrebné vziať do úvahy aj kvalitatívne parametre.

6.1 Základné kvantitatívne porovnanie variantov PSC a PPP

Ako už bolo uvedené, hlavným cieľom zapojenia súkromného sektora do poskytovania verejných služieb je zabezpečiť dosiahnutie vyššej hodnoty za peniaze pre verejný sektor. Stanovenie hodnoty za peniaze vychádza z kvantitatívneho a kvalitatívneho porovnania. Celý proces testovania hodnoty za peniaze je popísaný v časti „B - Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, kapitole 5.3 – Test hodnoty za peniaze“. Jeho nevyhnutnou súčasťou je základné kvantitatívne porovnanie variantov PSC a PPP, ktoré je popísané v tejto kapitole.

Porovnanie oboch variantov realizácie projektu je založené na pohľade zadávateľa. Z čisto kvantitatívneho hľadiska je vyššia hodnota za peniaze vyjadrená ako rozdiel NPV PSC a NPV PPP.

Spracovateľ bude pri základnom kvantitatívnom porovnaní modelov PSC a PPP postupovať podľa nasledujúcich krokov:

Krok 1: Identifikácia nominálneho rozdielu medzi NPV PSC a NPV PPP

Spracovateľ vypočíta, o koľko je PPP variant „lacnejší“ alebo „drahší“ v diskontovaných hodnotách a to podľa nasledujúceho vzorca:

$$\text{NPV PSC} - \text{NPV PPP} = \text{NPV VfMn}$$

Kde:

- NPV PSC je čistá súčasná hodnota PSC variantu
- NPV PPP je čistá súčasná hodnota PPP variantu
- NPV VfMn je nominálny rozdiel oboch variantov

Krok 2: Identifikácia ostatných kvantifikovateľných faktorov porovnania variantov PSC a PPP

Spracovateľ identifikuje všetky kvantifikovateľné socioekonomické vplyvy realizácie projektu. Pri ich kalkulácii zohľadní:

- NPV výdavkov súvisiacich s nemožnosťou realizovať projekt variantom PSC v rovnakom časovom horizonte ako variantom PPP,
- NPV výdavkov súvisiacich s nemožnosťou realizovať projekt variantom PPP v rovnakom časovom horizonte ako variantom PSC,

- NPV daňových príjmov štátu pri realizácii projektu formou PSC,
- NPV daňových príjmov štátu pri realizácii projektu formou PPP.

Krok 3: Výpočet percentuálneho rozdielu medzi variantmi PSC a PPP

Spracovateľ identifikuje percentuálny rozdiel medzi variantom PSC a variantom PPP podľa nasledujúceho vzorca:

$$(NPV \text{ kPSC} - NPV \text{ kPPP}) / NPV \text{ kPSC} * 100 = NPV \text{ VfM } \%$$

Kde:

- NPV kPSC je čistá súčasná hodnota súčtu NPV PSC a NPV kvantifikovateľných socioekonomických vplyvov PSC,
- NPV kPPP je čistá súčasná hodnota súčtu NPV PPP a NPV kvantifikovateľných socioekonomických vplyvov PPP,
- NPV VfM % je percentuálne vyjadrenie rozdielu kvantitatívnych faktorov porovnania medzi PSC a PPP variantom v čistých súčasných hodnotách.

Vzhľadom k tomu, že percentuálne vyjadrenie rozdielu oboch variantov v reálnej hodnote je jasne definované číslo (percento), zadávateľ presne pozná výhodnosť, resp. nevýhodnosť realizácie. Čiže, ak kvantitatívna hodnota za peniaze nadobúda kladné hodnoty, je možné konštatovať, že z kvantitatívneho hľadiska je realizácia projektu formou PPP výhodná, v opačnom prípade možno konštatovať kvantitatívnu nevýhodnosť.

Takto vypočítané základné kvantitatívne porovnanie variantov PSC a PPP spracovateľ využije ako vstup pre overenie hodnoty za peniaze, popísané v časti „B – Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti, v kapitole 5.3.2 – Overenie hodnoty za peniaze“.

7 Použitie výstupov modelov PSC a PPP

Cieľom tejto kapitoly je popísať spracovateľovi, ako používať a interpretovať výsledky finančných modelov PPP a PSC.

Hlavným výstupom spracovaným na základe tejto kapitoly je analýza citlivosti.

Na záver tohto materiálu sú predkladané odporúčania k tomu, akým spôsobom prezentovať výstupy oboch finančných modelov PSC a PPP tak, aby boli výsledky jasné a prehľadné a aby spôsob ich spracovania čo najlepším spôsobom podporil zadávateľa pri jeho rozhodovaní o forme realizácie projektu.

Nasledujúca tabuľka obsahuje prehľadné znázornenie výsledkov modelov PSC a PPP, t. j. NPV PSC variantu, NPV PPP variantu a VfM v absolútnom vyjadrení, resp. VfM v relatívnom vyjadrení.

Schéma porovnania

	NPV PSC	NPV PPP
NPV	-46 588 422	-95 992 150
NPV Rizík	- 67 747 115	-16 932 397
NPV kvantifikovateľných socioekonomických vplyvov	28 567 845	42 237 173
NPV Celkom	-85 767 692	-70 687 374
NPV VfMn	15 080 318	
NPV VfM %	17,58 %	

Neoddeliteľnou súčasťou výstupov oboch použitých finančných modelov potrebnou pre kvalifikované rozhodnutie zadávateľa o výbere formy realizácie sú ďalej výstupy analýzy citlivosti.

7.1 Analýza citlivosti

Analýza citlivosti ukazuje, do akej miery sa zmení výsledok kvantitatívneho porovnania PSC a PPP modelov pri stanovenej zmene skúmaného vstupného parametra (napr. počet cestujúcich, investičné výdavky). Zameriava sa na analýzu vplyvu zmeny podstatných faktorov na model PSC/PPP. Pre zadávateľa slúži tato analýza k zisteniu, ako sú výstupy modelov citlivé na zmenu vstupných parametrov.

Analýza citlivosti je užitočným nástrojom pochopenia dopadu zmien týchto faktorov na celkové finančné ocenenie projektu, a teda taktiež robustnosti záverov finančného modelovania. Spracovateľ preto musí uskutočniť analýzu citlivosti ako súčasť modelov PPP a PSC.

Spracovateľovi sa odporúča pri vypracovaní analýzy citlivosti postupovať v nasledujúcich krokoch:

Krok 1: Spracovateľ identifikuje vstupné parametre určené k analýze citlivosti

Vstupné parametre, ktoré sú typicky skúmané v rámci analýzy citlivosti sú:

- obdobie trvania projektu,
- investičné výdavky,
- celkový dopyt po službe

- diskontná sadzba
- úrok seniorného dlhu
- miera inflácie

Krok 2: Spracovateľ určí percentuálny interval zmeny jednotlivých vstupných parametrov (napr. – 20 % až + 20 %) a čiastkové percentuálne zmeny (napríklad po 4 %)

Krok 3: Spracovateľ vypočíta zmenu vstupného parametru o čiastkovú percentuálnu zmenu stanovenú v kroku 2

Krok 4: Spracovateľ takto zmeneným vstupným parametrom prepočíta modely PSC a PPP

Krok 5: Spracovateľ vysvetlí zmenu výstupov oboch modelov spôsobenou zmenami vstupných parametrov

Analýza citlivosti ukazuje, do akej miery sa zmení napr. kvantitatívna časť VfM pri stanovenej zmene skúmaného vstupného parametru, napr. zmene počtu cestujúcich (t. j. ak sa bude meniť ukazovateľ kvantitatívna časť VfM pri zmene počtu cestujúcich v intervaloch -20 % až + 20 %, pri čiastkových percentuálnych zmenách o 4 %).

Výsledky tejto analýzy môžu byť zobrazené tabuľkou, alebo napr. tzv. Spider grafom.

Príklad: Tabuľka analýzy citlivosti

Analýza citlivosti - citlivosť VfM – relatívne vyjadrenie				
Zmena faktora / Referenčná hodnota sledovaného parametru	Počet cestujúcich ako % z celkového počtu leteckých cestujúcich	Investičné výdavky	Úrok seniorného dlhu	Diskontná sadzba
	Aktuálne referenčné hodnoty faktorov / sledovaných parametrov			
	15,00%	150 000 000	3,00 %	5,56 %
	Zmeny VfM po zmene faktora			
-20 %	-79,65 %	121,23 %	186,66 %	-124,33 %
-16 %	-67,54 %	87,90 %	149,63 %	-97,61 %
-12 %	-53,89 %	60,28 %	112,45 %	-71,86 %
-8 %	-38,37 %	37,02 %	75,12 %	-47,04 %
-4 %	-20,59 %	17,16 %	37,63 %	-23,10 %
0 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
4 %	24,11 %	-14,97 %	-37,78 %	22,30 %
8 %	52,75 %	-28,13 %	-75,70 %	43,84 %
12 %	87,29 %	-39,87 %	-113,77 %	64,66 %
16 %	129,80 %	-50,36 %	-152,03 %	84,78 %
20 %	183,38 %	-59,80 %	-190,45 %	104,24 %

▪ **Príklad: Tabuľka analýzy citlivosti**

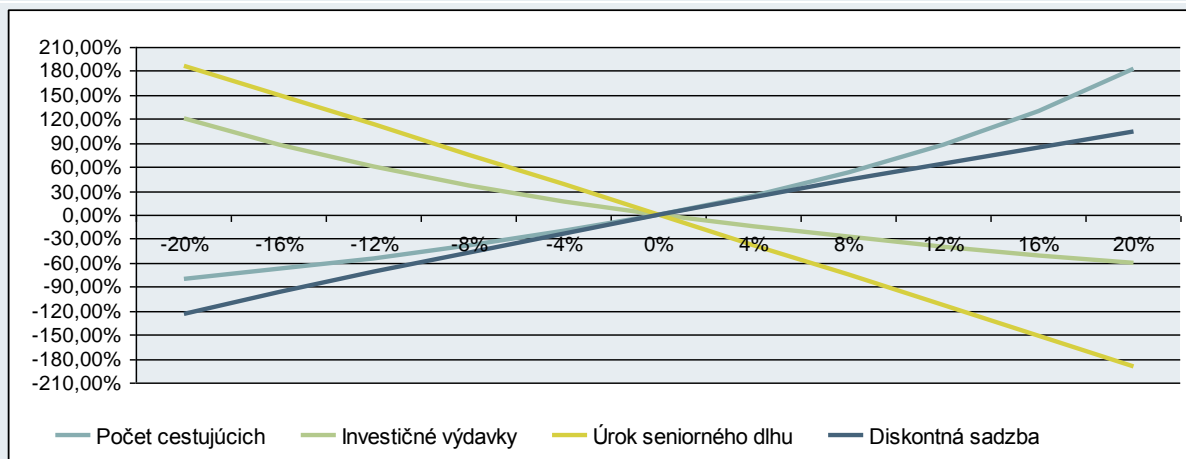
Analýza citlivosti - citlivosť VfM - absolútne vyjadrenie

Zmena faktora / Ref. hodnota sledovaného parametru	Počet cestujúcich ako % z celkového počtu leteckých cestujúcich	Investičné výdavky	Úrok seniorného dlhu	Diskontná sadzba
	Aktuálne referenčné hodnoty faktorov / sledovaných parametrov			
	15,00 %	150 000 000	3,00 %	5,56 %
	Zmeny VfM po zmene faktora			
-20 %	1 678 460	8 630 094	16 956 640	-1 479 357
-16 %	2 525 818	8 086 982	14 766 379	144 702
-12 %	3 373 177	7 544 125	12 567 000	1 693 247
-8 %	4 220 536	7 000 984	10 358 613	3 169 281
-4 %	5 067 894	6 458 119	8 141 327	4 575 692
0 %	5 915 253	5 915 253	5 915 253	5 915 253
4 %	6 762 612	5 372 387	3 680 500	7 190 632
8 %	7 609 970	4 830 168	1 437 178	8 404 393
12 %	8 457 329	4 283 482	-814 604	9 558 999
16 %	9 304 688	3 736 052	-3 077 926	10 656 821
20 %	10 152 046	3 187 943	-5 350 091	11 700 135

Tabuľka analýzy citlivosti zobrazuje, aká bude percentuálna zmena absolútneho ukazovateľa kvantitatívnej časti hodnoty za peniaze (VfM) pri zmene niektorého zo vstupných parametrov uvedených v tabuľke za predpokladu zmeny len jedného faktora. Zmena faktora je chápaná ako percentuálna zmena referenčnej hodnoty, t. j. zmena počtu cestujúcich o - 20 % spôsobí zmenu (zníženie) kvantitatívnej časti VfM o cca 79,5 %.

Výsledky analýzy citlivosti je možné vyjadriť aj graficky. Typickým grafickým vyjadrením je tzv. Spider graf. Závěry z grafického vyjadrenia sú rovnaké ako závěry odvodené z vyššie uvedenej tabuľky.

Príklad: Spider diagram analýzy citlivosti

7.2 Výstupy finančných modelov PSC a PPP

Pre posúdenie projektu a výber vhodnej formy realizácie projektu je potrebné poznať odpoveď na mnoho kvantitatívnych otázok, ktoré zodpovie ako model PSC, tak model PPP. Preto by tieto modely mali obsahovať spoločný výstup, ktorý bude hodnotiť projekt v celej jeho komplexnosti.

Dvojica modelov PSC a PPP by mala ukazovať:

- porovnanie celkovej NPV PSC a NPV PPP,
- vnútorné členenie ukazovateľa NPV PSC (hrubý PSC, prevoditeľné riziká),
- posúdenie finančnej dostupnosti projektu pre oba varianty realizácie projektu,
- požadovanú výšku platby za dostupnosť
- kontrolu splnenia zásadných podmienok, napr. splácanie dlhov, dosiahnutie investorovho IRR, dosiahnutie minimálneho požadovaného ADSCR, LLCR.

Rozšírené možnosti výstupu:

- porovnanie, o koľko % je NPV PPP nižšia než NPV PSC,
- IRR vlastného kapitálu,
- analýza citlivosti (tabuľka + graf),
- výška kapitálových investícií,
- výška prevádzkových výdavkov (vrátane osobných/mzdových výdavkov),
- platba za dostupnosť,
- diskontná sadzba,
- hlavné položky prevádzkových nákladov,
- úroková miera seniorného a podriadeného úveru,
- inflácia,
- rast cien energií, osobných nákladov, a pod.,
- obdobie realizácie projektu,
- konštrukčné výdavky,
- dopyt po poskytovaných službách,
- primárna zárobková činnosť (príjmy za poskytovanie verejnej služby od verejného partnera alebo konečných užívateľov),
- sekundárna zárobková činnosť (komerčné príjmy od tretích strán),
- zostatková hodnota majetku,
- platobné podmienky,
- prípadná indikácia odlišného rozdelenia rizík (pokiaľ sa pre daného súkromného partnera líšia od pôvodného návrhu zadávateľa),
- ďalšie grafy, napr. graf peňažných tokov pre zistenie štruktúry peňažných tokov, porovnanie výsledkov NPV PSC a NPV PPP vrátane jednotlivých komponentov a pod.

7.3 Aktualizácia finančného modelu v priebehu prípravy projektu

Po tom, ako bol finančný model finalizovaný a zadávateľ projektu na základe jeho výstupov indikujúcich výhodnosť realizácie projektu formou PPP urobil rozhodnutie o ďalšom pokračovaní prípravy projektu, môže v praxi vzniknúť potreba spresniť, alebo zmeniť niektoré aspekty modelu.

Dôvodom môže byť podstatná objektívna zmena vonkajších faktorov projektu (napr. zmena relevantnej legislatívy), zmena požiadaviek zadávateľa na rozsah projektu a výstupov zabezpečených súkromným partnerom (napr. rozšírenie spektra požadovaných služieb) alebo zistenie skutočností, že pri kalkuláciách boli ignorované, nesprávne zohľadnené, alebo ocenené niektoré parametre (napr. jedno z podstatných projektových rizík). Hoci je zrejmé, že výskyt uvedených prípadov nie je žiaduci, nie vždy je mu možné v praxi zabrániť. Následne je potrebné aktualizovať finančný model tak, aby aj naďalej čo najvernejšie a najpresnejšie simuloval finančné toky projektu a poskytoval spoľahlivú bázu pre rozhodovanie zadávateľa. Zmeny parametrov by však

mali byť vykonané iba v odôvodnených prípadoch. V prípade zásadnejšieho vplyvu na finančné toky projektu a z toho vyplývajúcu hodnotu za peniaze a finančnú dostupnosť je nevyhnutné, aby zadávateľ aktualizovaný model opäť formálne schválil.

V prípade, že v rámci verejného obstarávania (napr. v priebehu súťažného dialógu) uchádzač o partnerstvo navrhuje výrazne odlišný spôsob realizácie projektu s cieľom zabezpečiť vyššiu efektívnosť, NPV PSC by nemala byť znížená tak, aby odrážala tento inovatívny prístup súkromného sektora. To by malo za následok zníženie istoty a dôvery uchádzačov vo verejné obstarávanie a mohlo by to viesť k zníženiu ich motivácie nachádzať inovatívne riešenia nielen v prípade daného projektu, ale aj pri budúcich projektoch.

7.4 Využitie modelu PSC a PPP v procese verejného obstarávania

Model PPP je základným nástrojom hodnotenia kvantitatívnych aspektov predložených ponúk. Rozdiel predstavuje kvantitatívnu časť VfM. Model PSC zároveň slúži ako základný benchmark porovnania ponúk uchádzačov (všetky ponuky, ktoré dosahujú vyššiu mieru nákladovosti, t. j. zápornú hodnotu za peniaze, by mali byť za predpokladu porovnateľnej kvality vyhotovenia zadávateľom odmietnuté).

7.5 Zverejnenie výstupov finančného modelu uchádzačom vo verejnom obstarávaní

Hlavným cieľom, ktorý si zadávateľ stanovuje pri verejnom obstarávaní, a ktorý je kľúčový pre dosiahnutie hodnoty za peniaze, je stimulácia konkurenčného prostredia medzi uchádzačmi.

V závislosti na skúsenostiach súkromných subjektov s poskytovaním relevantných služieb a so samotným konceptom PPP môže byť z tohto dôvodu účelné zverejniť uchádzačom niektoré informácie finančného modelu.

Možné výhody zverejnenia sú:

- podpora správneho pochopenia rozsahu projektu a požiadaviek zadávateľa zo strany uchádzačov,
- podpora konkurenčného prostredia a inovatívneho prístupu prostredníctvom zabezpečenia informovanosti všetkých uchádzačov,
- zvýšenie pravdepodobnosti, že uchádzači nebudú v rámci ponúk požadovať neakceptovateľnú cenu.

Je zrejmé, že zverejnenie môže byť realizované za nasledujúcich podmienok:

- dodržanie zásad transparentnosti, nediskriminácie a rovnakého prístupu,
- zverejnenie nesmie viesť k zníženiu vyjednávacjej schopnosti zadávateľa, k oslabeniu konkurenčných vzťahov medzi uchádzačmi, resp. k snahe súkromných partnerov smerovať ich výstupy finančného ohodnotenia k zverejneným výstupom,
- prípadné zverejnenie by malo byť uskutočnené už na začiatku verejného obstarávania tak, aby nebola oslabená východisková pozícia uchádzačov.

Nižšie uvedená tabuľka odporúča vhodnosť zverejňovať informácie vzhľadom na charakter trhu a silu konkurencie.

Vhodnosť zverejnenia informácií		
Charakteristika trhu	Slabá konkurencia	Silná konkurencia
Malé skúsenosti s PPP projektmi v danom odvetví	Odporúčané	Odporúčané
Bohaté skúsenosti s PPP projektmi v danom odvetví	Neodporúčané	Odporúčané

Všeobecne platí, že by nemala byť zverejňovaná hodnota NPV PSC a NPV PPP ako taká, ale prípadne iba hodnota NPV hrubého PSC, hodnota NPV hrubého PPP, základné finančné a prevádzkové predpoklady modelu ako aj neutralita porovnania. Prevoditeľné a zadržateľné riziká nebývajú uverejňované najmä pri projektoch, kde majú riziká výrazný materiálny dopad a kde práve riziká budú hlavným predmetom rokovania.

D. Prílohy

1 Vplyv projektu na schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy a dlh verejnej správy

1.1 Alokácia rizík medzi zadávateľom a súkromného partnera podľa Eurostatu

Pre zachytenie PPP v systéme národných účtov sú určujúce pravidlá zverejnené v roku 2004 Eurostatom ako dodatok k Manuálu ESA 95 (kapitola 4.2. „Long term contracts between government units and non-government partners (public private partnerships)“).

Na základe týchto pravidiel je možné aktíva považovať za nevládne (nebudú započítané do vládneho dlhu a neovplyvnia Maastrichtské kritériá), len v prípade, ak súkromný partner znáša väčšinu rizík pri realizácii projektu.

V tejto súvislosti bolo medzi európskymi štatistickými expertmi dohodnuté, že pri posudzovaní by sa mali zvažovať nasledujúce tri kategórie rizík:

1. **Stavebno-technologické a projekčné riziká** (riziká výstavby) – tieto riziká vznikajú pri výstavbe aktíva (oneskorenie pri dokončení stavby, nesplnenie jednotlivých štandardov, prekročenie plánovaných nákladov, technické nedostatky a negatívne externality vyžadujúce kompenzačné platby),
2. **Riziko dostupnosti** – riziko, že výstupy nebudú dodané v množstve alebo v kvalite, ktoré boli dohodnuté,
3. **Riziko dopytu** – riziko, že aktívum nebude využívané tak, ako projekt predpokladal (premenlivosť dopytu bez ohľadu na výkon súkromného partnera).

Aktíva by sa vo všeobecnosti nemali zaradiť do súvahy sektora verejnej správy, ak je na súkromného partnera prenesené riziko výstavby a súčasne aspoň jedno z dvoch rizík a to dostupnosti alebo dopytu.

Pri posúdení, či aktíva nebudú zahrnuté do národných účtov, je pre Eurostat rozhodujúce, či existuje dostatočná evidencia o prenesení väčšiny rizík vyplývajúcich z projektu na súkromný sektor. Analýza rizík znášaných obidvomi stranami je kľúčovou súčasťou posúdenia projektu vo vzťahu ku klasifikácii aktív zahrnutých do projektu tak, aby bolo zabezpečené zodpovedajúce účtovné zachytenie vplyvov projektu na schodok či prebytok sektora verejnej správy a na dlh verejnej správy.

„Prenesenie rizík“ pritom znamená, že súkromný sektor znáša väčšinu, resp. väčší podiel týchto rizík v danej kategórii.

Stavebno– technologické a projekčné riziká

Prvú kategóriu predstavujú stavebno – technologické a projekčné riziká (tiež nazývané riziká výstavby) , ktoré zahŕňajú predovšetkým:

- Oneskorenie pri dokončení stavby
- Nesplnenie stanovených noriem
- Prekročenie plánovaných nákladov
- Technické nedostatky a externé negatívne efekty.

Podľa dodatku k manuálu ESA 95 (kapitola 4.2.) **znáša verejný partner** prevažnú časť stavebno-technologických rizík v prípade, ak akceptuje záväzok realizovať pravidelné platby súkromnému

partnerovi bez ohľadu na skutočný stav dodaných aktív. V tomto prípade vláda jedná od začiatku de facto ako konečný vlastník. Zároveň verejný sektor znáša toto riziko aj vtedy, keď verejný partner hradí akékoľvek dodatočné náklady bez ohľadu na ich opodstatnenosť. Závazok vlády začať s realizáciou pravidelných platieb v prospech súkromného partnera bez zohľadnenia účinného stavu a kvality vybudovaných aktív by bol dôkazom, že vláda znáša väčšinu konštrukčných rizík.

Ak vláda chce, aby súkromný partner znášal **stavebno – technologické a projekčné riziká**, potom môže vykonávať úhrady (platby) iba v tom prípade, ak existuje jasné prepojenie medzi týmito platbami a skutočným stavom aktíva, ktoré je predmetom projektu PPP a ktoré má byť dodané. Inak povedané počas fázy výstavby vláda nesmie vystupovať ako konečný vlastník alebo budúci užívateľ.

Ďalšou dôležitou podmienkou prenosu rizika výstavby je, aby zadávateľ nebol zviazaný hradiť náklady udalostí, ku ktorým došlo v dôsledku nedostatkov v zabezpečovaní výstavby súkromným partnerom (či už je chyba na strane subdodávateľov súkromného partnera alebo priamo na strane súkromného partnera). Na druhej strane ale môže byť súkromný partner zbavený zodpovednosti za neočakávané exogénne udalosti, ktoré nie sú bežne poisťované poisťovňami (napr. teroristický útok). Súkromný partner by tiež nemal byť zodpovedný (a znášať náklady) za zásadné zmeny v kvalitatívnych požiadavkách vyvolané zmenou legislatívy v priebehu projektu.

Riziko dostupnosti

Druhou kategóriou rizík je „riziko dostupnosti“, pri ktorom je zodpovednosť súkromného partnera pomerne zrejmalá. Súvisí s tým, či infraštruktúra alebo služba spĺňa vopred dohodnuté parametre a je prevádzkyschopná. Toto riziko je vyjadrené nedodržaním zmluvne dohodnutých štandardov kvality, výkonnosti a dostupnosti, čo znamená, že služba (výkon) je nedostatočná.

Platby zadávateľa musia závisieť od účinného stupňa dostupnosti dodávaného súkromným partnerom počas danej časovej lehoty.

V prípadoch, keď :

- a) súkromný partner nemusí byť schopný dodať zmluvne dohodnutý objem plnenia alebo
- b) súkromný partner nemusí byť schopný splniť bezpečnostné a certifikačné normy týkajúce sa poskytovania služieb konečným užívateľom tak, ako sa uvádza v zmluve alebo
- c) v prípade, keď súkromný partner neplní v zmluve uvedené požadované kvalitatívne normy týkajúce sa dodávky služieb resp. vyplývajúce zo zrejmeho nedostatku „výkonnosti“ partnera pričom zadávateľ by naďalej uhrádzal svoje platby, došlo by k spätnému prenosu rizika na zadávateľa, a to so všetkými s tým súvisiacimi negatívnymi vplyvmi.

V prípade, že je zadávateľ oprávnený výrazne znížiť (formou pokuty) svoje periodické platby, tak ako by to mohol akýkoľvek „bežný zákazník“ v obchodnom kontrakte, nebude sa posudzovať, že zadávateľ nesie akékoľvek takéto riziko.

Uplatnenie pokút v prípade, keď súkromný partner neplní svoje záväzky pri poskytovaní služieb, musí byť automatické a malo by mať aj značný vplyv na výnosy / zisky partnera a nesmie byť čisto „kozmetické“ alebo symbolické. Platby súkromnému partnerovi od zadávateľa (platba za dostupnosť) tak závisia na faktickom stupni dostupnosti verejných služieb, ku ktorému sa súkromný partner zaviazal a za ktorý ručí. Sankcie musia významne ovplyvniť prevádzkovú rezervu zložky a môžu ju dokonca v niektorých prípadoch prekročiť, aby bol partner za svoj nedostatočný výkon ťažko finančne sankcionovaný. Zároveň môže mať formu automatického opätovného prerokovania zmluvy a v krajnom prípade vypovedanie zmluvy s pôvodným partnerom.

O zjavne nedostatočnú penalizáciu sa jedná v prípade, ak zadávateľ redukuje svoje platby menej, než proporcionálne vo vzťahu k hodnote neposkytnutých služieb. Existencia maximálnej výšky alebo percent sankcií, ktoré sa môžu uplatniť v prípade nesplneného výkonu by naznačovala, že riziko

dostupnosti nie je v podstatnej časti prevedené na súkromného partnera a znáša ho so všetkými súvisiacimi vplyvmi zadávateľ (vláda).

Zadávateľ nenesie riziko dostupnosti, ak nie je oprávnená významne zredukovať svoje pravidelné platby ak nie sú splnené určité výkonnostné kritériá. Platby zadávateľa musia závisieť od skutočného stupňa dostupnosti zabezpečenej partnerom počas daného obdobia.

Predpokladá sa, že súkromný partner je schopný zabrániť vzniku tohto rizika. Výnimky vyplývajúce z „vonkajších príčin“, napr. výrazná zmena politiky alebo zásah „vyššej moci“, môžu byť akceptované, avšak len za veľmi reštriktívnych podmienok, ktoré musia byť špecificky stanovené v PPP zmluve.

Riziko dopytu

Treťou kategóriou rizík je „riziko dopytu“, ktoré pokrýva variabilnosť dopytu (vyššieho alebo nižšieho ako sa predpokladalo v čase podpísania kontraktu) bez ohľadu na správanie (riadenie) súkromného partnera.

Toto riziko by malo pokrývať iba zmenu dopytu (záujmu zo strany konečných užívateľov o infraštruktúru alebo službu), ktorá nevyplýva z neadekvátnosti alebo nízkej kvality služieb poskytovaných partnerom, ani z akéhokoľvek konania, ktoré mení kvantitu / kvalitu poskytovaných služieb. Namiesto toho by malo vyplývať z iných faktorov, ako je obchodný cyklus, nové trhové trendy, priama konkurencia alebo morálne opotrebenie.

Od zadávateľa sa bude očakávať, že bude niesť riziko v prípade, že je povinný zabezpečiť danú výšku platby súkromnému partnerovi nezávisle od účinnej hladiny dopytu konečných užívateľov, vyjadrujúcu irelevantné kolísanie hladiny požiadavky na ziskovosť súkromného partnera. Ziskovosť súkromného partnera teda nie je ovplyvnená výkyvmi na strane dopytu, ktoré pramenia zo zmien trhového správania užívateľov na základe hospodárskeho cyklu, trhových trendov, konkurencie a pod. Toto vyjadrenie však neplatí v prípade, že zmena dopytu vyplýva zo zrejmeho konania zadávateľa / vlády, ktoré by predstavovalo významnú zmenu politiky alebo rozvoj priamo súťažiackej infraštruktúry vybudovanej na základe mandátu zadávateľa / vlády.

V opačnom prípade, keď riziko dopytu znáša súkromný partner, je na ňom, aby pri neočakávanom poklese príjmu vzniknutú situáciu vyriešil rôznymi opatreniami v rámci vlastnej zodpovednosti (napr. reklamnou kampaňou, diverzifikáciou, prestavbou a pod.). Prítomnosť zmluvných ustanovení umožňujúcich súkromnému partnerovi používať majetok na iné ako zadávateľom odsúhlasené (s obmedzeniami) účely je podľa manuálu ESA 95 často známkou toho, že súkromný partner preberá riziko dopytu.

Podobne ako pri riziku dostupnosti, na úroveň dopytu môžu mať vplyv aj výnimočné vonkajšie udalosti, ktoré súkromný partner nemôže ovplyvniť a nemožno sa proti nim poistiť. Ak je zmena dopytu dôsledkom jasnej vládnej činnosti, napr. rozhodnutie vlády, ktoré predstavuje významnú zmenu v politike alebo rozvoj priamo konkurenčnej infraštruktúry vybudovanej na základe vládneho mandátu, nedostatočná úprava pravidelných platieb alebo dokonca kompenzačná platba súkromnému partnerovi nevedie k prenosu rizika dopytu na súkromného partnera a ku klasifikácii (reklasifikácii) aktív na vládnej súvahe.

V niektorých prípadoch sa však môže stať, že analýza rizík neposkytuje jasné závery, napr. ak sa dá minimálne pre dve kategórie stanoviť vyvážené zdieľanie rizika alebo prenos rizík vychádza z veľmi nestálych hypotéz). V týchto prípadoch by sa mali v zmluve o partnerstve zohľadniť aj ďalšie prvky. Okrem analýzy charakteru partnerov (predovšetkým v osobitných prípadoch, keď je súkromný partner verejnou korporáciou) by mohla byť vhodným doplnkovým kritériom aj miera vládneho financovania, a účinok prípadných vládnych záruk alebo zábezpek týkajúcich sa konečného nadobudnutia aktív.

Ďalším doplnkovým faktorom môže byť konečné umiestnenie aktív. Napríklad zotrvanie aktív vo vlastníctve súkromného partnera aj po skončení projektu by bez ohľadu na ich súčasnú ekonomickú hodnotu bolo ďalším faktorom hovoriacim v prospech zaradenia týchto aktív do súvahy súkromného partnera.

Iné zmluvné ustanovenia môžu zadávateľovi zabezpečiť predkupné právo k aktívam za ich bežnú trhovú cenu. V týchto prípadoch súkromný partner znáša riziko spojené so zmenou dopytu po aktíve a jeho fyzickým opotrebovaním. Tieto opatrenia sú taktiež podporným argumentom pre klasifikáciu aktív mimo súvahy sektora vládnych inštitúcií. Opačným prípadom je záväzok vládnej inštitúcie odkúpiť tieto aktíva po uplynutí zmluvnej lehoty za vopred stanovenú cenu.

1.2 Zachytenie PPP projektu v národných účtoch

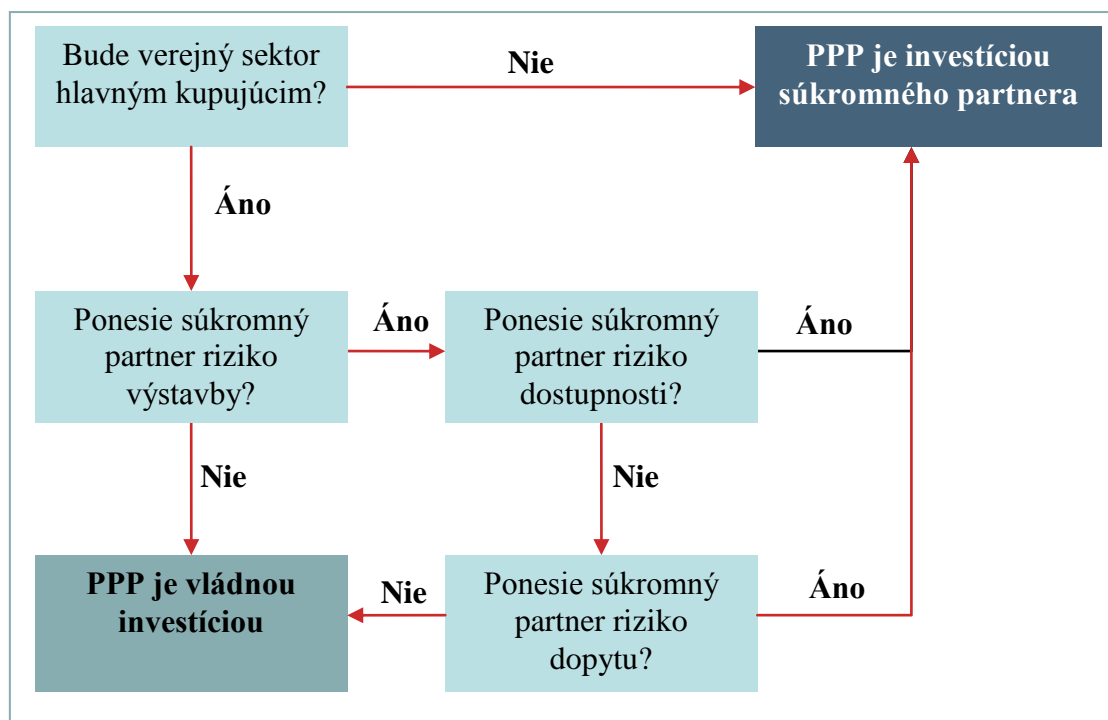
Ak je aktívum po vyhodnotení alokácie rizík klasifikované mimo súvahy sektora verejnej správy, nedochádza k bezprostrednému ovplyvneniu výšky dlhu verejnej správy. Rozpočet verejnej správy je každoročne zaťažený prostredníctvom výdavkov spojených s nákupom služieb, konkrétne napríklad formou platby za dostupnosť (zahŕňa celkové náklady súkromného partnera vrátane jeho zisku, prepočítané za časovo príslušné obdobie trvania PPP projektu).

V prípade že väčšinu rizík znáša verejný sektor, malo by byť aktívum zaznamenané v súvahe vlády s nasledovným účtovaním: V systéme národných účtov je po podpise zmluvy zaznamenaný na účte obstarania nefinančných aktív počiatočný kapitálový výdavok (celkové investičné výdavky) ako tvorba fixného kapitálu vlády s negatívnym vplyvom na saldo sektora vládnych inštitúcií (vládný deficit). Protistranu tohto výdavku potom predstavuje zvýšenie vládneho dlhu zaznamenané na finančnom účte sektora vládnych inštitúcií vo forme imputovanej pôžičky od súkromného partnera. Pravidelné každoročné platby vlády súkromnému sektoru v priebehu trvania PPP zmluvy budú ovplyvňovať schodok/prebytok verejnej správy len vo výške platieb spojených s nákupom služieb (prevádzkové výdavky) a imputovanými úrokmi z pôžičky. Splátky istiny imputovanej pôžičky (celkových investičných výdavkov), ktorá je zaznamenaná vo vládnom dlhu, už schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy neovplyvní.

Z pravidelných platieb za dostupnosť, ktoré bude platiť zadávateľ, sa teda budú musieť rozlišovať:

- **splátka investície (istiny pôžičky)**, ktoré už boli v národných účtoch zaznamenané na počiatku a teda v priebehu trvania zmluvy nebudú mať vplyv na vládny prebytok či schodok,
- **splátka prevádzkových výdavkov**,
- **úroky** (predstavujú maržu súkromnému partnerovi, z ktorej bude uhrádzať súkromné financovanie aktíva a samozrejme aj svoj zisk).

Proces rozhodovania o bilančnej / mimobilančnej evidencii projektu je zobrazený v nasledovnej schéme.

1.3 Vládne financovanie a vplyv poskytnutých záruk na vykazovanie dlhu verejnej správy a schodku/ prebytku rozpočtu verejnej správy

Dôležitým cieľom dlhodobých partnerstiev verejného / vládneho sektora s nevládnymi zložkami je vyhnúť sa okamžitým investičným výdavkom a súvisiacim pôžičkám.

Nie je však nezvyčajné, ak sa samotný zadávateľ alebo vláda zúčastňujú financovania. Tento prípad sa odlišuje od možnej kapitálovej injekcie v danej štruktúre vo forme kmeňového podielu. Tento postup sa môže zdôvodniť tým, že súkromný partner nie je často schopný požičať si prostriedky za rovnakú úrokovú sadzbu ako vláda, čo zvyšuje náklady na projekt.

Preto môže zadávateľ / vláda ponúknuť určitý stupeň financovania PPP projektov, aby na projekt prilákala väčší počet záujemcov zo súkromného sektora a /alebo zredukovala celkové náklady na financovanie.

Ak sú na začiatku alebo počas stavby kapitálové náklady kryté prevažne zadávateľom / vládou, znamená to, že trhoví špecialisti majú o finančnej životaschopnosti projektu pochybnosti, čo znamená, že projekt sa môže realizovať, len ak zadávateľ / vláda ponesie väčšinu rizík. To môže viesť k reklasifikácii aktív do vládneho účtovníctva. Je možné argumentovať, že toto „financujúce riziko“ je integrálnou súčasťou „konštrukčného rizika“ (rizika výstavby), rizika, keďže nedostatok vhodných finančných prostriedkov znamená, že aktívum sa nemôže vytvoriť alebo sa nemôže vytvoriť tak, aby spĺňalo požadované normy.

Zadávateľ / vláda tiež môže poskytnúť záruku, ktorá čiastočne alebo plne pokrýva pôžičky súkromného partnera súvisiace s projektom. Vo všeobecnosti to pomáha súkromnému partnerovi získať prostriedky na finančných trhoch za nižšiu cenu a zlepšiť svoju triedu úverovej schopnosti.

Toto samé o sebe nie je kritériom na klasifikáciu aktív, pretože v ESA 95 sa takéto záruky považujú za prípadné záväzky⁹.

V niektorých prípadoch môže záruka za dlh viesť ku klasifikácii dlhu súkromného partnera ako verejného / vládneho dlhu, ako napríklad existencia právnych ustanovení, ktorými sa na zadávateľa / vládu prevedie časť alebo celá dlhová služba alebo zjavná neschopnosť súkromného partnera splatiť dlh.

Poskytnutá štátna záruka sa nezaznamenáva do dlhu verejnej správy a výdavkov verejnej správy a zaznamenáva sa iba ako podmienená mimosúvahová položka pasív vlády za predpokladu, že v čase jej poskytnutia sa oprávnené očakáva, že záruka nebude v budúcnosti realizovaná, resp. sa nevie s istotou posúdiť či vôbec bude záruka v budúcnosti uplatnená. V tomto prípade nemá poskytnutá záruka žiadny vplyv na a schodok/prebytok rozpočtu a dlh verejnej správy. Rovnakým spôsobom sa zaznamenávajú aj novo poskytnuté štátne záruky na úvery, ktoré sa použijú na refinancovanie už existujúcich úverov so štátnou zárukou.

V tejto súvislosti môže rozsah záruky, v závislosti od toho ako je štruktúrovaná (hlavne keď jej krytie je širšie než len jeden špecifický dokument o dlhu týkajúci sa projektu), ovplyvniť klasifikáciu aktív PPP. Môže to viesť k tomu, že zadávateľ / vláda prevezme niektoré z rizík analyzovaných v predchádzajúcej časti. Zadávateľ / Vláda by mohli napríklad zabezpečiť danú kapitálovú návratnosť bez ohľadu na výkon partnera alebo skutočnú úroveň dopytu konečných užívateľov.

Štátna záruka sa v súlade s metodikou ESA 95 zaznamenáva do dlhu verejnej správy a výdavkov verejnej správy už v momente poskytnutia, ak je už vtedy zrejmé, že sa bude v budúcnosti realizovať a štát teda bude musieť vynaložiť finančné prostriedky na jej zaplatenie.

⁹ Na pripomenutie, tak ako v prípade cenných papierov (pozri manuál), môže mať záruka rôzne formy (vrátane použitia niektorých odvodených cenných papierov) a môže byť udelená inou vládnu zložkou než tou, ktorá je účastníkom zmluvy⁹ Naopak, v prípadoch kedy uplatňovanie vládnej záruky na dlh spôsobený súkromným partnerom zahŕňa prevod aktív na vládu, existencia záruky by nemala mať vplyv na počiatočnú klasifikáciu aktív.

2 Dotazníkové prieskumy

Otázky v dotazníku uvedenom v nižšie uvedenej podkapitole predstavuje minimálny rámec, na ktorý by sa mal každý spracovateľ pýtať v rámci testovania trhu.

Dôležitá poznámka:

Z praktického hľadiska sa odporúča vykonávať prieskum osobne - nie poslať dotazník a čakať na jeho vyplnenie, ale absolvovať všetky otázky a odpovede s dopytovaným subjektom. Spracovateľ bude schopný detailnejšie zistiť jeho pohľad na projekt.

2.1 Stavebné spoločnosti

Stavebné spoločnosti	
Na nižšie uvedené otázky odpovedzte prosím s ohľadom na priložené inform ačné memorandum . Smerujte teda prosím Vaše odpovede k tomuto konkrétnemu projektu, nie k PPP projektom všeobecne.	
	Áno Nie
1 . Je tento PPP projekt v súlade s Vašou obchodnou politikou?	☐ ☐
2 . Máte, v horizonte dvoch rokov záujem o investovanie do tohto projektu?	☐ ☐
3 . Považujete veľkosť investičných nákladov v tomto projekte za dostatočnú?	☐ ☐
4 . Budete schopní pri návrhu a výstavbe dosiahnuť vyššiu efektívnosť oproti verejnému sektoru?	☐ ☐
Aká je Vaša predikcia týchto úspor? (v %) V ktorej oblasti? (napr. design, inovácie, skúsenosti, nákup vstupov, úspory z rozsahu, atď)?	<input type="text"/> <input type="text"/>
5 . Ste ochotní a akým spôsobom (pokiaľ áno) chcete vložiť do projektu vlastný kapitál?	☐ ☐
Poskytnete akcionársky úver? V akej výške? (% celkového vloženého vlastného kapitálu)	☐ ☐
Máte kritéria pre maximálnu dobu splatnosti poskytnutého úveru? V prípade, že áno aká je Vaša maximálna doba splatnosti? Akú úrokovú sadzbu považujete za primeranú?	☐ ☐ <input type="text"/> <input type="text"/>
Poskytnete vklad do základného imania? V akej výške? (% celkového vloženého vlastného kapitálu) Akú výnosnosť vlastného kapitálu považujete za primeranú?	☐ ☐ <input type="text"/> <input type="text"/>
Aký spôsob výplaty preferujete?	<input type="text"/>
Aký podiel k ostatným partnerom v SPV považujete za primeraný? (v % celkového vlastného kapitálu)	<input type="text"/>
6 . Aké typy poplatkov a v akej výške budete prípadne požadovať?	<input type="text"/>
7 . Aká je Vaša predstava o prenose rizík?	
Ste ochotní niesť projekčné riziko vplnom rozsahu?	☐ ☐
Ste ochotní niesť stavebné riziko vplnom rozsahu?	☐ ☐
8 . Aké nastavenie platobného mechanizmu (parametre SLA - service level agreement) pre tento projekt navrhujete?	<input type="text"/>
9 . Aké zmeny by ste prípadne pri tomto projekte odporučili?	<input type="text"/>
10 . Aké sú z Vášho pohľadu kľúčové prvky pri realizácii tohto projektu?	<input type="text"/>
11 . Existujú pre Vás pri tomto projekte nejaké obmedzujúce kritériá?	☐ ☐
Ak áno, ktoré?	<input type="text"/>
12 . Ďalšie skutočnosti, alebo pripomienky ktoré pokladáte za vhodné uviesť:	<input type="text"/>

Ďakujeme za Váš čas venovaný vyplneniu dotazníka a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu s Vami

2.2 Facility management spoločnosti/prevádzkovateľa služieb

Dopravcovia verejnej železničnej dopravy

Na nižšie uvedené otázky odpovedzte prosím s ohľadom na priložené informačné memorandum. Smerujte teda prosím Vaše odpovede k tomuto konkrétnemu projektu, nie k PPP projektom všeobecne.

ÁNO NIE

- 1 . Je tento PPP projekt v súlade s Vašou obchodnou politikou?
- 2 . Je pre Vás tento projekt z hľadiska objemu prepravy dostatočne zaujímavý?
- 3 . Máte v horizonte dvoch rokov predbežný záujem o investovanie do tohto projektu?
Ak áno, tak v súvislosti s projektom prevádzkovania zástavkových vlakov, alebo prevádzkovaním AEx?
- 4 . Pokiaľ ste na niektorú z otázok 1. až 4. odpovedali NIE, uveďte dôvody (uveďte prosím číslo otázky a vysvetľujúci text).

Pokiaľ ste na otázku 3. odpovedali ÁNO, odpovedzte prosím na otázky 5. až 13.

- 5 . Považujete Vašu spoločnosť za schopnú v tomto projekte dosiahnuť vyššiu kvalitu služieb a ekonomickú efektívnosť oproti porovnateľnej železničnej doprave v SR? (napr. bežný štandard vlakov EC/IC)

Pokiaľ ste na otázku 5. odpovedali ÁNO, špecifikujte v akej oblasti?

- 6 . Miera poruchovosti vozidiel? (pokúste sa prosím odhadnúť zmenu v %)
- 7 . Pohodlie a služby pre cestujúcich? (pokúste sa prosím odhadnúť zmenu v %)
- 8 . Úslužnosť a kvalita práce personálu? (pokúste sa prosím odhadnúť zmenu v %)
- 9 . Úspora prevádzkových nákladov? (pokúste sa prosím odhadnúť zmenu v %, náklady na zlepšenie kvality neberte do úvahy)

Akým spôsobom chcete vložiť do projektu vlastný kapitál?

Poskytnete akcionárky úver?

V prípade že áno, tak v akej výške? (% celkového vloženého vlastného kapitálu)

Máte kritéria pre maximálnu dobu splatnosti poskytnutého úveru?

V prípade, že áno aká je Vaša maximálna doba splatnosti?

Akú úrokovú sadzbu považujete za primeranú?

Poskytnete vklad do základného imania?

V prípade že áno, v akej výške? (% celkového vloženého vlastného kapitálu)

Akú výnosnosť vlastného kapitálu považujete za primeranú?

Aký spôsob výplaty preferujete?

Aký podiel k ostatným partnerom v SPV považujete za primeraný? (v % celkového vlastného kapitálu SPV)

Aké typy poplatkov a v akej výške budete prípadne požadovať?

Aká je Vaša predstava o prenose rizík?

- 10 . Ste ochotní niesť trhové riziko v plnom rozsahu? (riziko dopytu po službách AEx)
- 11 . Ste ochotní niesť riziko dostupnosti dopravy v plnom rozsahu?

12 . Pokiaľ ste na niektorú z otázok 11. až 12. odpovedali NIE, uveďte dôvody (uveďte prosím číslo otázky a vysvetľujúci text).

13 . Aké nastavenie platobného mechanizmu (parametre SLA - service level agreement) pre tento projekt navrhujete?

Ďalšie otázky sa týkajú opäť všetkých dopytovaných subjektov vyplňujúcich dotazník:

14 . Aké zmeny by ste prípadne pri tomto projekte tak ako je opísaný v priloženom memorande odporučili?

15 . Aké sú z Vášho pohľadu kľúčové prvky pri realizácii tohto projektu?

16 . Existujú pre Vás pri tomto projekte nejaké obmedzujúce kritériá?

Ak áno, ktoré?

17 . Ďalšie skutočnosti, alebo pripomienky ktoré pokladáte za vhodné uviesť:

Ďakujeme za Váš čas venovaný vyplneniu dotazníka a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu s Vami

2.3 Bankové inštitúcie – financovanie

Bankové inštitúcie - financovanie

Na nižšie uvedené otázky odpovedzte prosím s ohľadom na priložené informačné memorandum. Smerujte teda prosím Vaše odpovede k tomuto konkrétnemu projektu, nie k PPP projektom všeobecne.

	ÁNO	NIE
1. Je tento PPP projekt v súlade s Vašou obchodnou politikou?	☐	☐
2. Máte v horizonte dvoch rokov predbežný záujem o investovanie do tohto projektu?	☐	☐
3. V akej mene považujete za vhodné poskytovať úver? (EUR, príp. iná mena/kombinácia mien)	<input type="text"/>	
4. Je pre Vás tento projekt z hľadiska objemu dostatočne zaujímavý?	☐	☐
5. Máte kritéria pre maximálnu dobu splatnosti poskytovaných úverov?	☐	☐
V prípade, že áno aká je Vaša maximálna dĺžka poskytnutia úveru?	<input type="text"/>	
6. Akú hodnotu pomeru (podielu) celkového dlhu k vlastnému kapitálu považujete za optimálnu?	<input type="text"/>	
7. Budete vyžadovať kontrolu výkonnosti súkromného subjektu participujúceho na PPP?	☐	☐
8. Predpokladáte, že by ste mohli aj financovať podriadeného dlhu?	☐	☐
9. Plánujete vstup do vlastného kapitálu SPV?	☐	☐
10. Máte predstavu o výnosnosti (miere návratnosti) vlastného kapitálu?	☐	☐
Akú úrokovú sadzbu považujete za primeranú?	<input type="text"/>	
11. Aké typy poplatkov a v akej výške budete prípadne požadovať?		
Arrangement fee ? V akej výške?	☐	☐
Commitment fee? V akej výške?	☐	☐
12. Úver na tento projekt by Vaša banka poskytovala formou syndikovaného úveru?	☐	☐
V prípade, že nie akou formou by Vaša banka poskytla úver?	<input type="text"/>	
13. Aké ďalšie poplatky by s týmto úverom boli spojené?		
Facility agent fee? V akej výške?	☐	☐
Security agent fee? V akej výške?	☐	☐

14. Požadovali by ste platbu ďalších poplatkov v spojení s poskytnutým úverom? (akých)

Názov.....
V akej výške?

Názov.....
V akej výške?

Názov.....
V akej výške?

15. Úvery sú obvykle poskytované s pohyblivou úrokovou sadzbou a následne sú prevedené pomocou swapu na pevne stanovenú (fixnú) sadzbu. Aká doba trvania swapu je možná?

16. Aké zabezpečenie budete pri tomto projekte požadovať?

17. Aké nastavenie platobného mechanizmu (parametre SLA - service level agreement) pre tento projekt navrhujete?

18. Aké zmeny by ste prípadne pri tomto projekte odporučili?

19. Aké sú z Vášho pohľadu kľúčové prvky pri realizácii tohto projektu?

20. Existujú pre Vás pri tomto projekte nejaké obmedzujúce kritériá?

Ak áno, ktoré?

21. Aké riziká ste pripravení prevziať pri tomto projekte?

22. Ďalšie skutočnosti, ktoré pokladáte za vhodné uviesť:

Ďakujeme za Váš čas venovaný vyplneniu dotazníka a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu s Vami